

T.C.

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN EĞİTİM HİZMETLERİNİN
SUNUMUNDAKİ ETKİNLİĞİ: ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
SANAT VE MESLEK KURSLARI (ESMEK) ÖRNEĞİ**

Durkaya CEYLAN

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan,2018

T.C.

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN EĞİTİM HİZMETLERİNİN SUNUMUNDAKİ
ETKİNLİĞİ: ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SANAT VE MESLEK
KURSLARI (ESMEK) ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Durkaya CEYLAN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Orkun ORAL

Ardahan,2018

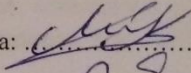
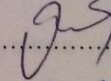
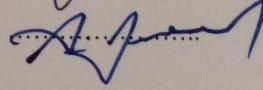

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

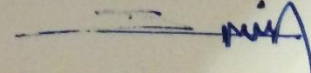
TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi İ. Arkan ORAL..... danışmanlığında, Dursun Çaylak..... tarafından hazırlanan bu çalışma 20 / 06 / 2018.. tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Dr. Mustafa Kocaoğlu İmza:
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi İ. Arkan ORAL İmza:
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Ali YILDIRIM İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 13 / 07 / 2018

Enstitü Müdürü v.
Doc. Dr. Şakir EŞİTTİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

...../...../20....

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Sunumundaki Etkinliği:Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Kursları (ESMEK) Örneği" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Durkaya CEYLAN

ÖZET

CEYLAN, Durkaya, Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Sunumundaki Etkinliği: Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat Ve Meslek Kursları (Esmek) Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2018.

Yönetim sistemimiz içerisine 1984 yılından itibaren dâhil olan büyükşehir belediyeleri klasik belediye hizmetlerinin yanı sıra son yıllarda özellikle sosyal hizmetlerden, sağlık ve eğitim hizmetlerine kadar birçok farklı alanda hizmet sunmaya başlamışlardır. Bu bakımdan sunulan hizmetlerin belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği veya amaç-hedeflere ulaşma dereceleri yani bu hizmetlerin etkinliği önem arz eden konuların başında gelmeye başlamıştır.

Bu çerçevede çalışmada Büyükşehir Belediyelerinin eğitim hizmetlerinin etkinliği bu alanda 2009 yılından itibaren faaliyet gösteren Erzurum büyükşehir Belediyesi Sanat ve meslek kursları (ESMEK) örneği bağlamında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu noktadan hareket ile ESMEK' in belirlenen amaç ve hedeflere hangi ölçüde ulaştığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Yine çalışma ile kursiyerlerin beklenti ve algılamaları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Erzurum B.B. ESMEK' ler de eğitim gören kursiyerlere anket uygulaması yapılmış ve elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Erzurum Büyükşehir Belediyesi ESMEK' in belirlenen hedef ve amaçlar doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirdiği, ESMEK' in ve yaygın eğitimin temel amaç ve hedeflerine ulaşılabilirdiği bu çerçevede de etkin olarak eğitim alanında hizmet sunduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Büyükşehir Belediyeleri, Eğitim, Yerelleşme, Etkinlik, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, ESMEK

ABSTRACT

CEYLAN, Durkaya, The Effectiveness Of Metropolitan Municipalities in The Presentation of Educational Services: The Sample of Erzurum Metropolitan Municipality, Art and Vocational Courses (ESMEK), Master's Thesis, Ardahan, 2018.

Having been incorporated in our administrative system since 1984, metropolitan municipalities, besides the classical municipal services, have started to provide many services in many different fields such as social, health and educational services. In this respect, it has been a significant challenge to analyze whether these services are realized in parallel with the aims and targets set in advance or to what extent they do so, in other words, the effectiveness of the services are to be evaluated.

Within this frame, it was attempted to analyze the effectiveness of the educational services provided by the Metropolitan Municipalities. To do so, Erzurum Metropolitan Municipality Art and Vocational Courses (ESMEK) that have been in service since 2009, were taken as examples. From this point of view, it was tried to evaluate to what extent ESMEK have met to the objectives and targets. The study also tries to determine the expectations and perceptions of the course takers. In this context, the course attendees, being trained in Erzurum M.M. ESMEK, were surveyed and the data obtained were analyzed and interpreted. As a result of the analyses carried out, it can be said that Erzurum Metropolitan Municipality ESMEK carry out their activities in parallel with the objectives and targets set beforehand and that ESMEK perform educational services effectively to fulfill the requirements in a frame in which both ESMEK and common-public education have been able to reach the basic objectives and targets.

Keywords: Local Administrations, Metropolitan Municipalities, Education, Localization, Effectiveness, Erzurum Metropolitan Municipality, ESMEK

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR	VI
TABLOLAR	VII
ŞEKİLLER.....	VIII
ÖNSÖZ	IX
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	3
1.1.YEREL YÖNETİMLER KAVRAMI.....	3
1.2. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ.....	10
1.2.1.İl Özel İdareleri.....	12
1.2.2.Köyler	13
1.2.3.Belediyeler	15
1.2.3.1.Büyükşehir Belediyeleri.....	18
1.2.3.1.1.Büyükşehir Belediyelerinin Tarihçesi	18
1.2.3.1.2.Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu ve Organları.....	20
1.2.3.1.3.Büyükşehir Belediyelerinin Görevleri.....	21
İKİNCİ BÖLÜM.....	26
EĞİTİM, EĞİTİMDE YERELLEŞME VE YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİNLİĞİ.....	26
2.1.EĞİTİM KAVRAMI.....	26
2.1.1.Formel Eğitim	28
2.1.2.İnformel Eğitim.....	28
2.2.TÜRKİYE’DE EĞİTİM SİSTEMİ	29
2.2.1.Örgün Eğitim	30
2.2.2. Yaygın Eğitim.....	35
2.3.EĞİTİMDE YERELLEŞME.....	41
2.3.1.Yerelleşme Kavramı	41
2.3.2.Eğitimde Yerelleşme.....	44

2.3.3. Yerel Yönetimler Kanunlarında Eğitim Hizmetleri	49
2.4.YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM HİZMETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİNLİĞİ	53
2.4.1.Etkinlik.....	53
2.4.2. Yerel Yönetimlerin Eğitim Hizmetlerinin Etkinliği	55
2.4.2.1.Büyükşehir Belediyelerinin Sanat Ve Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği.....	56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	65
ESMEK EĞİTİM FAALİYETLERİNİN ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜMÜNE İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI	65
3.1. ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SANAT VE MESLEK EDİNDİRME KURSLARI (ESMEK)	65
3.1.1. ESMEK Kuruluşu ve Amacı.....	66
3.1.2.ESMEK Yasal Dayanakları	66
3.1.3.ESMEK Eğitim İlkeleri	67
3.1.4.ESMEK Hedef Kitlesi	67
3.1.5.ESMEK Eğitim Süreci ve Müfredatı	68
3.1.6.ESMEK Organizasyon Yapısı	68
3.1.7.Yıllar İtibari İle ESMEK Faaliyetleri	70
3.1.8.ESMEK' in Diğer Faaliyetleri	74
3.2. LİTERATÜR.....	74
3.3.ARAŞTIRMANIN KONUSU	82
3.4. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	83
3.5.ARAŞTIRMANIN METEDOLOJİSİ	84
3.5.1.Araştırmanın Veri Toplama Yöntemleri.....	84
3.5.1.1.Evren ve Örneklem	85
3.5.1.2.Verilerin Toplanması	87
3.5.1.3.Veriler Toplama Araçları	88
3.6.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	88
3.7.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	89
3.8.GÜVENİLİRLİK.....	92
3.7.İSTATİSTİKSEL ANALİZLER VE BULGULAR.....	93
3.7.1.Kursiyerlerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular.....	94
3.7.2.ESMEK' Ten Nasıl Haberdar Oldunuz	95
3.7.3. ESMEK Hakkında	96

3.7.4. Kursların Etkinlik Değerlendirilmesi.....	97
3.7.6.Hipotez Testleri.....	108
3.7.7.Kursiyerlerin Talep ve Şikâyetleri.....	131
SONUÇ VE ÖNERİLER	133
KAYNAKÇA.....	135
EKLER.....	147

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
B.B	: Büyükşehir belediyesi
B.B.B	Bursa Büyükşehir Belediyesi
BELMEK	: Kadınlara Yönelik El becerileri ve Meslek Edindirme Kursları
BUSMEK	: Bursa Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
ESMEK	: Erzurum Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
SAMEK	: Sakarya Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
KO-MEK	: Kocaeli Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları
İSMEK	: İstanbul Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
İZMEK	: İzmit Meslek Edindirme Kursları
ORMEK	Ordu Meslek Edindirme Kursları
OECD	: Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
KOSGEB	: Küçük ve Orta lekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
TODAİE	: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
METK	: Milli Eğitim Temel Kanunu
HEM	: Halk Eğitim Merkezleri
İK	: İl zel İdaresi Kanunu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon kurumu
KİT	: Kamu iktisadi Teşekkülleri
İŞKUR	: İş Kurumu
İ.B.B.	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
E.B.B.	: Erzurum Büyükşehir Belediyesi
İ.B.B.	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

TABLOLAR

Tablo 1	Kurum Kuruluşlara Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri	57
Tablo 2	Yaygın Eğitim Organizasyonu Düzenleyen Büyükşehir Belediyeleri	59
Tablo 3	İSMEK Performans Göstergeleri	61
Tablo 4	BELMEK Performans Göstergeleri	61
Tablo 5	KO-MEK Performans Göstergeleri	62
Tablo 6	BUSMEK Performans Göstergeleri	62
Tablo 7	ORMEK Performans Göstergeleri	63
Tablo 8	BALMEK Performans Göstergeleri	63
Tablo 9	ESMEK Performans Göstergeleri	64
Tablo 10	ESMEK Personel Sayıları	69
Tablo 11	ESMEK Kurs Branşları	72
Tablo 12	Yıllar İtibari İle ESMEK Faaliyetleri	73
Tablo 13	Araştırma Örneklemine İlişkin Sayı ve Yüzde	87
Tablo 14	Kurslara Başlamadan Önceki Ölçeğin Güvenilirliği	93
Tablo 15	Kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki ölçeğin güvenilirliği	93
Tablo 16	Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	94
Tablo 17	Esmek Hakkında Bilgiye Nasıl Ulaştınız	96
Tablo 18	Esmek Kurslarından Daha Önce Yararlandınız Mı	96
Tablo 19	Esmek Sayesinde Gelir Elde Eden Tanıdığınız Var Mı	97
Tablo 20	Esmek Sayesinde Kendiniz Gelir Elde Ediyor Musunuz	97
Tablo 21	Kursların Bireysel Faydasının Değerlendirilmesi	98
Tablo 22	Kursların Toplumsal Faydasının Değerlendirilmesi	101
Tablo 23	Kurs Verimliliğinin Değerlendirilmesi	103
Tablo 24	Çalışan Verimliliğinin Değerlendirilmesi	106
Tablo 25	Hipotez test Sonuçları	109

ŞEKİLLER

Şekil 1 ESMEK Organizasyon Şeması.....	69
---	----

ÖNSÖZ

Bu yüksek lisans tez çalışmasının başından sonuna kadar geçen süre içerisinde yoğun çalışma mesaisine rağmen titizlik ile takip eden, yönlendiren kısıtlı olmasına rağmen zaman ayıran çok değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Orkun ORAL 'a değerli katkı ve emekleri için saygı ve şükranlarımı sunarım. Ayrıca yüksek lisans eğitimim süresince üzerimde emekleri olan çok değerli hocalarıma, tez çalışması sırasında değerli vakitlerini ayıran, beni yönlendiren ve çalışmaya katkı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Ali YILDIRIM'A, Arş. Gör. Sami ÖZCAN'A saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmasının uygulama aşamasında gerekli bilgi, belge ve yardımlarını esirgemeyen Erzurum Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı personellerine, ESMEK koordinatörlüğü personelleri ve ESMEK koordinatörüne, anket çalışmam sırasında özveri ile yardımcı olan isimlerini sayamayacağım kurs merkezleri çalışanlarına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu zorlu süreçte yanımda olan aileme ve eşime de ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Ardahan,2018

Durkaya CEYLAN

GİRİŞ

Yaşadığımız çağda toplumun talep ve ihtiyaçlarının mümkün olan en hızlı ve en doğru şekilde yerine getirilmesi isteği kamu yönetimi sistemlerinde yeni arayışlara gidilmesini de beraberinde getirmiştir. Özellikle de küreselleşme ve beraberinde ki yerelleşme süreci ile birlikte bu arayışlar daha da hız kazanmıştır. Zira bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile birlikte toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetlerde giderek çeşitlenmeye ve değişmeye başlamıştır. Artan ve çeşitlenen ihtiyaçlar ile bunlara en hızlı ve en doğru şekilde cevap verebilme arzusu yeni yönetim yapılarının oluşmasında en önemli etkenlerden olmuştur. Bu doğrultuda ülkeler yönetim yapılarında değişikliklere giderek talep ve ihtiyaçları en hızlı ve en doğru şekilde tespit etmeyi hedeflemişlerdir. Bu doğrultuda taleplere mümkün olan en kısa süre içerisinde cevap verebilecek yönetim yapıları olan yerel yönetimlere daha fazla yetki ve sorumluluklar vererek toplumun hizmetlerden memnuniyet seviyelerinin artırılması, sunulan hizmetlerde etkinlik ve verimlilik hedeflenmiştir. Ülkelere idari yönetim sistemlerini yeniden yapılandırarak merkezi idarelerin elinde bulunan bir takım yetkileri vatandaşa daha yakın olan yönetim birimlerine devrederek hem merkezi idarelerin iş yükünü azaltmayı hedeflemişler hem de toplumun taleplerini en kısa süre içerisinde ve en verimli şekilde karşılamayı arzulamışlardır. Türkiye de bu süreçten nasibini alarak yönetim sistemi içerisinde yer alan yerel yönetimleri yetki ve sorumluluk bakımından güçlendirmeye gitmiştir. Özellikle de yerel düzeydeki hizmetlerin vatandaşa sunulması noktasında yerel idarelere yetki aktarımı ile beraber vatandaşların bu hizmetlere olan ilgisi ve memnuniyet derecesi artmaya başlamıştır. Yerelleşme akımı ile beraber birçok kamusal hizmetin yerel idarelere devri gerçekleşmiş olmakla beraber adalet, güvenlik gibi hizmetler merkezi idare tarafından sunulmaya devam etmektedir. Kamusal hizmet olan eğitim hizmetleri alanında ise bir yetki aktarımı olmakla beraber bu yetki aktarımı kendisini daha çok yaygın eğitim alanında göstermektedir. Zira örgün eğitim hizmetleri alanında doğrudan bir yetki aktarımı olmayıp sadece bu hizmetlerin alt yapısına yönelik bir takım görevler yerel yönetimlere verilmiştir.

Yerel yönetim örgütleri içerisinde önemli bir yer teşkil eden büyükşehir belediyeleri özellikle klasik belediye görevlerinin yanı sıra sosyal hizmetlerden, sağlık ve eğitim hizmetlerine, şehrin kalkınmasına yönelik olarak birçok farklı görev ve sorumluluk üstlenmeye başlamışlardır. Bu nedenle farklı birçok hizmet alanında faaliyet gösteren bu örgütlerin sunduğu hizmetlerin etkin

ve verimliliği de önem arz eden konuların başında gelmeye başlamıştır. Kamunun kıt kaynaklar ile topluma hizmet sunduğu gerçeğinden hareket ile sunulacak hizmetlerin belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda sunulması büyük önem arz eden bir konu haline gelmiştir. Bu kapsamda son yıllarda eğitim alanında özellikle yaygın eğitim alanında meslek ve beceri kazandırma kursları ile buldukları bölge insanlarına önemli hizmetler sunan büyükşehir belediyelerinin bu hizmetlerinin etkinliği de bu örgütlerin hizmet sunumu açısından etkinliği açısından önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu çerçevede çalışmada Büyükşehir Belediyelerinin eğitim hizmetleri üzerindeki etkinliği, Erzurum Büyükşehir Belediyesi ESMEK örneği bağlamında değerlendirilmeye alınmıştır.

Bu çerçevede ilk bölümünde Türkiye’de yerel yönetimler ve yerel yönetim birimlerinden İl özel idareleri, köyler ve belediyelere kısaca değinilerek büyükşehir belediyeleri detaylıca anlatılmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde eğitim kavramı, eğitimde yerelleşme ve yerel yönetimlerin eğitim üzerindeki etkinliği bağlamında büyükşehir belediyelerinin eğitim hizmetlerinin üzerindeki etkinliği irdelenmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise Erzurum Büyükşehir Belediyesi sanat ve meslek edindirme kurslarında anket uygulaması yapılarak Erzurum B.B. ESMEK’in etkinliği incelenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Kursları ile ilgili bilgiler verilmeye çalışılmış, daha sonra anket uygulaması ile elde edilen verilerin analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Bu bölümde yerel yönetimler ve Türkiye’de yerel yönetim birimlerinden olan Büyükşehir Belediyelerinin tarihsel gelişimi ile ilgili bilgiler verilecektir. Bu çerçevede ilk olarak yerel yönetimler kavramı üzerinde durularak Türkiye deki yerel yönetim birimleri ve bu birimlerden Büyükşehir Belediyeleri ile ilgili olarak detaylı bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

1.1.YEREL YÖNETİMLER KAVRAMI

Yerel yönetimler kavramına geçmeden önce kısaca yönetim ve kamu yönetimi kavramlarına değinerek kamu yönetiminin örgütlenmesi çerçevesinde merkezden yönetim ve yerinden yönetim örgütlenme şekillerine kısaca değinmekte fayda vardır.

Sosyal bilimler alanındaki önemli kavramlardan biri olan “yönetim” en genel anlamı ile ortak amaçlara ulaşmak için bireylerin iş birliği içerisinde gerçekleştirdikleri etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Polatoğlu, 2001:1-2). Bu bakımdan evrensel olan yönetim kavramı insanlığın varoluşundan itibaren farklı amaçlara yönelik de olsa hep var olagelmıştır. Bu çerçevede yönetim kavramı aile ve apartman yönetiminden devlet yönetimine kadar günlük hayatın her noktasında kendini göstermektedir (Parlak, 2001:1).

Başka bir tanımda ise, ortak bir takım amaçlara ulaşmak için iş birliği yapan kişi kümelerinin eylemleri şeklinde tanımlanmıştır (Öztekin, 2002:129). W. Wilson ise yönetimi, hükümetin eylemlilik hali olarak ifade etmiştir (Wilson, 1887:198-199).

Evrensel bir tanım yapılacak olursa yönetim, ortak amaçların gerçekleştirilmesi için bireylerin iş birliği içinde hareket etmeleridir. Bu yönüyle hem kamu hem de özel kesimi kapsamaktadır. Bu noktadan hareket ile kamu kesimi ve özel kesim arasında ayırım yapmak için literatürde “kamu yönetimi” kavramı kullanılmaktadır (Gözübüyük, 1987:1).

Kamu yönetimi kavramı, yönetimin daha spesifik (özel) bir alanını temsil etmektedir. Yukarıda yapılan tanımlamalardan da hareketle yönetim; belirli bir amaca ulaşma hedefi doğrultusunda maddi ve sosyal kaynakları bir plan çerçevesinde harekete geçirmek şeklinde tanımlanırsa,

kamu yönetimi; kamu amaçlarını gerçekleştirmek üzere yürütülen yönetim faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Saklı, 2013:285). Diğer taraftan kamu yönetimi, kamu düzeninin sürekliliğini sağlamak ve ortak ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olarak mal ve hizmet üretilip topluma sunulmasına ilişkin sistem olarak da tanımlanmaktadır (Genç, 1998:16). Bir başka tanımda ise devletin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için insanları, araç-gereçleri örgütlemesi ve yönetimi şeklinde ifade edilmektedir (Ergun, 1997:5).

Kamu yönetiminin temel amacı toplumun beklediği kamusal hizmetleri sunmak için elindeki kaynakların, görevliler aracılığı ile en verimli şekilde kullanımını sağlamaktır. Yani devletin nihai ve asli görevi olan kamu düzeninin ve toplumsal barışın sağlanması, hizmetlerin sunumu ve dağılımında adaletin sağlanması ile vatandaşların ihtiyaçlarını karşılayarak daha iyi daha kaliteli bir hayat sürmelerine imkân ve ortam hazırlamaktır (Aydın, 2013:95).

Yukarıda yapılan tanımlamalardan hareket ile kamu yönetimi ya da klasik anlamı ile devlet tarafından yönetim, devletin kamusal hizmetleri amaçlarına uygun olacak şekilde sunmak için elindeki tüm kaynakları (insan, mali kaynak, araç-gereç vb.) en verimli şekilde kullanması, kamu politikalarının uygulanması veya yerine getirilmesi amacıyla yapılan tüm uygulamalar şeklinde tanımlanmaktadır (Aydın, 2013:50).

Yönetim ve kamu yönetimi ile ilgili yapılan tanımlardan da hareket ile kamusal hizmetlerin sunumu noktasında kamu yönetimi örgütlenmeye gitmektedir. Kamu kurumlarının sundukları hizmetlerin değerlendirilmesinde “kar” gibi kantitatif (nicel) ölçütler olmadığı için daha çok örgütlenme ve planlama gibi teorik konular kamu yönetimi sistemlerinde ön plana çıkmaktadır (Eryılmaz, 2010:69). Bu bağlamda örgütlenme, kamu hizmetlerinin sunumu için gereken araç-gereç ve olanakları bir düzende toplayarak, yetkileri, görevleri ve sorumlulukları belirleyerek bir yapı oluşturmak olarak ifade edilmektedir. Bunun için önce amaçlar tespit edilir, daha sonra yetki ve görevler ortaya konulur. Son olarak da bunları yerine getirecek organlar ve kaynaklar tanımlanır. Bu açıdan kamu yönetiminde örgütlenmenin kendi başına bir amaç olmadığı ortaya çıkmaktadır. Kamu yönetiminde örgütlenme daha çok kamusal hedeflerin gerçekleştirilmesi için bir araç olarak görülmektedir (Gökçe vd., 2004:101).

Bu bakımdan kamusal hedeflerin gerçekleştirilmesi noktasında örgütlenme literatürde genel de iki esasa göre yapılmaktadır. Bunlardan ilki merkezden yönetim, ikincisi ise yerinden yönetimdir. Tüm ülkeler siyasi yapıları farklı olsa da bu iki yönetim ilkesine göre örgütlenmektedirler. Yani idari örgütlenme yapısını ne tamamı ile merkezden yönetim olarak nede tamamı ile yerinden yönetim olarak örgütleyen bir devletin olmadığını söylemek

mümkündür. Ülkeler kendi sosyo-kültürel yapısına göre örgütlenmeye gitmektedir. Bu nedenledir ki kimi ülke merkezi yönetime ağırlık verirken kimi ülke de yerinden yönetime ağırlık vermektedir. Kimi ülkelerde bu iki örgütlenme arasında denge kurmaya çalışmaktadır (Eryılmaz, 2010:70).

Bu noktadan hareket ile kamu yönetimi örgütlenme şekilleri olarak merkezden yönetim ve yerinden yönetime kısaca değinmekte fayda vardır.

Merkezden Yönetim: Siyasi gücün ya da hükümet etme yetkisinin (yetki, güç) ulusal düzeyde toplanması şeklinde tanımlanmaktadır (Heywood, 2014:214). Kamunun sunmuş olduğu hizmetlerde birlik ve bütünlüğün sağlanması amacı ile topluma sunulacak hizmetlere yönelik olarak alınan kararlar ile yürütülen faaliyetlerin merkezi idare ya da onun hiyerarşik yapısı içerisinde bulunan birimlerce yerine getirilmesi olarak da tanımlanmaktadır (Bayrakçı, 2016:3). En genel anlamda kamu hizmet ve faaliyetlerinin tek bir merkezden görülmesi şeklinde tanımlanan merkezden yönetim, devletin varlık sebebi olan bir takım görevlerin yerine getirilme zorunluluğunun sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Yine kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi noktasında gerekli ihtisas ve sermaye ihtiyacı da merkezi yönetimin ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Sezginer vd., 2011:171-172). Bu nedenle merkezden yönetim tek başına hiçbir ülkede uygulanmaz, aksi halde hizmetlerin durması ve tıkanmasına neden olur. Bu nedenle genel olarak yerinden yönetim ve yetki genişliği ilkeleri ile birlikte uygulanmaktadır. Ancak ülkelerin siyasi, sosyo-kültürel yapılarına göre uygulamalarda farklılıklar görülebilmektedir. Yani kimi ülke merkezi yönetime ağırlık verirken, kimi ülke yerinden yönetime ağırlık vermektedir. Bazı ülkelerde bu ikisi arasında denge kurmaya çalışmaktadır (Karakılıç, 2016:19).

Merkezden yönetim literatürde “idari yönden merkezden yönetim” ve “siyasi yönden merkezden yönetim” olarak iki şekilde örgütlenmektedir.

Siyasi yönden merkezi yönetim; bir devlet şeklini ifade etmektedir. Bu devlet şeklinde egemenlik teklilik ve bütünlük göstermektedir. Ülke içinde mutlak bir hukuk ve kanun birliği mevcuttur. Bu bağlamda bir ülkedeki yasama erkinin ve hükümetin tek olması ve siyasi gücün bütün olarak merkezde toplanmasını ifade etmektedir. Başka bir ifade ile ülke içinde yasama, yürütme ve yargı organları tektir (Akyılmaz, 2004:107). Merkezden yönetimin bu örgütlenme şeklinde tek bir yasama organının olması nedeni ile farklı bölgelerde farklı kanunların olması söz konusu değildir. Bu doğrultuda siyasi yönden merkezi yönetime verilebilecek en iyi örnekler üniter yapılı (Türkiye, Japonya, Fransa) devletlerdir (Gökçe vd., 2004:103).En katı

anlamda merkezîyetçilik olan bu sistemde devlet kendi tüzel kişiliği dışında başka bir tüzel kişiliğin varlığına asla müsaade etmez, ülkede kamu tüzel kişiliği tek başına devlete aittir (Bayrakçı, 2016:3). Devletin bu tüzel kişiliğini başka kurum ve kuruluşlara ya da başka bir otoriteye kısmen de olsa devretmesi bu sistemde söz konusu olmadığı söylenebilir.

İdari yönden merkezden yönetim ise; sadece idari alanda uygulanan ve yürütme organını ilgilendiren, bu açıdan da yürütme yetkisinin tek elde toplanmasını ifade eden örgütlenme ilkesidir. İdari yönden merkezi yönetim siyasi merkezîyetçiliğin bir sonucu olarak ortaya çıkmakla beraber, siyasi merkezîyetçilik mutlak olarak idari merkezîyetçiliği gerektirmez. İdari yönden merkezi yönetim genel olarak idari yerinden yönetim ile birlikte uygulanmaktadır (Sezginer vd., 2011:173).

Yerinden Yönetim: Yönetim bilimi literatüründe “adem-i merkezîyet” olarak da bilinen yerinden yönetim kavramı en genel anlamı ile yerel nitelikteki bir takım kamusal hizmetlerin devlet dediğimiz en büyük siyasi otoritenin tüzel kişiliği dışında kalan kamu tüzel kişiliklerince gerçekleştirilebilmesi için kamu gücünün bir kısmının daha düşük seviyede yetkili otoritelere devredilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Nadaroğlu, 2001:20). Bir başka tanımda ise yerinden yönetim, mahalli düzeydeki kamusal hizmetler ve faaliyetler ile teknik-özel bilgi gerektiren hizmetlerin merkezdeki iktidarın ve onun hiyerarşisindeki organlarından bağımsız kamu tüzel kişiliklerince yerine getirilmesi olarak tanımlanmıştır (Türkoğlu, 2009:10). Bu bağlamda merkezi otoritenin elinde bulunan kamusal gücün bir kısmının merkezi otoriteden daha az yetkiye sahip olan ve merkezin denetimi altında bulunan başka bir otoriteye devredilmesi söz konusudur. Bu yetki devri bir takım siyasal ve yönetsel ihtiyaçların zaruri bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Gözübüyük, 1987:33).

Yerinden yönetim idarelerin yetkilerinin derecesi ve uygulama alanları bakımından literatürde iki şekilde örgütlenmektedir. Bu örgütlenmeler; “siyasi yerinden yönetim” ve “idari yerinden yönetim” şeklindedir.

Siyasi Yerinden yönetim; Siyasi gücün merkezi yönetim ile mahalli (yerel) idareler arasında paylaşılması olarak ifade edilen bu sistemde siyasi güç sadece merkezde tek bir noktada toplanmamıştır, farklı birimler arasında paylaşılmaktadır. Siyasi yönden yerinden yönetim ilkesi bağlamında ortaya çıkmış olan il, cumhuriyet, kanton, eyalet gibi yerel yönetim birimleri merkezi yönetimin tek başına sahibi olduğu egemenliğin bir parçasına sahiptirler. Bu mahalli yönetim birimlerine yasama ve yürütme gibi konularda kısmi de olsa bağımsızlık verilmiştir (Eryılmaz, 2010:77-78). Bu doğrultuda siyasi yerinden yönetimler üniter yapıları devletlerin tam

zıddı olan federal devlet sistemini ortaya çıkarmaktadır. Federal sistemde egemenlik hakkı tanınan il, kanton, eyalet, cumhuriyet gibi mahalli yönetim birimlerine tanınan bu hak ulusal hükümet karşısında ikinci derece egemenlik hakkıdır. Egemenlik hakkının birinci derecede sahibi yine merkezi idaredir (Aydın, 2013:152).

İdari yerinden yönetimler ise; yerel düzeydeki kamusal hizmetler ile iktisadi, ticari, kültürel ve teknik özelliğe sahip bir takım faaliyetlerin merkezi idarenin hiyerarşik yapısına dahil olmayan ve kamu tüzel kişiliğe sahip birimlerce yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır (Aydın, 2013:152). Yasama ve yargı erklerinin merkezde toplandığı ve yerel idarelere yürütmeye ilişkin bir takım yetkilerin verildiği bu sistem ağırlıklı olarak merkezi yönetimin yerel düzeydeki ortak faydaları gereği gibi koruyamaması mantığına dayanmaktadır. Bununla birlikte bir takım ekonomik ve siyasal nedenler ile de ortaya çıkmaktadırlar. Bu açıdan bu sistem yetkileri kullanan birimlerin niteliğine göre “fonksiyonel (hizmet) yerinden yönetim” ve “coğrafi (yer) yerinden yönetim” olmak üzere iki şekilde ortaya çıkmaktadırlar (Ökmen&Parlak, 2013:25-26).

Fonksiyonel yerinden yönetimler; kısaca özel bilgi gerektiren ve uzmanlık isteyen teknik nitelikteki kamu hizmetlerinin merkezi yönetim dışındaki kamu tüzel kişiliğine sahip kuruluşlar tarafından yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır (Sezginer vd., 2011:177). Bu hizmetler teknik ve uzmanlık isteyen özellikleri gereğince belirli kuruluşlarca yerine getirilmektedirler. Bu bakımdan da bu hizmetler belli bir alan ile sınırlı olmaksızın sadece bu hizmetleri sunmak üzere merkezi yönetimin dışında, kısmen bağımsız ve özerk kurum/kuruluşlarca sunulmaktadır (Çukurçayır, 2011:114-115). Bu kurum ve kuruluşların merkezi idarenin tüzel kişiliği dışında tüzel kişilikleri olması nedeni ile sundukları hizmetler ile ilgili olarak merkezi idareye tabi olmadan karar alabilmektedirler. Ancak bu kurum ve kuruluşların ayrı tüzel kişilikleri olmasına rağmen merkezi idarenin denetimine (vesayet denetimi) tabidirler (Türkoğlu, 2009:12). Hizmet yerinden yönetimlere, Üniversiteler, TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu), KİT (Kamu İktisadi Teşebbüsleri) ve Ticaret ve Sanayi Odaları gibi kamu tüzel kişilikleri olan kuruluşlar örnek olarak gösterilebilir (Ökmen&Parlak, 2013:27).

Coğrafi yerinden yönetimler ise, bir bölgede oturan bireylerin o bölgede oturmaları nedeni ortaya çıkan müşterek ve genel idari çıkarılarını korumak amacı ile örgütlenen özerk nitelikteki kamu tüzel kişilerinin oluşturduğu sistem olarak tanımlanmaktadır (Sezginer vd., 2011:177). Yerinden yönetim türleri içerisinde köken itibari ile en eski olan ve insanın toplu halde yaşamaya başlaması ile birlikte ortaya çıkan coğrafi yerinden yönetimler günümüzde belli bir yörede yaşayan insanların birlikte yaşamaları nedeni ile ortaya çıkan ihtiyaçlarının tek bir

merkezden karşılanmasının mümkün olmaması, mümkün olsa bile etkin ve verimli olmaması gibi nedenler ile ortaya çıktıkları söylenebilir (Bayrakçı, 2016:13). İdari yerinden yönetimin sonucu olarak ortaya çıkan ve devlet tüzel kişiliğinden farklı olarak tüzel kişiliği olan, yani idari açıdan özerk statüleri olan bu yönetim sistemi literatürde “Yerel Yönetimler” veya “Mahalli İdareler” olarak adlandırılmaktadırlar (Nadaroğlu, 2001:25).

Bu çerçevede yerel yönetimler hemen hemen tüm ülkelerin yönetim sisteminin en önemli ve vaz geçilmez bir parçası olarak ifade edilebilirler. Bu bakımdan bir ülkede yerel yönetim birimlerinin gücü ve etkinliği o ülkenin demokratik gelişmişlik düzeyi ile de yakından ilgilidir. Aynı zamanda o ülkedeki yerel düzeydeki hizmetlerin verimli ve etkin bir şekilde sunulması bakımından da vazgeçilmez kurumlardandır. Çünkü kamu hizmetlerinin özellikle yerel düzeydeki kamu hizmetlerinin ülkelerin sadece merkezi idaresi tarafından yürütülmesi mümkün görülmemektedir. Bu mümkün olsa bile bu ülkelerde demokratik-siyasi değerler gelişemez ve vatandaşların kamusal ihtiyaçlara ilgisi her geçen gün azalır. Dolayısıyla da mekânsal uzaklıklar, vatandaşların yönetime katılma istekleri, topluma daha iyi hizmet sunmak gibi problemler ve yerel ölçekteki bazı ihtiyaçların yerel yönetimlerin ortaya çıkmasında önemli etkenler olduğu ifade edilebilir (Eryılmaz, 2010: 131).

Yönetim literatüründe yerel yönetimlerin iki farklı tanımı yapılmaktadır: Bu çerçevede ilk olarak, merkezde yer alan yönetimin kendinden uzak olan yönetsel birimlere bazı yetkilerini devretmesi, yani kendi adına yetkileri kullandırmasıdır. İkinci olarak ise, yerel yönetimler, yönetsel organlarının demokratik usuller çerçevesinde iş başına geldiği ve bu organların hukuki, siyasi ve mali yetkilerinin bulunduğu sistemdir. Başka bir ifade ile yerel halkın, kendi seçtiği organlar vasıtasıyla yönetilmesi olarak tanımlanmaktadır (Çukurçayır, 2011:110).

Evrensel tanımı ile ise, belli bir yerde/alanda (köy, kent gibi) hayatını sürdüren grup üyelerinin bir arada yaşamaları nedeni ile bu üyelerin en çok ihtiyaç duydukları ortak bir takım hizmetlerin sağlanması amacı ile kurulan ve bu amaç çerçevesinde örgütlenen, karar organları o alandaki yerel grup üyelerince seçilen kimi durumlarda ise yürütme organları kanunlar ile belirlenen bir takım yetki ve görevlere, bütçe, özel gelir ve personele sahip olan merkezdeki yönetim ile ilişkilerinde özerk hareket edebilen kamu tüzel kişiliği şeklinde tanımlanmaktadır (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü [TODAİE], 1992: 1).

Yönetim sistemlerinin vazgeçilmez parçası olan yerel yönetimler, toplumsal hayattaki varlıklarını dayandıkları temel bazı değerlere borçludurlar. Bu değerler sayesinde meşruiyet kazanmaktalar ve toplumdan aldıkları destek sayesinde de varlıklarını sürdürmektedirler. Hatta

sürekli olarak mevcut konumlarını güçlendirmektedirler (Tortop vd., 2008:18-19) . Yerel yönetimlerin varoluşunda ve devamlılığını sağlamasında etkili olan temel değerleri, Eryılmaz (2010) iki noktada toplamıştır. Bunlardan ilki “fonksiyonel etkinlik”, ikincisi ise “demokrasi” dir. Bu iki temel noktaya ek olarak “özgürlük”, “özerklik” ve “yeniden paylaşım” gibi değerlerinde önemli olduğuna vurgu yapmıştır (Eryılmaz, 2010;132).

Fonksiyonel etkinlik; kamu yönetimi sisteminde, özel sektörde olduğu gibi sunulan hizmetlerin verimliliğinin değerlendirilmesinde nicel ölçütler olmadığı için daha çok etkinlik kavramı ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda kamu yönetiminde etkinlik kavramı örgütün amaç veya amaçlarına ulaşma derecesini anlatmaktadır. Yani kamu yönrtiminde amaçlarının doğru belirlenmesi ve belirenen amaçlara en kısa sürede ulaşılması etkinlik kavramı ile ifade edilmektedir (Eryılmaz, 2010;132-133). Bu bağlamda etkinliğin sağlanmasında en önemli yönetim birimleri olarak yerel yönetimler ifade edilebilir. Zira yerel düzeyde ihtiyaç duyulan hizmetlerin doğru bir şekilde tespiti ve mümkün olan en kısa sürede ve en az maliyetle sunabilecek birimlerin yerel yönetimler olduğu genel kabul gören anlayıştır. Bu bakımdan da merkezi idareye göre amaçların belirlenmesi ve belirlenen amaçlara ulaşmada daha etkin oldukları söylenebilir.

Demokrasi; bireylerin özgürlüklerini temel esas olarak ele alan, bireye seçme hakkının yanı sıra seçilme, karar verme ve denetleme hakkı da veren, bu bağlamda da bireylerin daha iyi bir yaşam seviyesini yakalamasını amaçlayan ve birey yaşantısına olumlu etkide bulunan bir kavram olarak ifade edilmektedir (Oral,2014;19). Bu açıdan demokrasi kavramına bakıldığı zaman önemli olan noktanın, toplumun kendisini ilgilendiren konularda yönetime katılım sağlaması, bu çerçevede oluşturulacak organlarda görev alması, denetleme yapması ve yönetimdekileri sürekli olarak etkilemesi gelmektedir. Bu bakımdan yerel yönetimlerde vatandaşın yöneticileri denetlemesi, yönetime katılımı daha kolay olduğu söylenebilir. Yine gerek siyasi gerek idari olarak yönetime katılma yerel düzeyde daha canlı ve daha etkili olmaktadır. Zira bir ülkedeki yerel yönetim birimleri çok fazla olduğu için bireylerin yönetime katılım kanalları ve organları da geniştir (Eryılmaz, 2010;133). Dolayısıyla yerel yönetimler demokratik değerlerin geliştiği hatta literatürde demokrasinin beşiği yada okulu olarak ifade edilen yönetim birimleri olarak ifade edilmektedirler.

Yönetim sistemleri içerisinde yerel yönetimlerin önemli bir yer teşkil etmesinde hiç şüphesiz topluma sunmuş oldukları hizmetlerinde önemli bir yeri vardır. Bu nedenle yerel yönetimler genel olarak belli bir bölgedeki ihtiyaçlara yönelik olarak hizmet sunmaktadırlar. Rasyonel olanda bölgesel anlamdaki ihtiyaçların yerel yönetimlerce sunulmasıdır. Ancak bazen bazı

hizmetlerin özelliği nedeni ile o hizmetin merkezi idare ile birlikte sunulması daha faydalı olmaktadır. Bu bakımdan yerel yönetimlerin sundukları hizmetleri, sadece yerel yönetimlerin sundukları hizmetler ve merkezi yönetim ile beraber sundukları hizmetler olmak üzere iki şekilde gruplandırılmaktadır (Çetinkaya, 2012: 49).

İlk grupta yer alan sadece yerel yönetimlerin sundukları hizmetler, özellikleri nedeni ile merkezi idare tarafından sunulamayacak ve yerel yönetimler tarafından sunulmasının daha faydalı olacağı türden hizmetlerdir. Bu hizmetler genel olarak yerel yönetimlerin kendi yasalarında görevleri şeklinde düzenlenmektedirler (Çetinkaya, 2012:49-50).

İkinci grupta yer alan yerel yönetimlerin merkezi yönetimler ile beraber sundukları hizmetler ile ifade edilmek istenen aslında ortaklık şeklinde bir hizmet sunumu olmayıp, anlatılmak istenen mal ve hizmetlerin üretim ve sunumunun hem yerel idarelerce hem de merkezi idarelerce yapılabilmesidir (Çetinkaya, 2012:51). Bu doğrultuda yerel yönetimler ve merkezi yönetimlerin beraber sundukları hizmetler şu şekilde sıralanabilir: *Sağlık hizmetleri, Eğitim ve kültürel hizmetler, Çevre Hizmetleri, Bayındırlık ve İmar Hizmetleri, Sosyal Hizmetler* (Çetinkaya, 2012:51-52-53).

1.2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ

Türkiye'de Anayasal birer kuruluş olan yerel yönetimler, hukuki dayanaklarını 1982 Anayasa'sının 123. Ve 127. Maddelerden almışlardır. Bu bağlamda bu bölümde yerel yönetimler kavramının üzerinde durulacak ve Türkiye de mahalli yönetim kuruluşları olarak il özel idareleri, belediyeler, köyler hakkında kısa bilgiler verilerek ve büyükşehir belediyeleri ve tarihsel gelişimi üzerinde durulacaktır.

Anayasal bir kavram olan yerel yönetimler 1876 tarihli Kanun-u Esasi, 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Anayasaları ve Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren de 1924 ve 1961 tarihli Anayasa'lar dahil günümüze kadarki tüm Anayasa'lar da kendisine yer bulmuştur. Ancak en kapsamlı şekilde hali hazırda yürürlükte olan 1982 Anayasa'sında kendilerine yer verilmiştir.

1876 tarihli Kanunu-u Esasi'nin 108.ve 112.maddelerinde (Bayrakçı, 2016:16-17) ;

- Madde 108 : “*illerin işlerinin yetki genişliği ve görev ayrımı esasına göre görüleceği belirtilmiştir*”.

- Madde 112 : *“belediye işleri İstanbul’da ve taşrada seçimle oluşturulacak belediye meclisleri eliyle yönetilecek ve bu meclislerin oluşum biçimleri ve üyelerinin nasıl seçileceği özel yasalarla belirlenecektir”*.

1921 tarihli Teşkilatı Esasiye de ise yerel yönetimler 1876 Anayasa’sından farklı şekilde ele alınarak illere ve bucaklara özerk bir statü verilmiş ve tüzel kişilikleri tanınmıştır (Bayrakçı, 2016:17). Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılında yürürlüğe giren Anayasa’da yerel yönetimler 90.madde de *“iller, şehir, kasaba ve köyler tüzel kişiliğe haizdir”* şeklinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda 1924 tarihli Anayasa’ya göre dört mahalli idare örgütü vardır. Ancak uygulamada şehir belediyeleri ile kasaba belediyeleri için ayrıca bir düzenleme yapılamadığı için 3 tip yerel yönetim birimi olarak uygulanmıştır (Bayrakçı, 2016:17).

1961 Anayasa’sında ise 1924 Anayasa’sına göre daha geniş kapsamlı olarak yerinden yönetimlere yer verilmiştir. 116. Madde de *“Mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir”* şeklinde düzenlenmiştir.

Bu süreçlerden sonra yerel yönetimler en kapsamlı şekilde kendisine 1982 Anayasa’sında yer bulmuştur. 1982 Anayasa’sının 3. Kısım 2 bölüm IV başlıkta idarenin esasları olarak 123. Madde de merkezi yönetimler ve yerinden yönetimler yer almıştır. Anayasa da merkezi idare ile ilgili düzenlemeye kısaca yer verilmişken yerel yönetimler ile ilgili madde oldukça uzun tutulmuştur. Bu doğrultuda 1982 Anayasa’sının 123. Maddesinde *“İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır”* şeklindeki hüküm gereğince ülkemizde merkezi idare ile birlikte yerinden yönetim kuruluşlarının varlığının yasal dayanağı oluşturulmuştur. Yine 127. Maddesi 1.fikrasında, *“(…) İl, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir”* şeklinde düzenlenmiştir. Bu nedenle ülkemizde her ne kadar merkezden yönetim şekli daha ağırlıklı olsa da yerel yönetimlerin yönetim sistemi içerisinde önemli bir yerinin olduğu da açıktır.

Yerel Yönetim birimleri 1982 Anayasa’sının 127. Maddesi 1.fikrasında İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köyler olarak düzenlenmiş olmakla birlikte, 127.maddenin 3.fikrasında. *“Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir”* hükmü gereğince bu mahalli idare birimlerin içerisine belediyelerden ayrı kanunla düzenlenen Büyükşehir Belediyeleri de katılmaktadır.

1.2.1.İl Özel İdareleri

5302 sayılı İÖK' unun 3. Maddesi a. Bendinde İl Özel İdareleri , “İl halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir” şeklinde tanımlanmıştır.

5302 sayılı İÖK' unun 4.maddesinde İl özel idarelerinin kuruluşu :“İl özel idaresi ilin kurulmasına dair kanun ile kurulur ve ilin kaldırılmasıyla da tüzel kişiliği sona erer” şeklinde düzenlenmiştir. İl özel idaresinin kurulması için ayrıca bir kanuna gerek yoktur. 5442 sayılı İl İdaresi kanununun 2.maddesi a. Bendin de yer alan “İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il' e bağlanması kanun ile” hükmü gereğince bir yerde il kurulması ile ilgili kanun çıkarıldığı zaman orada il özel idareleri de kendiliğinden kurulmuş olmaktadır.

İl özel idaresinin organları ise 5302 sayılı İÖK' unun 2. Maddesinin b. Bendinde “vali”, “il genel meclisi” ve “il encümeni” olarak sıralanmaktadır.

Vali: İl özel idaresi yönetiminin başı ve yürütme organıdır. Vali, ilgili kanununun 29. Maddesinde, “İl özel idaresinin başı ve kamu tüzel kişiliğinin temsilcisi” olarak tanımlanmaktadır. Vali istisnai bir memuriyettir, İçişleri Bakanın önerisi Bakanlar Kurulu kararı ve Cumhurbaşkanın onayı ile atanır ve merkezi idarenin ildeki en büyük temsilcisidir.

İl Genel Meclisi: İl özel idaresi yönetiminin karar organı olan il genel meclisi 5302 sayılı kanununun 9.maddesinde “İl genel meclisi, il özel idaresinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur” şeklinde tanımlanmıştır.

İl özel idaresinin genel karar organı olan il genel meclisi ilçe adına seçili üyelerden oluşmaktadır. Bu niteliği ile demokrasi tecrübesinin edinildiği mikro parlamentolar olarak ifade edilmektedirler (Akyılmaz, 2004:186).

İl Encümeni: İl özel idaresinin bir diğer karar organıdır. 5302 sayılı kanununun 25. Maddesinde “İl encümeni valinin başkanlığın da, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşur” şeklinde düzenlenmiştir.

İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları 5302 sayılı İÖK' unun 6.maddesinde mahalli müşterek olmak kaydı ile il sınırları içerisinde ve belediye sınırları dışındaki görevleri olmak üzere iki fıkra halinde düzenlenmiştir.

1.2.2.Köyler

İnsanların toplu halde yaşamak istemelerinin ve alışkanlıklarının sonucunda ortaya çıkan yerleşim birimleridir. Bu yerleşim birimlerinde yaşayanların ortak bir takım ihtiyaçlarının karşılanması için kurulmuş olan yönetim birimi köy olarak adlandırılmaktadır (Akdemir & Ulusoy, 2001:189).

İnsanların toplu halde yaşamaya başlamalarının ilk adımı olan köylerin yerel idare olarak ortaya çıkması Osmanlı dönemine kadar dayanmaktadır. 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi köylerin ilk hukuki dayanakları arasındadır. Ancak bu düzenlemede köylere tüzel kişilik tanınmamış olup, kamu tüzel kişiliklerini halen yürürlükte olan 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu ile kazanmışlardır (Çetinkaya, 2012:178).

442 sayılı Köy Kanun'unda köyler: "*Nüfusu 2000 den aşağı olan, cami mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalarıyla bir köy teşkil ederler*". Şeklinde tanımlanmıştır. Köyler idari karar ile kurulmaktadırlar. Köy kurma yetkisi İçişleri Bakanlığına ait olup, 5442 sayılı İl İdaresi Kanun'una göre İçişleri Bakanlığı bir yerde köy kurmadan önce o yerdeki İl Yönetim kurulu, İl Genel Meclisi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının görüşü alınır.

Bir yerde köy kurulabilmesi için 442 Sayılı Köy Kanun' u nüfusu 150'den çok 2000'den az olmalıdır. Bu doğrultuda Köylerin kurulması için gerekli nüfus sınırı 150-2000 arasında belirlenmiş olup, bu sayıya ulaşıldığı zaman köy tüzel kişiliğinin kurulması için coğrafi, ekonomik ve sosyal şartlarında uygun olması ile birlikte valiliğin köy kurulması ya da yerinin değiştirilmesi ile ilgili hazırlanmış olan dosyanın kanunda yazan mercilerinde (İl Yönetim kurulu, İl Genel Meclisi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının) görüşleri alınarak son olarak da İçişleri Bakanlığının onayı ile gerçekleşmektedir (Çetinkaya, 2012: 178).

442 sayılı kanun da nüfusu 150'nin altında olan yerler için 89. Ve 90. Maddelerde şu olasılıklar öngörülmüştür:

- ✓ *İşbu Köy Kanunu kadın ve erkek nüfusu yüz elliden yukarı olan köyler içindir. Nüfusu yüz elliden aşağı olan köyler bu kanuna göre köy ahalisinden seçim hakkı olanların yarısından*

çoğunun istemesiyle etrafındaki bir saat ve ondan aşağı olan köylerden birine bağlanırlar veyahut vali veya kaymakam bu kanunun hangi maddeleri yapılacağını ayrıca emreder. Bu kabil köyler hiçbir köye bağlanmaz ve vali veya kaymakam da hiçbir emir vermezse eski göreneklerine göre işlerini yaparlar.

- ✓ *Yüz elli nüfustan aşağı birkaç köy bir arada bulunursa her köydeki seçim hakkı onların yarısından çoğunun isteğiyle birleşerek bu kanuna göre bir köy olurlar.*

442 Sayılı Köy kanunu 20. Maddesinde köy idaresinin organları olarak “muhtar”, “köy derneği” ve “ihtiyar meclisi” yer almaktadır.

Muhtar: 442 Sayılı Köy Kanun’un 20. Maddesinde : “*Muhtar; köyün başıdır. Köy işleri ile ilgili söz söylemek, emir vermek ve emiri yaptırmak hakkına sahiptir*”.

Köy idaresinin başı ve yürütme organı olan muhtar devletin köydeki temsilcisidir. Muhtar köy derneği tarafından, ihtiyar meclisi üyeliğine seçilme şartlarını taşıyanlar arasından çoğunluk sistemine göre 5 yıllığına seçilmektedir (Ökmen&Parlak, 2013:325).

İhtiyar Meclisi: Köy yönetimi sisteminin yürütme, denetleme ve karar organı olarak düzenlenmektedir. Seçimle göreve gelen üyeleri ile doğal olarak göreve gelen üyeler olmak üzere iki gurup üye toplamından oluşmaktadır. Seçimle iş başına gelen üyeleri köy derneği tarafından tek dereceli ve çoğunluk esasına göre yapılan seçimler ile 5 yıllığına seçilen üyelerden oluşmaktadır. Doğal üyeler ise 442 Sayılı Kanununun 23. Maddesinde, köy okul müdürü, köy imamı ile birinci sınıf köy ebesi ve köy sağlık memuru olarak sıralanmıştır (Bayrakçı,2016:184).İhtiyar meclisi, köy idaresinin görevlerinin yerine getirilmesine muhtar ile beraber çalışan ve üyeleri demokratik seçimler ile belirlenen bir kuruldur (Çetinkaya, 2012: 185)

Köy derneği: Köy Kanun’unun 24. Maddesine göre, köy muhtarı ve köy ihtiyar meclisini oluşturan üyeleri seçme hakkına sahip olan kadın ve erkek köylülerin tümüne köy derneği denilmektedir. Köy kanununa göre köy derneğinin üyelerinin 6 aydan beri köyde ikamet etmiş ve 18 yaşını doldurmuş olan kadın ve erkek seçmenlerden oluşmaktadır (Bayrakçı, 2016:183).

442 sayılı Köy Kanunu köy yönetimlerinin görevlerini kanununun 13. ve 14. Maddelerinde köyün mecburi işleri ve isteğe bağlı işleri olmak üzere iki grupta toplamıştır.

1.2.3.Belediyeler

Yerel yönetim kuruluşları arasında en iyi örgütlenmiş ve hizmet sunumu açısından en önemli yere sahip kuruluşlar olarak ifade edilmektedirler. 2015 yılı nüfus sayımına göre ülkemizde nüfusun yaklaşık %93'ünün belediye sınırları içerisinde yaşadığı göz önüne alınırsa gerçekten de belediyelerin yönetim sistemimiz içerisinde ne kadar önemli bir yer teşkil ettiği daha açık bir şekilde görülebilir (Bayrakçı, 2016:95).

İdari yönetim sistemi içerisinde yaklaşık 150 yıllık tarihi bir geçmişi olan belediyeler de İl Özel İdaresi yönetimleri gibi Osmanlıdan Cumhuriyete ve günümüze kadar intikal etmiş yerel yönetim birimleri arasındadır. Günümüz de hukuki dayanağını 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun dan alan belediyeler 75 yıllık bir tecrübeden sonra 2004 yılında başlayan kamu yönetimi reform çalışmaları bağlamında tekrar düzenlenerek 5393 sayılı Belediye Kanunu adı ile daha kapsamlı bir şekilde varlığını sürdürmeye devam etmektedir (Eryılmaz, 2010:151).

Belediyeler 5393 sayılı Kanun'da; *“Belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği”* olarak ifade edilmektedir.

5393 Sayılı Belediye Kanununun 4.maddesinde belediye yönetiminin kurulması ile ilgili olarak, *“Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur”* ifadesine yer verilmiştir.

Bir yerleşim birimi kanunla il ya da ilçe olduğu zaman orada otomatik olarak belediye kurulmaktadır. Ancak nüfusu 5000'i aşan yerlerde belediyenin kurulmasının bir takım yasal prosedürleri vardır. 5393 sayılı kanununun 4. Maddesinde yazan şartları taşımakla beraber bir yerde belediye kurulabilmesi için; *“Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirim üzerine, mahallî seçim kurulları, on beş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir. İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanlığına gönderilir. Danıştay'ın görüşü alınarak müşterek kararname (İlgili bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanı onayı) ile o yerde belediye kurulur”* şeklinde düzenlenmiştir.

5393 Sayılı Belediye Kanununun 3. Maddesi b. Fıkrasında belediyenin organları, “*belediye başkanı*”, “*belediye meclisi*” ve “*belediye encümeni*” olarak düzenlenmiştir. Belediye organlarının seçimi ise 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetinin Seçimi Hakkındaki Kanun ile tespit edilmektedir.

Belediye Başkanı: 5393 sayılı belediye kanun’unun 37. Maddesinde, “*belediye idaresinin başı ve kamu tüzel kişiliğinin temsilcisidir Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir.*” Şeklinde tarif edilmiştir. Belediye yönetiminin yürütme organı olan belediye başkanının seçimi belediye sınırları içerisinde yaşayan seçmenler tarafından tek dereceli ve çoğunluk esası ile 5 yıl süre ile seçilmektedir.

Belediye Meclisi: 5393 Sayılı Belediye Kanun’unun 17. Maddesinde, “*Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur*” şeklinde tarif etmiştir. Belediye meclisi üyelerinin seçimi ile ilgili usuller 2972 Sayılı kanun ile tespit edilmiştir. Bu kanunun 2. Maddesine göre belediye meclisi üyelikleri için yapılacak seçimlerde, 1/10 baraj uygulamalı nispi temsil sistemi uygulanmaktadır. Aynı kanun’ un 5. Maddesine göre ise belediye meclis üye sayısının nüfusa göre değiştiği söylenmektedir.

Belediye Encümeni: Belediyenin yürütme ve danışma organıdır. 5393 sayılı Belediye kanun’unun 33. Maddesine göre belediye başkanının başkanlığında ; “*İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden, Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden oluşur*” şeklinde düzenlenmiştir.

Belediyelerin görev ve yetkilerinin belirlenmesi yöntemi her ülkede farklı şekillerde olmakla beraber temel de üç şekilde belirlenmektedir. Bunlar, “genel yetki ilkesi”, “yetki ilkesi” ve “liste ilkesi” dir. Genel yetki ilkesine göre; belediyeler kanunların yasaklamadığı veya başka yönetim birimlerine bırakılmamış olan hizmetleri yürütürler. Yetki ilkesine göre; ancak yasama organın açıkça yetki verdiği konularda faaliyet gösterirler. Liste ilkesine göre ise; yetki ve görevleri kanunlar da liste halinde tek tek sayılmaktadır. Ülkemizde yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı belediye kanun’ unda liste usulü benimsenmişken hali hazırda yürürlükte olan 5393 sayılı kanun da genel yetki ve yetki ilkesi benimsenmiştir (Eryılmaz, 2010: 154).

Bu çerçevede 5393 sayılı Belediye kanun' un 14. Maddesinde mahalli müşterek olmak kaydı ile belediyenin görevleri iki grupta toplanarak sıralanmıştır. Buna göre;

1. *İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanununun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.*
2. *Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine aynı ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.*

Ülkemiz idari yönetim sistemimizde iki türlü belediye bulunmaktadır. Bunlardan ilki tamamıyla 5393 Sayılı Belediye Kanun'una tabi Belediye yönetimleri, ikincisi ise sadece büyük şehirlerde faaliyet göstermek üzere oluşturulmuş olan ve farklı bir statüye sahip büyükşehir belediyeleridir (Aydın, 2009:150-151). Bu doğrultuda Büyükşehir belediyeleri farklı statüleri ve farklı kanunla düzenlenmeleri nedeni ileayrıca ve detaylıca bir sonraki başlıkta ele alınacaktır.

1.2.3.1.Büyükşehir Belediyeleri

Bu bölümde idari yönetim sistemi içerisine 1984 yılından sonra dahil olan büyükşehir belediyelerinin tarih gelişimi, kuruluşu, organları ve görevleri ile ilgili bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

1.2.3.1.1.Büyükşehir Belediyelerinin Tarihçesi

Hızlı nüfus artışları ve bu artışların özellikle de belli yerleşim alanlarında gerçekleşmesi ile birlikte bu yerleşim yerlerinde yaşanan sorunlar ve hizmetlerin topluma etkin bir şekilde ulaştırılmaması gibi birçok nedenden ötürü ülkelerdeki klasik yönetim yapılarının değişimi kaçınılmaz hale gelmiştir. Dünya da birçok ülkede de gözlenen bu durum neticesinde her ülke de küçük ve orta boy şehir sayılarında artış olurken bazı ülkelerde de hali hazırda büyük olan yerleşim yerleri daha da büyüyerek “metropol” olarak adlandırılan (New York, Paris, Londra, Tokyo vb.) büyük şehirler haline gelmişlerdir. Normal kent boyutlarını aşan bu şehirlerde kendilerine özgü olarak da bir takım sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Dolayısıyla bu sorunların üstesinden gelmek için ayrı bir yönetim yapısı ihtiyacı ortaya çıkmaya başlamıştır. (Örnek, 1994:140)

Dünyada olduğu gibi Türkiye de yaşanan değişim, hızlı nüfus artışı, köyden kente göçler gibi etmenler nedeni ile nüfusun özellikle de belli kentler de yoğunlaşması ile birlikte yönetim yapısı içerisinde metropol ya da büyükşehir diyebileceğimiz yerleşim birimleri oluşmaya başlamıştır. Bu çerçevede Türkiye de idari yönetim sistemini bu büyük şehir denilebilecek yapılara uygun olacak şekilde reforme etmeye başlamıştır. Bu doğrultuda idari yönetim sistemi içerisine 1984 yılından itibaren dâhil olmaya başlayan büyükşehir belediye yönetimleri hukuki dayanaklarını 1982 Anayasası’nda doğrudan bir hüküm olmamasına rağmen 127.maddenin 3.fıkrasının son cümlesinde yer alan “*kanun büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir*” ifadesinden almış ve bu yasal çerçeve doğrultusunda 1984 yılında çıkarılan 195 sayılı Büyükşehir belediyeleri yönetimi hakkında kanun hükmünde kararname ile yönetim sistemi içerisine girmeye başlamışlardır. Bu KHK ile 3 il Büyükşehir Belediyesine dönüştürülmüştür. Daha sonra Büyükşehir Belediyeleri, 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin yönetimi hakkında kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulü hakkındaki kanun ile tekrar düzenlenmiştir. Yaklaşık yirmi yıllık bir süreçten sonra 2004 yılında kamu yönetimindeki reform çalışmaları doğrultusunda yerini hali hazırda yürürlükte olan 5216 sayılı Büyükşehir

Belediyesi kanun' a bırakmıştır (Eryılmaz, 2010: 161-162). Yine 2012 yılında 6360 Sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” büyükşehir belediyelerinin yapısında önemli değişiklikler yapılmıştır (Bayrakçı, 2016:156-157).

Büyükşehir Belediye yönetimleri her ne kadar yönetim sistemimiz içerisine 1984 yılında dahil olsa da temelleri 1980 askeri darbesi sonrasında kurulan MGK tarafından çıkarılan 34 sayılı karar ile büyük yerleşim yakınındaki belediyelerin ana belediyelere bağlanması daha sonra bu kararın keyfi uygulamalara sebep olmaması için çıkarılan 2561 sayılı Büyükşehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanmaları Hakkında Kanunla nüfusu 300.000 ve üzeri olan belediyeler ile sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede her ne kadar bu uygulamaya 1984 sonrasında rastlanılmamış olsa da Büyükşehir Belediye yönetimlerinin temeli olarak ifade edilebilir (Özgür &Yavuzçehre, 2016: 910)

Bu bakımdan Büyükşehir Belediyelerinin kısaca tarihi gelişimi değerlendirilir ise temelleri 1981 yılında çıkarılan 34 sayılı MGK kararı ile atıldığı söylenebilir. 1984 yılında çıkarılan 195 sayılı KHK ile ilk büyükşehir belediyeleri kurulmuş aynı yıl çıkarılan 3030 sayılı kanun ile hukuki ve kurumsal çerçevesi oluşturulmuştur. Yirmi yıllık süreçten sonra 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı kanun ile kapsamı daha da genişlemiştir. Son olarak Büyükşehir Belediyeler ile ilgili olarak 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı KHK ile de önemli reformlar yapılmıştır.

Büyükşehir belediyeleri, temel olarak klasik belediye yönetimlerinin yanında içerisinde birden fazla belediye bulunan yerleşim yerleri içerisinde iki kademeli anakent (metropol) belediye yönetimi sistemidir. Yani merkezde bulunan anakent belediyesi ve bu belediyeye bağlı olan ilçe belediyelerinden oluşmaktadır (Eryılmaz, 2010:161-162).

Ülkemizde ki ilk örnekleri İstanbul, Ankara, İzmir olan büyükşehir belediye yönetimleri 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun ile birlikte 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı 30' yükselmiştir.

Büyükşehir belediyeleri, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye kanunu' nun 3.maddesinin a. Bendinde ; *“Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisinde ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idari ve mali özerkliğe sahip olarak kanunla verilen görevleri ve sorumlulukları yerine getiren yetkileri kullanan; karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi”* olarak tanımlanmaktadır. Büyükşehir İlçe belediyeleri

ise 5216 sayılı kanunun 3. Maddesi c. Bendinde “*büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçelerde kurulan belediye*” olarak ifade edilmiştir.

1.2.3.1.2. Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu ve Organları

5216 sayılı Kanun’ un 4. Maddesine göre, “*Toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir*”. Yine ilgili kanunun 5.maddesinde, “*Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır*” şeklinde düzenlenmiştir.

Büyükşehir belediyesinin organları 5216 sayılı kanunun 3. Maddesi b. Bendinde; “*büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanı*” olarak düzenlenmiştir.

Büyükşehir Belediye Meclisi: 5216 Sayılı kanunun 12. Maddesinde; “*Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşur*” şeklinde tanımlanmaktadır. Büyükşehir belediye meclisinin üyelerinin seçimi 2972 sayılı kanun ile tespit edilmiştir. Buna göre 2972 sayılı kanunun 6. Maddesi a. Bendinde; “*Büyük şehir belediye meclisleri belediye hudutları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder. Bu hesaplamada artık sayılar nazara alınmaz*” şeklinde düzenlenmiştir.

Görüldüğü üzere büyükşehir belediye meclisi için ayrıca bir seçim yapılmamakta, büyükşehir’ e dâhil ilçe belediye meclislerinin üye tam sayılarının beşte birlerinin toplamından oluşmaktadır. Büyükşehir belediye meclisine bu üyeler beş yıllığına seçilmektedirler. Büyükşehir belediyesi başkanı ile ilçe belediye başkanları ise doğal üyeleridir (Bayrakçı, 2016:168).

Büyükşehir Belediye Encümeni: Büyükşehir belediyesinin karar ve danışma organıdır (Bayrakçı, 2016:170). 5216 sayılı kanunun 16. Maddesinde; “*Belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri genel sekreter, biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur*” şeklinde düzenlenmiştir.

Büyükşehir Belediye Başkanı: 5216 sayılı kanunun 17. Maddesinde büyükşehir belediye başkanı ise; “*Büyükşehir belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Büyükşehir*

belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre büyükşehir belediyesi sınırları içindeki seçmenler tarafından doğrudan seçilir” şeklinde düzenlenmiştir.

Büyükşehir belediye başkanının seçim usulü 2972 sayılı kanunla tespit edilmiştir. Buna göre, doğrudan büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan seçmenler tarafından beş yıl süre ile seçilmektedir. Büyükşehir belediye başkanı diğer belediye başkanlarının yapmakla yükümlü oldukları görevleri yapmakla beraber aynı zamanda ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu da sağlamaktadırlar (Bayrakçı, 2016:171).

1.2.3.1.3. Büyükşehir Belediyelerinin Görevleri

Büyükşehir belediyesinin görevleri 5216 sayılı kanunun 7. Maddesinde 2 fıkra halinde düzenlenmiştir. Birinci fıkrada büyükşehir belediyelerinin görevleri ikinci fıkrada ise ilçe belediyelerinin görevleri sıralanmıştır.

5216 sayılı kanun 7. Maddesi 1. Fıkrasında Büyükşehir Belediyelerinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- a. *İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.*
- b. *Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.*
- c. *Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.*

- d. *Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek.*
- e. *Belediye Kanununun 69.maddesi (Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir) ve 73. Üncü maddesinde (Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir) belirlenmiş olan görevleri yapmak.*
- f. *Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*
- g. *Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.*
- h. *Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak.*
- i. *Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde*

toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.

- j. Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisıhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek.*
- k. Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.*
- l. Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.*
- m. Büyükşehir'in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek.*
- n. Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.*
- o. Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.*

- p. *Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek.*
- q. *Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.*
- r. *Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.*
- s. *Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek.*
- t. *İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.*
- u. *Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.*
- v. *Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek.*
- w. *Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak.*
- x. *Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır.*
- y. *Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (l), (s), (t) bentlerindeki görevleri ile temizlik hizmetleri ve adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerini belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.*

5216 sayılı kanun 7. Maddesi 2. Fıkrasında ise Büyükşehir İlçe Belediyelerinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

1. *Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.*
2. *Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.*
3. *Sıhî işyerlerini, 2 inci ve 3 üncü sınıf gayrisıhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.*
4. *Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.*
5. *Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.*
6. *Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak.*

İKİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM, EĞİTİMDE YERELLEŞME VE YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİNLİĞİ

Genç bir nüfus yapısına sahip olan Türkiye’de, nüfus içerisinde yaklaşık %20’lik kesimin okul hayatına devam ettiği ve bu oranın pek çok Avrupa ülkesinin nüfusundan bile fazla olduğu dikkate alındığı zaman ülkemizdeki eğitim hizmetlerinin ve bu hizmetin niteliklerinin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılabilir (Memduhoğlu, 2013: 1). Bu bakımdan çalışmanın bu bölümün de eğitim kavramı, Türk Eğitim Sistemi içerisinde örgün eğitim ve yaygın eğitime değinilerek eğitimde yerelleşme ve yerel yönetimlerin eğitim üzerindeki etkinliği irdelenecektir.

2.1.EĞİTİM KAVRAMI

İnsanoğlunun doğumundan ölümüne kadar hayatının her alanında etkili olan, bireyler ve bireyler aracılığı ile de toplumları dönüştüren, geliştiren ve bu bağlamda toplumların geleceklerinde önemli bir yer teşkil eden eğitim kavramı üzerinde çokça durulan ve tartışılan kavramlardan biri olarak değerlendirilmektedir (Yılmaz, 2014:1).

Bu doğrultuda eğitim kavramı, geniş kapsamlı ve farklı teorik temellere dayanması nedeni ile birçok kez tanımlanmış kavramlar arasındadır. Bu çerçevede Sosyologlar eğitim kavramını ; *“bireyin içinde yaşadığı topluma göre sosyalleşmesi, topluma katılması ve toplumsal kültürü benimsemesi olarak tanımlarken”*, psikologlar ise; *“bireyin ilgi ve yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmak, kişinin potansiyel gücünü tam olarak geliştirmek için çevre imkânları sağlamak”* şeklinde tanımlamışlardır (Terzi, 2010:1).

Bazı ünlü düşünürler ise Eğitim kavramı ile ilgili şunları söylemişlerdir: Platon, eğitimi *“bedene ve ruha yetenekli olduğu mükemmelliği vermek”*, Çiçeron, *“çocuğu insan haline getirmek sanatı”*, J.J. Rousseu, *“doğaya göre insan yetiştirmek”*, Stein ise *“yetileri hep birden ve uyumlu olarak geliştirmek”* olarak ifade etmişlerdir (melikeyigit.weebly.com,er:2017). Yine E. Durkheim , *“sosyal olmayan nesli sosyalleştirmek”*, Yusuf Has Hacib , *“olumlu davranışları kazanma ve bu şekilde hayata hazırlanma süreci”* olarak ifade etmektedirler (Çıkkılı, 2007:4). Ayrıca ünlü eğitim bilimcilerden olan John Locke ise; bilginin duyu organları ile elde edilen

tecrübeler olduğunu, bireylere eğitim verilerek ezberden çok bireyin yaşantılarını, deneyimlerini kullanılmasını ve düşünme yollarının kazandırılmasının önemine vurgu yapmıştır. J.F. Herbart' da eğitimi, “*öğrenmeye hazırlık, mevcut olan bilgiyi sunma, bireyin eski bilgilerini yeni bilgileri ile bağlama, genelleme yapma ve öğretilen bilgilerin uygulamasının yapılması*” olarak tanımlama yoluna gitmiştir (Çelikkaya, 2006: 26).

Kelime anlamı olarak Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise, “*çocukların gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye etme*” (www.tdk.gov.tr) olarak tanımlanmaktadır.

Görüldüğü üzere eğitim kavramı ile ilgili olarak literatür de birçok farklı tanım yapılmıştır. Yine Türkiye’de eğitim kavramı ile ilgili olarak farklı yazarlar tarafından yapılan tanımlamalar ise şu şekildedir: Oğuzkan (1993)’a göre “*eğitim önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizesidir*”. Gürkan (2001)’a göre “*bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamıdır*”. Demirel(1999)’e göre eğitim, “*bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir*”. Fidan (1996)’a göre eğitim, “*insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir*” (Şimşek, 2012:2-3). Mumtaz Turhan ise eğitimi, “*bir ülkenin genel eğitiminin milli ya da toplumsal amacının, kültürü bir değer olarak genç nesillere kazandırmak ve mevcut kültürün geliştirilmesini sağlamaktır*” şeklinde ifade etmiştir (Çıkılı, 2007:4).

Eğitim kavramı ile ilgili olarak birçok tanım yapılmakla beraber en yaygın ve kısmide olsa üzerinde uzlaşa sağlanabilecek tanım ise; “*bireylerin kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme sürecidir*” şeklinde yapılan tanımlamadır (Ertürk, 1979:12).

Eğitim kavramı ile ilgili olarak yapılan tanımlamalardan hareketle eğitimin üç önemli özelliğinin olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, “*birey davranışlarının amaçlanan doğrultuda değiştirilmesi*”, ikincisi “*davranış değişikliğinin kendi yaşantısı yolu ile gerçekleşmesi*” ve üçüncüsü “*eğitimin planlı ve programlı bir süreç olmasıdır*” (Özdemir vd., 2012:3). Bu bağlamda eğitim, öğrenme ve öğretme olaylarını en geniş kapsamda içerisine alan bir kavram olarak ifade edilmektedir. Ancak eğitim planlı ve programlı olduğu gibi plansız ve programsızda olabilmektedir. Bu doğrultuda planlı ve programlı olarak formel eğitim, plansız ve programsız olarak ise informel eğitim olarak iki başlıkta incelenmektedir (Çelikkaya, 2006:37).

2.1.1. Formel Eğitim

Formel eğitim, planlı programlı ve bir amaç doğrultusunda belli bir mekânda uzman kişiler tarafından düzenlenen etkinlik olarak tanımlanmaktadır. Bir amaç doğrultusunda yapıldığı için eğitim sürecinin belirli aşamalarında ve sonucunda değerlendirmeler yapılmaktadır. Okullarda yapılan eğitim, halk eğitim merkezlerinde yapılan eğitimler formel eğitime örnek olarak verilebilir (Terzi, 2010:3).

Formel eğitimde hedef bellidir ve bu hedefe profesyonel olarak yetiştirilmiş olan kişiler tarafından ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bu eğitim türünde temel esas bireylere olumlu davranışların kazandırılmasıdır. Bu amaçla da belirli bir mekân veya ortamda profesyonelce hazırlanmış araç-gereçler ile hedefler kazandırılmaya çalışılmaktadır (Çakılı, 2007:8). Bu çerçevede formel eğitimin özellikleri kısaca şu şekilde sıralanabilir (Altuntaş, 2007:18):

- ✓ Belli bir amaca yönelik olması.
- ✓ Profesyonel kişilerce yürütülmesi.
- ✓ Planlı ve programlı olup, ulaşılmak istenen hedefin belli olması.
- ✓ Kontrol altında özel bir çevre içinde yürütülmesi.
- ✓ Her aşamasının değerlendirilmesi.

Formel eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İlerleyen bölümlerde detaylıca anlatılacak olan örgün eğitim kısaca bireylerin hayata atılmadan önce okul yada okul niteliğine haiz olan yerlerde genel ve özel bilgi bakımından yetişmelerini sağlamak amacı ile kanunlar ile düzenlenen planlı ve yönetimli eğitim olarak tanımlanmaktadır. Yaygın eğitimi ise, örgün eğitime hiç dahil olmamış veya örgün eğitimin herhangi bir aşamasından ayrılmış olan bireylerin örgün eğitimin yanı sıra yada örgün eğitimin dışında düzenlenen eğitim, rehberlik ve uygulama faaliyetleri olarak ifade edilebilir (Yılmaz, 2014: 4).

2.1.2. İformel Eğitim

İformel eğitim, bireylerin içerisinde buldukları ortamda kendi kendine sistemsiz ve denetimsiz olarak kültürlenmeleri olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin bu kültürlenmeleri olumlu yönde olabileceği gibi olumsuz yönde de olabilmektedir. Bu açıdan kısaca bireylerin gönüllü bir şekilde plansız programsız olarak öğrenmeye çalıştıkları eğitim anlayışı informel eğitim olarak ifade edilmektedir (Şimşek, 2012:5).

İnformel eğitim belli bir plan çerçevesinde olmayıp doğal ortamda kendiliğinden ortaya çıkan, olumlu ve olumsuz yanları olmakla beraber eğitim faaliyetinin gerçekleştiği bir mekânın da olmadığı ve uzman kişilerce gerçekleştirilmeyen kültürlenme sürecidir. Bu öğrenme etkinliği ailede, sokakta, iş yerinde, arkadaş gruplarında kendiliğinden meydana gelen bir süreçtir (Yılmaz, 2014: 3-4).

İnformel eğitimin iki önemli öğrenme şekli vardır: gözlem ve taklit. Bu nedenle insanlar bu öğrenme süreçleri ile istenmeyen davranışları da kazanabilmektedirler (Çıkkılı, 2007:8). Bu bakımdan bu eğitim sisteminin birtakım sınırlılıkları vardır. Bireyler olumlu bir şey öğrenmenin yanı sıra olumsuz davranışlarda kazanabilir. Çağdaş toplumlarda özellikle teknolojinin gelişimi ile beraber bu tür eğitim yaygın hale gelmektedir. Televizyon, medya ve internet gibi iletişim araçlarını yaygınlaşması ve bu eğitim türünü desteklemesi, yine bireylerin arkadaş çevrelerinin de bu eğitimi destekler nitelikte olması ile beraber informal eğitimin tüm bu olumsuzluklarına karşı çocukları korumak ta en başta ailelere düşmektedir. Bu çerçevede de ebeveynler bu eğitimin olumsuz taraflarını görmeli ve çocuğa rehberlik etmelidir (Altuntaş, 2007:19).

Bu doğrultuda informal eğitimin özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Altuntaş, 2007:19):

- ✓ Belirli bir amaca yönelik olmayıp gelişigüzeledir.
- ✓ Öğreticiler profesyonel değildir.
- ✓ Bireyler hem olumlu hem de olumsuz davranışlar kazanabilmektedir.
- ✓ Taklit ve gözleme dayalı olarak gerçekleşmektedir.
- ✓ Eğitim kontrol altında olmayıp, kendiliğinden oluşmaktadır.

2.2.TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ

Türk eğitim sisteminin yasal temelleri 14 Haziran 1973 tarihinde kabul edilen 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (METK) ile atılmıştır. Bu kanun Türk millî eğitim sisteminin yasal bir zemine oturtulmasında önemli rol oynamıştır. Ülkemizde ki eğitim ve öğretim faaliyetleri devlet denetimi ve gözetimi altında yapılmakta olup, Eğitim hakkı temel insan hakkı olarak T.C. Anayasa' sında güvence altına alınmıştır. Türk eğitim sistemi tamamıyla merkezi yönetim ilkesi çerçevesinde yapılandırılmış olup, eğitim hizmetlerinde devletçi/merkeziyetçi bir yönetim anlayışı benimsenmiştir (Karaköse, 2014: 227-228).

Eğitim ve öğretim sistemi sistematik bir organizasyon yapısına ihtiyaç duymakta olup bu yapı Türkiye de merkezi hükmet tarafından şekillendirilmektedir. Bu doğrultuda eğitim sistemi,

anayasa, eğitim ve öğretimi düzenleyen kanun, hükümet programları, kalkınma planları ile milli eğitim şuraları dikkate alınarak düzenlenmektedir. Anayasa ve yasalar eğitim hizmetlerinde merkezi hükümeti sorumlu tutmuştur. Bu çerçevede temel eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yürütülürken, yükseköğretim faaliyetleri de Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından yürütülmektedir. Bununla birlikte askeri okullar hariç eğitim öğretim hizmetlerinin yürütülmesinden ve denetlenmesinden Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sorumludur (Memduhoğlu, 2013: 1).

Eğitim hizmetlerinin yürütülmesi, denetlenmesinde sorumlu ana kurum olan Milli Eğitim Bakanlığı eğitim hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla hem merkezde hem de taşrada örgütlenmeye gitmektedir. 2011 yılında çıkarılan MEB teşkilat ve görevleri hakkındaki KHK'nın 3.maddesinde MEB'nin örgüt yapısı, "*merkez, taşra ve yurt dışı*" olmak üzere üç ana bölüme ayrılmıştır. Bu bağlamda eğitim hizmetlerinin yürütülmesi merkezi idare eli ile olmakla birlikte merkezi idare bu görevini taşra teşkilatları yardımıyla yerine getirmektedir. MEB, merkez teşkilatı yanında, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri şeklinde taşrada örgütlenmektedir. Türkiye de 81 il ve 957 ilçede kurulmuş olan taşra örgütleri il ve ilçelerin sosyo-ekonomik yapıları, nüfus ve öğrenci sayıları temel alınarak örgütlenmektedirler. İhtiyaç duyulması halinde bu örgütlenmelere farklı tip ve statülerde yetkilerde verilebilmektedir. MEB'nin yerel düzeydeki taşra teşkilatı merkezin bir uzantısı olarak hareket etmekte, bağımsız bir bütçesi, gelir kaynağı veya karar mekanizması yoktur. Bu bakımdan Türkiye de eğitim hizmetlerinin yönetiminde tek yetkili ve görevli örgüt Milli Eğitim Bakanlığı yani merkezi idaredir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (METK) ile belirlenmiş olan Milli eğitim Sistemimiz ilgili kanununun 18. Maddesine göre "*örgün eğitim*" ve "*yaygın eğitim*" olmak üzere iki temel bölümden oluşmaktadır. Bu doğrultuda örgün eğitim sistemi içerisinde, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim yer alırken yaygın eğitim örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinden oluşmaktadır (Karaköse, 2014:231).

2.2.1.Örgün Eğitim

Örgün eğitim, birbirine dayalı ve aşamalı eğitim basamaklarından oluşan, belirli yaş gruplarının devam edebileceği, amaçlarının ve zorunlu olup olmadığının yasalarla belirlendiği eğitim biçimi olarak tanımlanmaktadır (Altuntaş, 2007:20). Başka bir ifade ile bireylerin hayata atılmadan önce; yani iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul veya okul

niteliğine haiz belirli bir yerde genel ve özel bilgi bakımından yetişmesini sağlamak amacı ile kanunlar ile düzenlenmiş olan planlı ve programlı eğitim şeklinde ifade edilmektedir (Terzi, 2010: 5).

Başka bir tanımda ise, belirli bir yaş grubunda yer alan ve aynı eğitim seviyesindeki bireylere daha önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda hazırlanan programlar ile belirli bir mekânda düzenli olarak ve uzman kişilerce gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri olarak ifade edilmiştir (Yılmaz, 2014: 4).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanun' unun 18. Maddesinde ise “*okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar*” şeklinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda kısaca örgün eğitim sistemlerine değinmekte fayda vardır. Aşağıda örgün eğitim sistemleri olarak okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim ile ilgili olarak kısaca bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

Okul Öncesi Eğitim: 1739 sayılı kanun' un 19. Maddesinde düzenlenen okul öncesi eğitim, “*henüz mecburi ilköğretim çağına gelmemiş çocuklarını eğitimini kapsar*” şeklinde düzenlenmiştir.

Okul öncesi eğitim, henüz zorunlu olan ilköğretim çağına gelmemiş olan çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini planlı bir ortamda sağlayan ve onları zorunlu ilköğretime hazırlayan eğitim kademesi olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde okul öncesi eğitim veren kurumlar gerek bağlı oldukları bakanlıklar gerekse hizmet verdikleri yaş guruplarına göre anaokulu, anasınıfı, çocuk yuvası, kreş gibi farklı isimler almaktadırlar (Erden, 2001:172)

İsteğe bağlı olan okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri aynı kanununun 20. Maddesinde milli eğitim genel amaç ve temel ilkelerine uygun olmak şartı ile şu şekilde sıralanmaktadır:

- ✓ *Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak.*
- ✓ *Onları ilköğretime hazırlamak.*
- ✓ *Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak.*
- ✓ *Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.*

Okul öncesi eğitim veren kurumların kuruluşu 1739 sayılı kanununun 21. Maddesinde, “*Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okuluna bağlı anasınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir. Okul öncesi eğitim kurumlarının nerelerde ve*

hangi önceliklere göre açılacağı, Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir” şeklinde düzenlenmiştir.

İlköğretim: 1739 sayılı kanun’ un 22. Maddesinde, “*Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar*” şeklinde düzenlenmiştir. İlgili kanun 22. Maddesinin devamında ise kanun bu ilköğretim çağının çocukların 5 yaşını doldurduğu yılın eylül ayı sonunda başladığını ve çocukların 13 yaşını doldurup 14 yaşına girdiği yılın eğitim-öğretim yılı sonunda bittiğini söylemektedir.

Bu çerçevede ilköğretim 6-13 yaş gurubundaki çocuklara temel beceri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim evresine hazırlayan eğitim basamağı olarak ifade edilmektedir (Erden, 2001:174-175).

İlköğretimin amaç ve görevleri 1739 sayılı Milli Eğitim Kanununun 23. Maddesinde milli eğitimin temel ilke ve kurallarına uygun olmak şartı ile şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ *Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;*
- ✓ *Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.*
- ✓ *İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.*

1739 sayılı Milli Eğitim kanununun 24.maddesinde ilköğretim kurumları; “*ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullarla veya liselerle birlikte de kurulabilir*” şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı kanunun 25.maddesinde bu kurumların kuruluşu; “*İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur. Ortaokul ve liselerde, Kur’an-ı Kerim ve Hz. Peygamberimizin hayatı, isteğe bağlı seçmeli ders olarak okutulur. Bu okullarda okutulacak diğer seçmeli dersler ile imam hatip ortaokulları ve diğer ortaokullar için oluşturulacak program seçenekleri Bakanlıkça belirlenir. Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler*

gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur” şeklinde düzenlenmiştir.

Ortaöğretim: 1739 sayılı kanun’ un 26. Maddesinde ortaöğretim; “ilköğretime dayalı dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile mesleki eğitim merkezlerinin tümünü kapsar. Bu okul ve kurumları bitirenlere, bitirdikleri programın özelliğine göre diploma verilir. Ancak mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin diploma alabilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen fark derslerini tamamlaması zorunludur” şeklinde düzenlenmiştir.

Ortaöğretim, öğrencilere bir meslek kazandırmayı ve onları bir sonraki eğitim devresi olan yükseköğretime hazırlamayı amaçlayan eğitim devresidir. Bu öğretim kademesi özel okullar hariç ücretsizdir (Erden, 2001:180).

Ortaöğretim amaç ve görevleri Milli Eğitim Temel Kanununun 28.maddesinde Milli Eğitimin genel amaç ve ilkelerine uygun olarak şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ *Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,*
- ✓ *Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.*

Ortaöğretimde eğitim veren kurumların kuruluşu 1739 sayılı kanununun 29. Maddesinde, “Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liseler ile mesleki eğitim merkezlerinden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir. Nüfusu az ve dağınık olan ve Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilir” şeklinde düzenlenmiştir.

Yükseköğretim: 1739 sayılı Milli Eğitim Temel kanun’ un 34. Maddesinde; “orta öğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar” şeklinde düzenlenmiştir. Yine 2547 sayılı Yükseköğretim kanununun 3. Maddesi a. Bendinde de ; “Milli

eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim - öğretimin tümüdür” şeklinde tanımlanmıştır.

Yükseköğretim kurumları 1739 sayılı kanunun 36. Maddesi ve 2547 sayılı Yükseköğretim kanunun 3.madde c. Bendinde ; “*Üniversiteler, Fakülteler, Enstitüler, Yüksekokullar, Konservatuvarlar, Meslek yüksekokulları, Uygulama ve araştırma merkezleri*” olarak sıralanmıştır.

Yükseköğretimin amaç ve görevleri 1739 sayılı kanunun 35. Maddesinde, milli eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olmak şartı ile;

- ✓ *Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek.*
- ✓ *Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak.*
- ✓ *Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak.*
- ✓ *Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek.*
- ✓ *Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak.*
- ✓ *Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır.*

Yükseköğretimin görevleri yukarıdaki gibi sıralanmakla birlikte yükseköğretim kurumlarının amaç ve görevleri, işleyişi, kuruluşu gibi diğer hususular özel kanunlar ile belirlenmektedir. Bu hususular 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile belirlenmektedir.

Yükseköğretim en üst seviyede insan gücünün yetiştirildiği, araştırmaların yapıldığı, bilim ve teknolojinin üretildiği eğitim kurumlarıdır. Türk yükseköğretim sisteminde tüm yükseköğretim veren kurumlar üniversitelere bağlıdır (Memduhoğlu, 2013: 11).

2.2.2. Yaygın Eğitim

Bilim ve teknolojinin her geçen gün gelişim göstermesi ile içinde bulunduğumuz bilim çağının örgün eğitim kapsamında verilen bilgileri kısa süre içerisinde geçersiz kılabilmektedir veya bu bilgiler güncelliğini yitirebilmektedir. Bu nedenle bireyleri sürekli olarak yenilemek, örgün eğitimde ki eksiklikleri tamamlamak, meslek seçiminde ki hataları düzeltmek, yeni meslekler kazandırmak, kalkınmanın gerektirdiği davranışları kazandırmak, yeni bilgi ve teknolojilere ayak uydurmak gibi nedenlerin yaygın eğitime olan gereksinimi giderek artırdığı söylenebilir (Aslan, 2013:28-29).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanun' unun 18. Maddesinde, *“örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar”* şeklinde düzenlenmiş olan yaygın eğitim, örgün eğitim sistemi içerisine ya hiç dahil olmamış ya da herhangi bir düzeyinde bulunmuş veya örgün eğitimden ayrılmış vatandaşlara yönelik olarak, örgün eğitim ile birlikte yada onun dışında düzenlenen eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır (Terzi, 2010: 5). Özel İhtisas Komisyonu raporunda ise: *“örgün eğitimlerini eksik bırakanlara, eğitim nimetinden hiç faydalanamayanlara olduğu kadar, okul öncesi çocuklara, öğretim ve eğitimde her kademeye ulaştıkları halde, yine de daha bir şeyler öğrenmek isteyen bireylere ve topluma hitabeden, öğretim şekli”* (Kılıç, 1981:9) olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda yaygın eğitim hizmetlerinden, her türlü bilgi ve beceri bakımından doyum noktasına ulaşan bireyler yine de öğrenme istek ve arzularını karşılamak üzere faydalanabilmektedirler.

MEB Yaygın eğitim kurumları yönetmeliğine de ; *“örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim-üretim-rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür”* şeklinde ifade edilmiştir.

Yaygın eğitiminin amaçları ve görevleri 1739. Sayılı Milli Eğitim Temel Kanun'un 40. Maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir ; *“Yaygın eğitimin özel amacı, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademededen çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında”;*

- ✓ *Okuma - yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak.*
- ✓ *Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak,*
- ✓ *Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak.*
- ✓ *Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak.*
- ✓ *İktisadi gücün arttırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek.*
- ✓ *Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak.*
- ✓ *Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlamak.*
- ✓ *Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.*

Ayrıca 27587 sayılı resmi gazete de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 4. Maddesinin 1. Bendinde; “Anayasa, Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri ile Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun ve bir bütünlük içinde yerine getirilmesi için planlı kalkınma hedefleri kapsamında toplumun özellikleri ve ihtiyaçlarına göre” :

- ✓ *Bireylerin millî bütünlüşme ve bireysel gelişimini güçlendirici, yurttaşlık hak ve ödevlerini bilinçli olarak yapmalarını sağlayıcı, demokrasi kültürünü, düşünce, kişilik ve yeteneklerini geliştirici biçimde eğitim çalışmaları yapmak.*
- ✓ *Bilmeyenlere okuma-yazma öğretmek, bilenlere eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak.*
- ✓ *Türkçenin doğru, güzel, etkili ve kurallarına uygun olarak öğretilmesi, kullanılması ve yaygınlaştırılması yönünde yurt içi ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yurt dışı için öğretim programları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak.*
- ✓ *Millî kültür değerlerinin korunmasına, dünya kültürüne açık olarak geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak.*
- ✓ *Yöresel özellik ve ihtiyaçlara göre eğitim, öğretim, üretim, istihdam ve pazarlamaya yönelik çalışmalar ile nitelikli iş gücünün yetiştirilmesinde meslekî ve teknik içerikli eğitim çalışmaları yaptırmak.*
- ✓ *Göç edenlerin yeni ortamlarına uyum sağlamalarına yönelik eğitim çalışmaları yaptırmak.*

- ✓ *Sağlık kuruluşları ve alan uzmanları ile iş birliği yapılarak halk sağlığının korunması, aile planlaması, sağlıklı beslenme ve barınma, iyi bir üretici ve bilinçli bir tüketici olma niteliğini kazandırıcı çalışmalar yaptırmak.*
- ✓ *Hayat boyu öğrenme anlayışıyla bireylerin; bilimsel, girişimci, teknolojik, iktisadi, sosyal, kültürel gelişmelerini ve serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak, yeteneklerini geliştirme imkânını sağlamak.*
- ✓ *Özel eğitim gerektiren bireylere, gelişim özelliklerine göre, bireysel yeterlilikleri doğrultusunda okuma-yazma öğretmek, bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamak.*
- ✓ *Aile eğitimi programları ile Türk aile yapısını güçlendirerek toplumsal yapının korunmasını sağlamak ve bu amaçla sürekli eğitim imkânları hazırlamak.*
- ✓ *Toplumda sevgi, hoşgörü, diyalog, iş birliği, farklılıklara saygı, yardımlaşma ve birikimleri paylaşma kültürünün gelişmesini sağlamak.*
- ✓ *Yaşlı bireylerin sosyal ve ekonomik hayata etkin olarak katılımları için eğitim çalışmaları yapmak.*

Yaygın eğitimin görevleri olarak sıralanmaktadır. Yine Yaygın eğitimin temel ilkeleri 27587 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 5. Maddesinde şu şekilde sıralanmaktadır:

- ✓ *Herkese açıklık*
- ✓ *İhtiyaca uygunluk*
- ✓ *Süreklilik*
- ✓ *Geçerlilik*
- ✓ *Planlılık*
- ✓ *Yenilik ve gelişmeye açıklık*
- ✓ *Gönüllülük*
- ✓ *Her yerde eğitim*
- ✓ *Hayat boyu öğrenme*
- ✓ *Bilimsellik ve bütünlük*
- ✓ *İş birliği ve eş güdüm*

Yaygın eğitimin ülkemizde ki hedef kitlesi, çocuk, genç ve yetişkinler olmak üzere tüm vatandaşları kapsamaktadır. Bu gruplar içerisinde yer alan bireyler örgün eğitim hizmetlerinden ister yararlanmış olsun ister yararlanmamış olsun yaygın eğitim hizmetlerinden yararlanabilmektedirler. Bu bakımdan anayasa ve yasalarda da açıkça belirtildiği üzere

toplumun her kesiminden bireyin yararlanabileceği şekilde ve yine özel eğitim isteyen bireylere yönelik olarak da özel önlemler alınacak şekilde yürütülmelidir (MEB, 2011:183). Bu doğrultuda bir toplumda farklı kesimlerde bulunan işçi, işveren, şehirli, köylü, ev hanımı, serbest meslek icra eden bireyler gibi farklı beklentilere sahip olan hedef kitlesinin taleplerini karşılama yönünde yaygın eğitimin çok geniş bir hedef kitlesinin olduğu söylenebilir (Köksal, 2017: 32-33). Toplumun her kesimine hitap eden, örgün eğitimin eksikliklerini gidermede ve örgün eğitime dâhil olmamış veya herhangi bir kademesinden ayrılan bireylerin eğitim taleplerinin karşılanması noktasında önemli bir yere sahip olan yaygın eğitimin özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Köksal, 2017:32-33);

- *Yaygın eğitim ihtiyaca göre ve katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır, ilkesi öğrenmektir.*
- *Zaman, yaş ve belirli bir alan gibi sınırlılıkları yoktur.*
- *Süre ve içerik olarak eğitim programları değişkendir.*
- *Toplumun her kesimi yaygın eğitimin hedef kitlesi içerisinde yer almaktadır.*
- *Örgün eğitim sistemi dışındaki tüm eğitim faaliyetleri üstlenmektedir.*
- *Yaygın eğitimin hiyerarşik bir yapısı yoktur, ihtiyaca göre düzenlenir.*
- *Eğitim süresi zaman birimi yerine, eğitim standardına erişmek isteyen kişinin yeteneğine bağlıdır.*
- *Belli bir mekânla sınırlı değildir.*
- *Yöntemleri eğitimin konusuna göre esnek ve güncellenebilir.*
- *Programlar zamanlama ve düzenleme olarak çeşitlilik arz eder.*
- *Kalıplaşmış bir bürokratik anlayış yoktur, sivil toplum kuruluşu veya özel eğitim kuruluşları tarafından da yürütülebilir.*

Yaygın eğitim özellikle gelişmeye açık ve sürekli gelişim gösteren ülkeler için çok önemli bir hizmet alanı olarak ifade edilebilir. Yani bu ülkelerde okuma-yazma gibi temel ihtiyaçlar istihdam için yeterli olmadığından, iş gücü ve nitelikli eleman seviyesinin artırılması ve bu doğrultuda da ekonomik kalkınmanın sağlanması açısından topluma bu alanda eğitim verilmektedir (Celep, 2003:9). Ayrıca bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler birey ve toplumun almış olduğu bilgi ve eğitimi sürekli yenilemesini gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla da bireyin ve toplumun gelişen dünya düzenine ayak uydurması açısından yaygın eğitimin öneminin büyük olduğu söylenebilir. Bu nedenle de bu hizmetin topluma etkin ve verimli bir şekilde sunulması önemli konuların başında gelmektedir.

Türkiye de Yaygın eğitim hizmetleri *hizmet içi eğitim, çıraklık eğitimi ve halk eğitimi* olarak yürütülmektedir. Bu çerçevede aşağıda yaygın eğitimin bu türlerine kısaca değinilmektedir.

Hizmet içi eğitim: Özel ya da tüzel kişilere ait iş yerlerinde belli bir ücret mukabilinde çalışan bireylerin görevleri gereğince bilgi, beceri ve tutumları kazanmaları için yapılan eğitimler olarak ifade edilmektedir. MEB' nin öğretmenlere yapılandırmacı eğitim anlayışı konusunda verdiği eğitim örnek olarak gösterilebilir (Yılmaz, 2014: 5).

Çıraklık eğitimi: mesleki ve teknik bilgileri gerçek iş ortamına aktarmak için eğitime katılan personelin işyerlerindeki bilgi ve tecrübelerini artırmak, bireylerin iş yerlerindeki usta öğreticilerden yararlanmasını sağlamak, bir meslek edinmek, mevcut mesleğini geliştirmek veya değiştirmek isteyenler için verilen eğitim olarak tanımlanmaktadır (Altuntaş, 2007:26).

Çıraklık eğitimi, yetkili birimlerce kabul edilmiş olan çıraklık standartlarına göre düzenlenen çırak veya kanuni vasisi ile işveren yetkili temsilcileri tarafından imzalanmış olan çıraklık sözleşmesi esasları çerçevesinde; meslek için gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarının iş içerisinde geliştirilme süreci olarak ifade edilebilir (Yılmaz, 2014:5). Bu doğrultuda çıraklık eğitimi ilköğretimi bitirip bir üst öğrenime devam etmeyen veya herhangi bir neden ile örgün öğretim dışında kalmış olan orta öğretim çağındaki çocuk ve gençlerin meslek eğitimini kapsamaktadır. Çıraklık eğitimi MEB Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel müdürlüğü, mesleki eğitim kurulu ve il düzeyinde örgütlenen mesleki eğitim kurulu tarafından yürütülmektedir (Memduhoğlu, 2013: 15). İlk eğitim şekillerinden olan çıraklık eğitimi, okulun olmadığı dönemlerde mesleklerin gerektirdiği becerilerin daha çok taklit yoluyla kazanıldığı eğitimdir. Göçebe ve savaşçı bir toplum olan Hun Türklerinde bir takım araç gereç yapımı, madeni eşya ve silah yapımı gibi işlerin usta-çırak ilişkisi içinde öğrenilmesi çıraklık eğitimine verilebilecek belki de en eski örneklerden birisidir (Akyüz, 1989:9).

Halk eğitimi: yetişkinlerin yaşam standartlarını artırmak, sorunlarını çözmek ve toplumun kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla düzenlenen eğitim faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır (Pehlivan, 2006:55). Halk eğitimi toplumda kendiliğinden oluşan kültürlenme sürecinden kimi özellikleri nedeni ile ayrılmaktadır. Zira halk eğitiminin belli bir amacı vardır. Halk eğitimi okul eğitiminden faydalanamayan veya bu eğitimin herhangi bir kademesinden ayrılan bireylere bilgi, beceri ve alışkanlık kazandırmayı hedeflemektedir. Bu noktadan hareketle halk eğitiminin konuları olarak : okuma-yazma ve temel eğitim, genel kültür kazandırma, bireyleri öğretim kurumlarına hazırlama, demokrasi eğitimi, aile ve çevre ilişkilerini düzenleme, mesleksel halk eğitimi, kültür programları, güzel sanatlar eğitimi, sosyal hizmetler eğitimi,

toplum eğitimi sıralanmaktadır (Altuntaş, 2007: 29-30). Zorunlu eğitim kapsamı dışına çıkmış ve asıl uğraş alanı okul hayatına devam etmek olmayan bireylerin hayatlarının herhangi bir döneminde ihtiyaç duyacağı bilgi ve becerileri kazanmak amacıyla düzenlenen eğitim olarak tanımlanan halk eğitimi faaliyetlerinin büyük çoğunluğu ülkemizde MEB'in taşra teşkilatı olan Halk Eğitim Merkezleri (HEM) tarafından yürütülmektedir (Yılmaz, 2014: 5). Bu merkezler her yaştan ve eğitim düzeyinden bireylere yönelik okuma-yazma kursları, meslek kursları, sosyal ve kültürel kurslar düzenlenmektedirler. Bu merkezlerin faaliyetleri son zamanlarda “yaşam boyu öğrenme” anlayışı çerçevesinde tekrardan dizayn edilmekte olup, yetişkin eğitimi faaliyetleri; 1739 sayılı METK' nun temel ilkeleri den “eğitimde süreklilik” ve “her yerde eğitim” ilkeleri kapsamında belediyeler, dernekler, meslek odaları gibi kurum/kuruluşlar tarafından da yürütülmektedir (Memduhoğlu, 2013: 16).

Yaygın eğitimin özellikle de faaliyette bulunduğu alanın ve bu alan içerisinde ki hedef kitlenin çok geniş kapsamlı olması nedeni ile tek bir kurum/kuruluş veya bakanlık tarafından yürütülmesinin imkansız olarak ifade edilebileceği hizmet alanlarında biridir. Bu nedenle Türkiye'de önemli oranda kamu, özel kurum veya kuruluş tarafından bu alanda topluma hizmet sunulmaya çalışılmaktadır. Özellikle 1980' li yıllardan sonra bakanlıklar, kurum/kuruluşlar mevcut örgüt yapılarını yeniden gözden geçirerek örgüt yapılarında değişikliğe giderek organizasyon yapılarında eğitim hizmetleri ile ilgili birimler oluşturmaya başlamışlardır. Bu alanda örgüt yapılarını yeniden dizayn ederek hizmet sunmaya başlayan bu kurum /kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliği görevi MEB'in olmakla beraber, bu kurum/kuruluşların yürüttüğü yaygın eğitim faaliyetlerinin denetimi ve gözetimi ile bu faaliyetlere ilişkin sorumluluk da yine MEB'e verilmiştir. Örgün eğitim alanında olduğu gibi bu alanda da en önemli hizmet sağlayıcısı konumunda MEB olmakla beraber, birçok bakanlık, yerel yönetimler birimleri, özerk kamu kurum/kuruluşları, akademik kuruluşlar, bağımsız kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu iktisadi kurum ve kuruluşlar ile hizmet içi eğitim kuruluşları gibi farklı kurum/kuruluşlar tarafından yaygın eğitim alanında farklı eğitim programları ve etkinlikler ile topluma hizmet vermektedirler. Bu çerçevede yaygın eğitim hizmetleri de ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığınca karşılanmakta olup, bu kurumu özellikle de yerel düzeydeki hizmetlerin topluma ulaştırılması noktasında önemli bir yere sahip olan belediyeler takip etmektedirler (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı[ASPB], 2013).Bu kapsamda Yaygın eğitim hizmeti veren kurum ve kuruluşlar şu şekilde sıralanabilir:

- Milli Eğitim Bakanlığı
- İŞKUR

- Mesleki Eğitim Ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı (MEKSA)
- KOSGEB
- Belediyeler
- Diğer Kurum ve Kuruluşlar (Adalet Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye Kalkınma Vakfı, Başbakanlık GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Yüksek Öğretim Kurumları, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE), Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), Türk Standartları Enstitüsü Kurumu (TSEK), Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE))

Bu kurum ve kuruluşlar kendileri ile ilgili alanlarda yaygın eğitim hizmeti faaliyetlerinde bulunmakta ve bireylere ve topluma bu alanda hizmetler sunmaya çalışmaktadırlar. Bu bağlamda hem bireyin hem de toplumun gelişimine katkı sağlamayı hedeflemektedirler.

2.3.EĞİTİMDE YERELLEŞME

Eğitimde yerelleşme kavramına geçmeden önce ilk olarak yerelleşme kavramının ne olduğuna değinmekte fayda vardır. Bu çerçevede eğitimde yerelleşmeyi değerlendirmek daha doğru olacaktır.

2.3.1.Yerelleşme Kavramı

Son yıllarda popülaritesi gittikçe artan yerelleşme kavramının evrensel bir tanımı olmamakla birlikte temelinde ‘*yetki aktarımı*’ yatmaktadır. Bu bakımdan yerelleşme kavramı, merkezi yönetimin elinde bulunan bir takım yetkinin merkezin taşra örgütlerine ya da yerel yönetimlere devri olarak ifade edilmektedir (Usluel, 1995:3-4). Dünya bankası tarafından yapılan tanımda ise; kamusal bir takım yetki ve sorumlulukların merkezi idareden yerel idarelere ya da yarı özerk yapıdaki kuruluşlara ve/veya özel sektör kuruluşlarına aktarılması şeklinde ifade edilmiştir (Keskin, 2008:2).

Kamu yönetimi sözlüğünde, “*yönetsel kararların alınması ve görevlerin yerine getirilmesi, yetki ve sorumluluğun ya yerel ya da işlevsel ölçütlere bağlı olarak merkezi idare dışında hizmet yerinde bulunan kurum/kuruluşlarca üstlenilmesi*” olarak tanımlanmaktadır (Özmüş,2005).

Başka bir tanımda ise yerelleşme, karar verme gücünün merkezi idareden vatandaşa en yakın olan otoritelere devredilmesi yönündeki çabalar olarak tanımlanmıştır. Bu doğrultuda yerelleşmenin somut olarak dört unsurunun olduğunu söylemek mümkündür. Bu unsurlar şu şekilde sıralanabilir (Türkoğlu, 2004:3):

- Karar verme yetkisinin daha alt birimlere aktarımı.
- Alt kademelerde yer alan liderlik kapasitelerinin kullanımı ile sağlanan daha güçlü liderlik pozisyonu.
- Sadeleştirilmiş ve bürokrasiden arındırılmış yönetim yapıları.
- Daha fazla katılım ve demokrasi.

Yerelleşme ile ilgili yapılan tanımlardan da hareketle, yerelleşme kavramı ile anlatılmak istenenin merkezi idarenin iyi yapamadığı düşünülen bir takım hizmetlerin yerel düzeydeki örgütlenmelere devredilmesidir. Bu devir işlemi hizmetlerin üretimi ve sunumu açısından ya tamamen ya da kısmen söz konusu olmaktadır. Dünyada genel kabul görmüş eğilim yerel düzeydeki ihtiyaçlara daha iyi bir şekilde cevap verebilecek konumda olan yerel idarelere daha fazla yetki, çalışma alanı ve mali kaynağının aktarılması düşüncesidir (Özmüş,2005).

Bununla birlikte yerelleşmenin gerekliliğinde farklı bir takım etkenlerde söz konusu olmaktadır. Bu doğrultuda daha öncede bahsedildiği üzere Kamu yönetimi sistemi, toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetlerinin mümkün olan en etkin ve verimli şekilde sunulması noktasında merkezi yönetim ve yerinden yönetim olmak üzere örgütlenmektedir. Bu bakımdan gerek gelişmiş toplumlarda gerekse gelişmekte olan toplumlarda coğrafi, sosyo-ekonomik ve idari bir takım faktörler, hizmetlerin topluma sunum şeklini etkilemekte ve farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Toprak, 1996:16). Bu faktörler yerelleşmenin gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede hem demokratik yaşamda oynadıkları roller hem de kamu hizmetlerinin topluma sunulmasında üstlendikleri görevler nedeni ile yönetilenlerin yönetime katılımının ilk aşaması olan yerel yönetimlerin, yerelleşmenin ortaya çıkmasında da önemli katkılarının olduğu ifade edilebilir. Yine yerel idareler yerel düzeydeki bir takım sorun ve ihtiyaçların karşılanmasında en etkili ve verimli kuruluşlar olarak değerlendirilmektedirler. Zira yerel idarelerin yöneticileri o bölgedeki vatandaşların içinden seçildiği için bulunduğu bölgenin ne tür sorun ve ihtiyaçlarının olduğu konusunda daha etkin olacak ve bunlara daha iyi daha hızlı çözümler üretebilecektir. Ayrıca yerel idarelerin devlet tüzel kişiliğinde ayrı tüzel kişilikleri gereğince ve özerk yapıları sayesinde kanunlarında kendilerine vermiş olduğu alanlarda serbest girişim güçlerini kullanarak değişik hizmet yöntemleri, modelleri ve kuruluşları ortaya

çıkarmaktadırlar (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği [MÜSİAD], 1994:5). Bu çerçevede yerelleşmenin birçok farklı gerekçesi olmakla beraber ekonomik açıdan gerekliliğinin temelinde yerel idarelerin merkezi idareye göre daha az kaynakla hizmetleri yerine getirmesi yatmaktadır. Kaldı ki merkezi idareler ile birlikte yerel idarelerin bulunmasının ekonomik aklın bir zorunluluğu olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Sivrekli, 2001: 126).

Özellikle 1970’li yıllardan sonra dünyada yaşanan petrol krizi ile birlikte refah devleti anlayışı yerini yeni-liberal anlayışlara bırakmaya başlamıştır. Bu doğrultuda devletin rolünün azaltılması yönünde görüşler ve yerelleşme eğilimleri güç kazanmaya başlamıştır. Merkezi yönetim toplumsal alanda yaşanan hızlı değişim, dönüşüm ve farklı talepler ile ihtiyaçlara cevap verememesi, ortaya çıkan artı ve farklı sorunlara çözüm bulmada zorlanması gibi daha birçok neden yerelleşme eğilimlerinin güç kazanmasında etkili olmuştur. Yine ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere bağlı olarak toplumun her düzeyde kamusal mal ve hizmetlere olan talebinin artması ve merkezi idarenin de bunları karşılamaya yönelik olarak geliştirdiği politikalardan memnuniyet düzeylerinin alt seviyelerde kalması gibi nedenler yerelleşme akımının hız kazanmasında büyük etken olmuştur. Bu bakımdan Kamu yönetimi alanında güç kazanmaya başlayan yerelleşme eğilimleri, eğitim alanında da kendisini göstermeye başlamıştır. (Özgen, 2011:44).

Yönetimde yaşanan aşırı merkeziyetçilik, yetki devri, yetki genişliği gibi uygulamalara yer verilmemesi, yerel idareler yetki ve görev devri yoluna gidilmemesi nedeni ile birçok olumsuzluklar ortaya çıkarmaktadır (Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), 1995:108). Merkeziyetçiliğin ortaya çıkardığı sorunları kısaca; kırtasiyecilik, bürokrasi, hizmet ve yatırımların uygunluğunun ve yerindeliğinin azalması, vatandaşların kamusal kararlara katılımının azalması, kaynakların verimsiz kullanımı, hizmetlerde etkinliğin kaybolması şeklinde sıralanabilir. Bu çerçevede bu sorunların yerelleşme eğilimlerinde önemli rol oynadığı söylenebilir (Özgen, 2011:45). Bu nedenle yaşanan olumsuzluklar ve günün koşulları içerisinde ve bu koşullara uygun olarak başta eğitim-öğretim hizmetleri olmak üzere kamusal hizmetlerin tümünün merkezi idare ile yerel idareler arasında dengeli bir şekilde paylaşımının yapılması gerekliliği üzerinde durulmaktadır (TODAİE, 1992:166). Bu bağlamda birçok bilimsel çalışmada, raporlarda yerelleşmenin gerekliliği üzerinde durularak bu yönde yapılması gerekenler ile ilgili çözüm önerileri sunulmaya başlanmıştır.

Bu noktalardan hareket ile yerelleşmenin, merkezileşmenin ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek, devletin kendi vatandaşına etkili bir şekilde hizmet götürememesi, sunulan

hizmetlerin memnuniyet düzeylerinin çok düşük seviyelerde olması gibi daha birçok neden ile son yıllarda iyice güç kazanan bir olgu olarak ortaya çıktığı söylenebilir (Özgen, 2011:45).

2.3.2.Eğitimde Yerelleşme

Kamusal bir hizmet olan eğitim hizmetlerinin yeniden yapılandırılmasında önemli bir yere sahip olan yerelleşmenin, eğitim hizmetlerinde verimliliğin, süratin ve etkinliğin artırılmasında, toplumun katılımının sağlanmasında önemli derecede faydalarının olacağı çeşitli raporlar, kalkınma planları, bilimsel çalışmalarda işaret edilmiştir (TODAİE, 1992:166).

Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinin temelinde pek çok neden olmakla beraber en önemli husus, hiç şüphesiz ki yerelleşmenin yada eğitimde yerinden yönetimin eğitim hizmetlerinin kalite ve verimliliğini artıran bir araç olarak görülmesi yatmaktadır (Aytaç, 2000:17). Bu nedenle eğitim hizmetlerinin yerinden yönetiminde amaç, bu hizmetlerin temel alıcısı konumunda yer alan öğrencilerin daha iyi bir eğitim hizmetinden yararlanmalarının sağlanması gelmektedir. Okul açısından bakıldığı zaman ise yönetim, finansman, program ve personel ile alakalı olarak karar verme gücünü elinde bulundurma ve merkezi düzeyde ortaya çıkan bürokratik engellerin minimize edilmesi yer almaktadır (Kurt, 2006:69). Başka bir ifade ile eğitimde yerelleşme, bürokratik hiyerarşik okul yapılarının yukarıdan aşağıya şeklindeki işleyişinin daha yatay ve işbirliğine dayalı karar verme süreçleri içerisinde değiştirilmesi şeklinde ifade edilmektedir (Özgen, 2011:46)

Yerelleşme ile ilgili dünyadaki gelişmeler ve beraberinde Türk eğitim sisteminin yönetimindeki aşırı merkeziyetçi yapının ortaya çıkardığı sorunlar nedeni ile eğitim hizmetleri ile ilgili yerinden yönetim, yerelleşme ve okula dayalı yönetim gibi eğitim hizmetlerinin sunumunda daha etkin, verimli modeller ortaya atılmaya başlanmıştır. Bu doğrultunda okul ile ilgili hususlarda toplumun katılımını hedefleyen modellerin ortaya çıkması hedeflenmektedir. Zira Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadarki süreçlerde gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilmek istenen düzenlemelerin ve reformların en başında eğitim konusu gelmiştir. Bir ülkenin belirlenen toplumsal ve ekonomik hedeflerine ulaşması noktasında en kritik konulardan bir olarak görülmesi eğitim üzerinde önemle durulmasında büyük etken olmuştur. Bu nedenle ülkemizde toplumsal hedef ve beklentiler çerçevesinde eğitimin yönetilmesi merkezi idarenin otoritesi altında gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem ile eğitimde birlik ve bütünlük sağlanarak çağdaş bir eğitim sisteminin temelleri atılmaya çalışılmıştır (Kurt, 2006:61-70).

Bu çerçevede 1924 yılında çıkarılan Tevhidi Tedrisat (öğrenim birliği) kanunu ile daha önce bakanlıklarca yönetilen okullar, halk tarafından yönetilen okullar, illerce yönetilen okullar ve yabancı kaynaklarca yönetilen okullar birleştirilerek bir yönetim altında toplanmıştır (Başaran, 1996:16). Bu sayede ülke genelinde hizmetin dengeli dağılımı, fırsat eşitliği ve sosyal adalet ilkesine uygun olacak şekilde eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde, ulusal projelerin gerçekleşmesinde ve ülke bütünlüğünün korunmasında önemli ve yararlı hizmetlerin sağlanacağı düşünülmüştür (Kurt, 2006:61-70).

Ne var ki coğrafi alan bakımında büyük olan ve bölgeler arasındaki sosyo-ekonomik sorunlar ve ihtiyaçların oldukça çeşitli olduğu Türkiye’ de bütün kamusal hizmetlerin tek bir merkezden yani merkezi idarece yürütülmesi mümkün gözükmemektedir. Ayrıca bu mümkün olsa dahi akılcı bir yaklaşım olmadığı genel kabul gören bir yaklaşımdır (Pektaş, 1997:34). Yine günümüzde yaşanan gelişmeler neticesinde de artık mevcut yapının yetersiz olduğu aşikârdır ve eğitim yönetiminde merkezi yönetimin yarattığı aksaklıklar ki bu aksaklıkları şu şekilde kısaca sıralamak mümkündür (Arslan, 2013:72-73):

- İşlerin birikmesi ve gecikmesi,
- Bürokratik işlem ve kırtasiyeciliğin artması,
- Karar süreçlerinin yavaş işlemesi,
- Çevresel destek ve katılımın olmaması
- Kaynakların yerinde ve etkin kullanılmaması

Yukarıda sıralanan merkezi idarenin yarattığı düşünülen aksaklıklar eğitimde yerelleşmenin nedenleri arasında sıralanabilir.

Ayrıca yerel halkın ortak ihtiyaçlarını, yine o bölgedeki yerel yönetimlerin karşılaması ve kamu hizmetlerinin vatandaşa en yakın birimler olan örgütlerce sunulması ilkesi (subsidiyarite) genel kabul gören bir ilkedir (Keleş, 1992:17). Zira yerel yönetimler, yerel bir topluluğun ihtiyaç duyduğu ortak bir takım hizmetlerin karşılanması için oluşturulan ve bu doğrultuda da karar organları doğrudan o bölgede yaşayan bireyler tarafından demokratik usuller çerçevesinde seçilmiş olan, demokratik ve özerk yönetim kademesi olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt& Ergun, 1998;259). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere yerel yönetimlerin yerel düzeyde ortaya çıkan ihtiyaçların tespitinde ve temininde en etkin yönetim birimleri olduklarını söylemek mümkündür. Yada en azından merkezi idareye göre bu hizmetleri daha etkin ve verimli şekilde sundukları söylenebilir. Bu bakımdan eğitim hizmetlerinin yerelleşmesine de bu çerçevede bakmakta fayda vardır.

Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi ile eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin katkısı artırılarak büyük oranda yerel kaynaklarca finansmanı sağlanabilecektir. Bu şekilde bu hizmetin mümkün olan en etkin ve verimli şekilde topluma sunumu sağlanacaktır. Ayrıca vatandaşlar, yerel yönetimlerin kendilerine sunmuş oldukları diğer hizmetlerde olduğu gibi eğitim hizmetleri açısından da yerel yönetimleri denetleyebilecekler ve rekabete zorlayacaklardır. Bu rekabet de kaliteyi beraberinde getirecektir. Yine yerel yönetimlerce finansman daha başarılı bir şekilde yönetilecektir. Zira daha önce de belirtildiği üzere yerel yönetimler ihtiyaçları ve eksiklikleri yerinde tespit ettiği için bu taleplere daha kısa sürede ve daha etkin şekilde cevap verilebilecek konumdadırlar (Acar, 2015:36).

Bu doğrultuda Remy Prud'homme eğitim hizmetlerinin yerel yönetimlerce sunulması için en az dört nedenin olduğunu söylemiştir. Bu nedenleri şu şekilde sıralamıştır (Akyar, 2008:29);

- Eğitim hizmetlerinde geçerli olan, sosyal refah fonksiyonunun diğer hizmetlerden farklı olarak bölgeden bölgeye göre farklılık gösterebilir.
- Yerel yönetimler yerel kaynakları daha iyi kullanırlar ve hizmetlerin sunumunda verimliliği artırır.
- Yerel yönetimlerin potansiyel koordinasyon yeteneklerinin özellikle de yerel konularda merkezi idareden daha yüksektir. Bu hususta merkezi idareye göre daha başarılıdırlar.
- Yerel yönetimlerin demokrasi için çok iyi bir araç olmalarıdır.

Yerel yönetimler teorik düzeyde kalsa da genel itibari ile siyasi eğitim ve demokrasinin okulu olarak kabul görmektedirler (Kalabalık, 2005:112). Yerelleşme ile birlikte bir bölgede yaşayan bireylerin kendi sorunlarını çözme yeteneklerinin gelişmesi beklenmektedir. Yine teknolojinin gelişimi ve küreselleşen dünya da insanların bilgiye ulaşmaları ve gelişmelere adapte olmaları daha hızlı olmaktadır. Yönetimde merkeziyetçi bir yapı bu hıza ulaşmayı engellemektedir. Bu nedenle bireylerin daha aktif ve demokratik katılım yolları ile daha ilgili olacağı yerelleşmeden, kaynakların daha etkin ve verimli kullanımı, liderlerin aktif görev alması, vatandaşların eğitim hizmetlerinin karar süreçlerine daha çok katılımı gibi daha birçok fayda beklenmektedir (Acar, 2015:37-38).

Bu çerçevede geçmişten günümüze kadar çeşitli raporlarda, hükümet programlarında, tezlerde, kalkınma planlarında ve eğitim şuralarında eğitimde yerelleşme hususu açıkça ortaya konulmaya ve bu konuda çözüm önerileri sunulmaya başlanmıştır (Odbaş vd., 2016).

Bu bağlamda yapılan çalışmalardan bazılarına değinmekte fayda vardır. Bu doğrultuda, 1960'lerden sonra planlı kalkınma dönemine geçiş ile sorunun daha ciddi olarak farkına varılmaya başlanmış ve hem kamu yönetiminde hem de eğitimde yerelleşme yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ' ın "Türkiye de Eğitim Raporu" (1990) çalışmasında, direkt bir yetki devri ile ilgili bir konu olmasa da Türkiye de eğitim sistemini olumsuz etkileyen en önemli unsurun merkezi yönetim olduğu söylenmiştir. Bu raporda merkezi idareden kaynaklanan problemler ortaya konularak yerelleşme ile birlikte eğitim alanında idari, mali ve teknik olarak bir takım avantajların problemlere çözüm olma noktasında önemine vurgu yapılmıştır (Bucak, 2000:51-95).

Yine 1991 yılında TODAİE tarafından yapılan "Kamu Yönetimi Araştırma Raporu"(KAYA) adlı çalışmada MEB' nin mevzuat yığını içerisinde, eğitim hizmetlerinde görev, yetki ve sorumluluk dengesinin kurulamadığına dikkat çekilerek eğitim hizmetlerinin sunumu noktasında bir takım görev ve sorumlulukların yerel yönetimlere aktarılması yönünde görüşler bildirilmiştir. 1994 yılında yapılan "Mesleki ve Teknik Eğitim Raporunda" da özel sektörün eğitime katılımını, iş gücü piyasasında duyarlılığın artırılmasını, eğitim hizmetlerine ayrılan kaynakların etkin, verimli kullanımı ile birlikte finans kaynaklarının çeşitlendirilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu doğrultuda da merkezileşmiş bir yönetim yapısının bu ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalacağı vurgulanmıştır (Bucak, 2000:51-95).

Eğitim de yerelleşme hususu kalkınma planlarında ve hükümet programlarında da vurgulanmış ve üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Serbestleşme akımlarının hız kazandığı 1980'lerden sonra ülkemizde kurulan hükümetlerin programlarında, aşırı merkeziyetçi yapıların sakıncalarına ve bu sakıncaların ortadan kaldırılmasına yönelik olarak yerel idarelere daha fazla sorumluluk verilmesinin gerekliliği üzerinde durularak bu hizmet alanında yerelleşme yönünde görüşler ileri sürülmüştür. Yine kalkınma planlarında da benzer şekilde anlayışlar ortaya çıkmaya başlanmıştır. Toplumun ileriye taşınmasına katkı sağlayacak şekilde eğitim sisteminin yeniden dizayn edilmesi gerekliliği ve eğitimdeki talep artışı ile birlikte eğitim kurumlarının da bu doğrultuda talebe cevap verecek şekilde yapılandırılması gerektiği ve mesleki eğitimlerin dizaynında temel ilkenin okul-işyeri bütünlüğü ekseninde olması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca merkezi idare ile yerel idarelerin arasındaki iş bölümünün yeniden şekillendirilmesi ve en başta MEB olmak üzere eğitim ile ilgili tüm paydaşların yeniden dizayn ve eğitim sistemi ile üretim sistemi arasındaki gerekli ilişkinin kurulması gibi kararlar kalkınma planlarında dikkat çeken başlıklar olarak öne çıkmıştır (Odabaş vd., 2016).

Bu çerçevede örnek verilir ise, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; *“Milli eğitimde hizmet esasına göre yapılandırmayı gerçekleştirmek için merkezi teşkilatı sadece makro düzeyde stratejik planlama, araştırma-geliştirme, müfredat hazırlama, denetleme ve koordinasyonu sağlama gibi işlerle uğraşan üst düzey karar organı haline getirmek, bürokrasiyi azaltmak, gerek bakanlığın taşra birimlerine gerekse yerel idareler ve ailelerin eğitim hizmetlerinin sunulması sürecinde aktif katılımlarını sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır”* denilmektedir.

Eğitimde yerelleşme hususu milli eğitim şuralarında da ele alınmıştır. Bu bağlamda milli eğitim şuralarında eğitim hizmetlerinde verimlilik açısından, Milli Eğitim örgütünde yeni bir takım düzenlemelerin yapılması, MEB merkez teşkilatının yeniden yapılandırılması, yetki ve sorumlulukların merkez ve taşra örgütleri arasında dengeli bir şekilde dağıtılması gerekliliği vurgulanmıştır. Yine merkezi idarenin kapsamının ve büyüklüğünün azaltılması, yerel idarelerin daha fazla katılımının sağlanması yönünde kanuni düzenlemelerin yapılması, taşra örgütlerinde daha fazla yetki verilmesi karar süreçlerinde eğitimcilerin, taşra yöneticilerinin ve vatandaşın katılımının sağlanması ve yerel idareler ile okulların yetki ve sorumluluk bakımından güçlendirilmesi şeklinde maddelere yer verilmiştir. Bunlara ek olarak eğitimde yerel yapılanmaya geçiş, yönetici, öğretmen, öğrenci, veli, sendika ve meslek kuruluşlarının eğitim yönetimine katılımlarının sağlanması yönünde de maddelere yer verilmiştir (Deniz, 2001:57-103). Bu çerçevede de milli eğitim şuralarının amaçlarına yansıyan ve bu şuralarda alınan kararların şekillenmesinde rol oynayan bu tarz söylemler eğitim sistemimizin yerelleştirilmesinde önemli bir alt yapı olarak kabul edilmektedir (Odabaş vd., 2016).

Avrupa birliği ilerleme raporlarında ise eğitimde yerelleşme hususuna şu şekilde değinilmiştir; MEB’in zamanının çoğunluğunu okul sistemlerinin yönetimine ayırdığının ve Türk eğitim sisteminin ağırlıklı olarak merkezîyetçi bir yapıda olduğundan bahsedilerek, merkezdeki birimlerin ve kaynakların büyük oranda strateji geliştirme ve politika oluşturma, eğitim hizmetlerinde yenilik ve kaliteyi artırmaya yönelik olarak yoğunlaşması gerektiğine işaret edilmiştir. AB İlerleme raporunda eğitim hizmetleri ile ilgili olarak okul sistemlerinin yönetimi gibi sorumlulukların daha alt kademelere aktarılması (yerelleşme) tavsiye edilmiştir (Odabaş vd., 2016).

Hem kamu yönetimi alanında hem de eğitim hizmetleri alanında nihai olarak somut adımlar 2003 yılında kamu yönetimi alanında başlayan reform çalışmaları doğrultusunda hazırlanan Temel Kamu Yönetimi Kanunu Tasarısı olmuştur. Bu tasarıda MEB’in taşra teşkilatlarının tüm yetki, görev ve mal varlıkları ile birlikte İl Özel idarelerine devredilmesi yönünde adım atılmakla beraber bu tasarı üniter yapının zedeleneceği düşüncesi ile Cumhurbaşkanı tarafından

veto edilmiştir. Bu kanun uygulama aşamasına geçememiş olsa da ileriki yıllarda özellikle de yerel yönetimler kanunlarında yapılmış olan değişikliklere rehberlik ettiğini söylemek mümkündür. Bu çerçevede bir sonraki başlıkta yerel yönetimler kanunlarında yapılan değişiklikler çerçevesinde eğitim hizmetleri ile ilgili olarak yerel yönetim birimlerine ne tür yetki ve görevlerin verildiğine değinilecektir(Odabaş vd., 2016).

2.3.3. Yerel Yönetimler Kanunlarında Eğitim Hizmetleri

Kamu yönetimi reformu doğrultusunda İl Özel İdaresi, Belediye ve Büyükşehir Belediyesi kanunlarında yapılan değişiklikler ile farklı alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da bu birimlere önemli görevler yüklenmiştir. Bu doğrultuda aşağıda yerel yönetim birimlerine ilgili kanunların yüklemiş olduğu eğitim hizmetleri detaylıca incelenmeye alınmıştır.

➤ 5302 Sayılı Kanunda Eğitim Hizmetleri:

Kamu yönetimi alanında yaşanan reformlar doğrultusunda 2005 yılında yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi kanun' u eğitim hizmetleri ile ilgili olarak özellikle de ilköğretim ve ortaöğretime yönelik olarak İl Özel İdarelerine bir takım görev ve sorumluluklar yüklemiştir.

5302 sayılı kanunumuzun 6. Maddesi a. Bendinde; “ *İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde, yapmakla görevlidir*”. Şeklinde il özel idarelerinin eğitim hizmetlerinin sunulması noktasında ki görevleri sıralanmıştır.

İl özel idarelerine sadece ilköğretim ve ortaöğretim eğitim hizmetleri ile ilgili olarak 5302 sayılı kanunumuzda yazan görevler değil aynı zaman da 222 Sayılı İlk Öğretim ve Eğitim kanun' unun 11-12-13. Maddelerinde de bir takım görevler verilmiştir. Bu görevler ilgili kanunun 11. Maddesinde yer alan; “ *Yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar, mecburi ilköğrenim çağında buldukları halde, öğrenimlerini yaşıtları ile birlikte zamanında yapmamış olan çocuklara kısa yoldan ilköğrenim vermek ve ayrıca yetişmelerine lüzum görülen çocukları ilköğretim okuluna hazırlamak veya ilköğretim okulunu bitirmiş olup da henüz mecburi öğrenim çağında bulunan ve üst dereceli öğrenim kurumlarına gidemeyecek olanların genel bilgilerini artırmak ve kendilerine iş ve üretim hayatında faydalı olacak bilgi ve maharetleri kazandırmak amacıyla gerçek ve tüzel kişilerle, belediyeler, özel idareler ve Devlet tarafından açılabilir*”. Hükmü, yine aynı kanunun 12. Maddesinde yer alan “ *Mecburi ilköğrenim çağında buldukları halde zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan özürülü olan çocukların özel*

eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır”. Hükmü ve 13. Maddesinde yer alan , *“Okul öncesi kurumlarında mecburi öğrenim çağına gelmemiş olan çocuklar eğitilir. İsteğe bağlı tamamlayıcı sınıflarda ve kurslarda, ilköğrenim çağı dışına çıkmış olup da üst dereceli öğrenim kurumlarına gidememiş olan yurttaşlardan genel bilgilerini artırmak ve kendilerinin daha iyi bir iş ve üretim unsuru olarak yetiştirilmeleri amacıyla öğretim yapılır. Bu kurumlar gerçek ve tüzel kişilerle belediyeler, özel idareler ve Devlet tarafından açılabilir”.* Hükmü çerçevesinde il özel idarelerine eğitim yönünden eksik kalmış olan bireylere yönelik yetiştirici ve tamamlayıcı kurs ve sınıflar açmak, dezavantajlı grupların eğitimi ile ilgili olarak ve örgün eğitim dışına çıkmış bireylerin genel bilgi seviyelerini artırmak meslek ve beceri kazandırmak gibi görevler verilmiştir.

2012 yılında 6360 Sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile büyükşehir belediyelerinin olduğu illerde il özel idarelerinin kaldırılması ile birlikte ilgili kanunların il özel idarelerine vermiş olduğu görevleri yerine getirmek belediyelere kalmıştır.

➤ 5393 Sayılı Kanunda Eğitim Hizmetleri:

2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye kanunumuzun 14.maddesi a. Bendinde eğitim ile ilgili olarak görev ve sorumluluklar; *“İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları, sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler”.* Hükmü gereğince belediyelere “kültür ve sanat”, “gençlik ve spor” ve mesleki ve beceri kazandırma hizmetleri” görevleri verilmiştir. Kültür ve sanat faaliyetleri ve mesleki ve beceri kazandırma hizmetleri ile kastedilmek istenen yaygın eğitim ile ilgili faaliyetlerdir.

Kanunun 14.maddesinin b. Bendin de belediyelere, *“Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir”* şeklinde örgün eğitimin altyapısına yönelik olarak görevler verilmiştir.

Yerel yönetimler alanında en önemli ve hizmetlerin sunumu noktasında vatandaşa en yakın ve en etkili kurumlar olan belediyeler eğitim hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sunulması noktasında eğitim sistemimizdeki merkezîyetçi yapının hafifletildiği noktada daha etkili olacaklardır. Günümüzde eğitim hizmetleri özellikle de örgün eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesi Milli Eğitim bakanlığı elinde olup belediyelere sadece eğitim hizmetlerinin altyapısı ve yaygın eğitim faaliyetlerini yerine getirmek ile ilgili bir takım görevler verilmiştir.

Eğitim hizmetleri konusunda belediyelerde kendilerine verilen yetki ve görevler çerçevesinde son yıllarda özellikle de yaygın eğitim alanında önemli faaliyetler yürütmektedirler. Yaygın eğitim alanında büyük hizmetler sunan belediyelerimiz aynı zamanda günümüzde örgün eğitim hizmetlerinin sunumu noktasında karşılaşılan en büyük sorun olan okul bina eksikliği bunların bakım ve onarımı ve temizliği konusunda da kanunlarımızın açık olarak yüklediği görevleri yerine getirmektedirler.

➤ 5216 Sayılı Kanunda Eğitim Hizmetleri:

Yönetim yapımız içerisine 1984 yılından sonra dahil olan büyükşehir belediyelerinin eğitim ile ilgili görevleri 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir belediye kanununun 7.maddesinde sıralanan büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları içerisinde;“*Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak*”. Şeklinde düzenlenmiştir.

Yine 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanunumuzun 11-12-13. Maddelerinde daha önce il özel idareleri başlığı altında sıraladığımız görev ve sorumlulukları yerine getirme noktasında belediyeler ve büyükşehir belediyeleri de sorumlu tutulmuştur. Ülkemizde hali hazırda bulunan 30 büyükşehir belediyesinin 6/12/2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 6360 sayılı Kanun ile 29’unda il özel idareleri kapatılmış olup bunların görevlerinin yerine getirmekte büyükşehir belediyelerine kalmıştır.

1984 yılından sonra ülkemiz yönetim sistemi içerisine dahil olan büyükşehir belediyeleri de eğitim hizmetleri konusunda hem 5216 sayılı kanun hem de 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununun vermiş olduğu görevler doğrultusunda etkin ve önemli roller üstlenmişlerdir. Organizasyon yapıları içerisinde eğitim ve kültür daire başkanlıkları ve bunlara bağlı alt birimler oluşmaya başlamış ve çoğu belediye özellikle de yaygın eğitim alanında kapsamlı ve sürekli faaliyetler düzenleyerek ülkemizde her il ve ilçede örgütlenmiş olan halk eğitim merkezlerinin yapamadıklarını kısa süre içerisinde yapmaya başlamışlardır. 90’lı yıllara kadar

eğitim ve sağlık hizmetleri ile ilgili çok fazla görev üstlenmeyen belediyeler bu yıllardan sonra özellikle de büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluklarında meydana gelen artışla beraber belediyeler de sosyal yardım, sosyal hizmet, eğitim, sağlık gibi alanlarda hizmet sunmaya başlamışlardır. Belediyecilik alanında yaşanan bu değişme eğitim hizmetlerinin sunumu noktasında da kendisinin göstermeye başlamıştır. Kamu yönetimimizde 2003 yılında başlayan reform çalışmaları kapsamında belediye kanunu ve büyükşehir belediyesi kanunlarını değişmesi ile beraber belediyelere özellikle de yaygın eğitim konusunda önemli görevler, ilköğretim ve ortaöğretim konusunda birtakım görevler yine dezavantajlı grupların eğitimi konusunda görevler verilmiştir. Belediyecilik anlayışında yaşana bu değişim yaygın eğitim kapsamında sanat, meslek ve beceri kazandırma merkezleri içinde geçerli olmaya başlamıştır. Yaygın eğitim faaliyetleri konusunda ön plana çıkan ve sanat ve meslek edindirme kurslarının ülkemizde ilk örneklerini açan İstanbul Büyükşehir belediyesi ve Ankara Büyükşehir belediyesi oldukça geniş bir kesimine eğitim hizmeti sunma noktasına önemli bir yer teşkil etmiş ve örnek olmuşlardır. İstanbul ve Ankara'nın öncülük ettiği yaygın eğitim kursları günümüzde Türkiye çapında il ve ilçe belediyeleri dahil olmak üzere birçok belediye tarafından yaygın olarak devam ettirilmektedirler (ASPB, 2013,).

➤ 442 Sayılı Kanunda Eğitim Hizmetleri:

1924 tarihli 442 sayılı köy kanununun 13. Maddesinde sıralanan köyün mecburi işleri başlığı altında 15.fıkıradaki eğitim ile ilgili olarak: "*Köyde maarif idarelerinin vereceği örneğe göre bir mektep yapmak (yeniden yapılacak ise köyün en havadar bir tarafına yapılacak ve mektebin herhalde bir bahçesi bulunacaktır.)*" şeklinde düzenlenmiştir. Yine 442 sayılı kanunun 14.maddesinde sıralanan köylünün isteğine bağlı işler başlığı altında 20. Fıkıradaki ise '*köylünün bilgisini artıracak kitap getirmek*' şeklinde düzenlenmiştir.

442 sayılı Köy kanunu genel itibarıyla diğer yerel yönetim kanunlarımızın eğitim ile ilgili görev, yetki ve sorumlulukları doğırtusunda bir seyir izlemekle birlikte köyün mali kapasitesi göz önüne alındığı zaman bu yetkilerin daha sınırlı olarak kalmaktadır.

Ülkemizde yerel yönetimlerin eğitim alanındaki görevleri ile ilgili olarak değerlendirme yapıldığında, örgün eğitim sisteminin tamamen merkezi yönetimin yani Milli Eğitim Bakanlığının kontrolü altında olduğu ve merkezi yönetimden yerel yönetimlere bu alanda bir yetki devri olmadığı görülmektedir. Sadece yerel idareler örgün eğitimi destekleyici alt yapıya yönelik bir takım görevler ile öğrencilere yönelik ayni ve nakdi yardımlar konusunda bir takım görevler verilmiştir. Dolayısıyla da Türkiye'de belediyeler açısından önem taşıyan eğitim alanı,

yaygın eğitim hizmetleri kapsamında yürütülen meslek ve beceri kazandırma hizmetleri ve bu hizmetlerin daha etkin ve verimli şekilde topluma nasıl sunulmasıdır. Eğitim hizmetlerinin sunumunda yerel yönetim birimlerinin tümü kastedilmekle beraber analizimizi özelde Erzurum Büyükşehir Belediyesinin eğitim hizmetlerinin sunumuna katkı sağladığı düşünülen ESMEK olarak sınırlandırılmış bulunmaktayız.

2.4.YEREL YÖNETİMLERİN EĞİTİM HİZMETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİNLİĞİ

Bu bölümde ilk olarak etkinlik kavramına değinilerek yaygın eğitim hizmeti veren yerel yönetimler ile ilgili kısa bir değerlendirme yapılacak ve bu alanda hizmet veren büyükşehir belediyelerine değinilecektir.

2.4.1.Etkinlik

Etkinlik kavramı genel olarak özel sektör için geçerli olan bir kavram olsa da son yıllarda özellikle kamu yönetimi alanında da sıkça dile getirilen ve üzerinde durulan kavramlardan olmuştur. Özellikle kamunun sunmuş olduğu hizmetlerin etkinliği hususunda önemli tartışmalar olmakta ve çözüm önerileri getirilmektedir. Zira kamunun topluma sunmuş olduğu hizmetlerin değerlendirilmesinde nicel ölçütler olmadığı için hizmetlerin etkinliği ön plana çıkmaktadır.

Etkinlik, bir örgütün veya işletmenin belirlenmiş olan amaç ve stratejik hedeflerine ulaşmak üzere gerçekleştirdiği faaliyetler neticesinde, bu amaç ve stratejik hedeflere ulaşma derecesini belirleyen performans boyutu olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2002 :4-5). Diğer bir ifade ile örgütün amaç veya amaçlarına ulaşma derecesi yani amaçların en doğru şekilde belirlenerek bu amaçlara en kısa sürede ulaşılması olarak ifade edilmektedir (Eryılmaz,2010:132).

Bu çerçevede etkinlik bir amacın başarılmasına yönelik olarak bir sistemin yada bireylerin bilgi, beceri, yetenek, tutum ve rollerini en doğru şekilde kullanmaları neticesinde yapılan işlerden tatmin olmaları ve yeteneklerinin gelişimi sonucunda elde edilen başarı düzeyi olarak da tanımlanmaktadır (Gümüştekin,1998: 24-25). Bu bağlamda etkinlik kurumun hangi konumda olduğunu tespit etmesine ya da görmesine imkân sağlamakla beraber mevcut girdilerden hangi düzeyde çıktı üretilebileceğini ve mevcut kapasitenin kullanım düzeyine ilişkin bir gösterge sağlamaktadır (Baş & Artar, 1990: 33).

Etkinlik 3 ayrı çerçevede tanımlanmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz, bireysel etkinlik, grup etkinliği ve örgütsel etkinlik. Bireysel etkinlik; bir örgütün üyelerinin veya ayrı ayrı çalışanların görevlerindeki performanslarının göz önünde bulundurulmasıdır. Grup etkinliği; grubun tüm üyelerinin üretime katkılarını ifade etmektedir. Örgütsel etkinlik ise ; hem bireysel etkinliği hem de grup etkinliğini kapsamaktadır (Kılavuz,2000: 150). Yani örgütsel etkinlik, bir örgütün amaç veya amaçlarına ulaşma derecesi şeklinde tanımlanmaktadır (Baransel,1993: 38).

Etkinlik kavramı ile ilgili genel bir değerlendirme yapılacak olunursa, bir hizmetin ya da faaliyetin “etkin” olarak değerlendirilebilmesi için bu hizmet ya da faaliyete ilişkin olarak örgütün veya kurumun planlarına, programlarına, amaç ve hedeflerine en iyi derecede yaklaşması gerekmektedir (Arslan,2002: 4-5).

Etkinlik kavramı 1980’ lerden sonra kamu yönetimi alanında da sıkça kullanılan bir kavram olmaya başlamıştır. Kamu yönetiminin sunmuş olduğu hizmetlerin değerlendirilmesinde para veya kar gibi işletme yönetimine ait nicel ölçütler olmadığı için daha çok hizmetlerin belirlenen amaçlara ve hedeflere ulaşma derecesi olan etkinlik kavramı ön plana çıkmaya başlamıştır. Özellikle kamunun sunmuş olduğu hizmetlerin sayısında, niteliğinde yaşanan artışlar ve değişimler ile birlikte ayrıca kamunun bu hizmetleri karşıladığı kaynakların kıt olması nedeni ile etkinlik kavramı kamu yönetiminde temel ilke haline gelmeye başlamıştır. Bu bağlamda sunulan hizmetlerin topluma en etkin olacak şekilde sunulması temel hedef haline gelmeye başlamıştır. Bu doğrultuda Kamu yönetimi sistemleri örgütsel yapılarını bu yönde düzenlemeye çalışmışlardır. Ayrıca Kamu yönetiminde merkezi idarenin yanı sıra yerel idareler de etkinliği odak noktası olarak belirlemişlerdir. Yani etkinlik kavramı artık olmazsa olmaz haline gelmeye başlamıştır. Özellikle de yerel ölçekteki ihtiyaçların ve taleplerin karşılanmasında etkinlik kavramı ön plana çıkmaya başlamıştır. Yerel ölçekteki ihtiyaçların merkezi idareye göre yerel yönetimlerce daha etkin olarak sunulmasının kamu yönetiminde genel kabul gören bir yaklaşım olması da bu kavramın yerel yönetimlerce ön plana alınmasında etkili olmuştur. Bu kapsamda yerel ölçekteki hizmetlerin en etkin ve vatandaşın istek /beklentilerine daha duyarlı olacak şekilde sunulmasına yönelik arayışlar somut olarak kendisini yerel yönetimler kanunlarında göstermeye başlamıştır. Özellikle de belediye kanunlarında bu ilke yani etkinlik temel amaç olarak belirlenmiştir (Kesgin,2015:164-165).

Bu bağlamda çalışmada yerel yönetimler içerisinde en iyi örgütlenmiş birimler olarak ifade edilebilen büyükşehir belediyeleri özelinde Erzurum Büyükşehir Belediyesinin sunmuş olduğu hizmetlerden biri olarak Erzurum Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (ESMEK) örneği incelenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede ESMEK’ in belirlenen amaç ve hedeflere hangi

düzeylede ulaştığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Yani amaç ve hedeflere ulaşılan düzeyde ESMEK' in eğitim alanında etkin olarak faaliyetlerini gerçekleştirdiğinden söz edilebilecektir.

2.4.2. Yerel Yönetimlerin Eğitim Hizmetlerinin Etkinliği

Yerel yönetimler buldukları bölgedeki insanların talep ve isteklerini en doğru şekilde tespit eden ve bu talepleri de en etkin ve en hızlı şekilde vatandaşa ulaştıran birimler olarak ifade edilmektedirler. Bu bağlamda yerel yönetimler diğer alanlarda olduğu gibi eğitim hizmetleri alanında da önemli hizmet sağlayıcısı konumundadırlar. Ancak örgün eğitim sistemimiz tamamı ile merkezi idarenin yetki alanında bulunması nedeni yerel yönetimlerin bu alan da pek fazla bir şey yapma imkânı olmamaktadır. Bu nedenle ülkemizde yerel yönetimler daha çok yaygın eğitim hizmetleri alanında bir takım roller üstlenmektedirler. Yaygın eğitim hizmetleri alanında hizmet sunan yerel yönetim birimleri olarak, belediyeler, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve köy yönetimlerini sıralamak mümkün olmakla beraber bu birimler arasında en etkin ve sürekli olarak bu alanda topluma hizmet sunan birimler olarak belediye yönetimlerini söylemek mümkündür (Duman, 2007: 220-221).

Belediyeler, il özel idareleri ve köy gibi yerel yönetim birimleri tarafından sunulan yetişkin eğitimi hizmetleri kapsamında okuma-yazma ve mesleki-teknik kurslar ile panel, seminer, toplantı ve konferans, hizmet içi ve mesleki yeterlilik eğitimleri gibi yine bu kurumlarda düzenlenen çeşitli sergiler, gösteriler, fuarlar ve festivaller gibi etkinlikler yaygın eğitim kapsamı içerisinde sayılabilir. Yaygın eğitim alanındaki faaliyetlerin yukarıda sıralan birimlerce sunulmakla beraber illerde ağırlıklı olarak valilikler ve belediyelerce düzenlendiği görülmektedir. 1984 yılında yönetim sistemimiz içerisine dâhil olmaya başlayan büyükşehir belediyeleri, örgütlenmeleri içerisinde eğitim ve kültür daire başkanlıkları kurarak yaygın eğitimi hizmeti vermek konusunda önemli birer kuruluş haline gelmeye başlamıştır. Bu çerçevede şuan ülkemizde yaygın eğitim alanında belediyelere öncülük eden ve bu alandaki en çarpıcı örneklerden birisi, 200 bin üzerinde kursiyer başvurusu alan ile İstanbul B.B. Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (İSMEK) dır (Duman, 2007: 220-221). Bu bağlamda bu örgütlerin bu hizmetlerinin belirledikleri amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleşip gerçekleşmediği yani bu örgütlerin etkinliği ön plana çıkmaktadır. Özellikle de eğitim gibi bir toplumun geleceğinde önemli bir yere sahip olan bir hizmet alanında faaliyette bulunan örgütlerin bu hizmet alanındaki etkinliği ise daha da önemli bir yer teşkil eder hale gelmiştir.

Bu doğrultuda bir sonraki başlıkta yerel yönetimlerin eğitim hizmetleri üzerindeki etkinliği bu alanın öncüleri olan büyükşehir belediyeleri özelinde irdelenmeye çalışılacaktır. Bu kapsamda yaygın eğitim hizmetlerinin öncülerinden olan belediyelerden bazılarının belirledikleri amaç ve hedeflerine hangi ölçülerde ulaştıkları ile ilgili bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

2.4.2.1. Büyükşehir Belediyelerinin Sanat Ve Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği

Kamu yönetimi sistemi kamusal faaliyetlerin etkin verimli bir şekilde yürütülmesi noktasında örgütlenmeye gitmektedir. Bu örgütlenme siyasi yapıları farklı olsa da bütün ülkelerde genelde merkezi ve yerinden yönetim olmak üzere iki şekilde olmaktadır. Ancak ülkeler kendine özgü sosyo-ekonomik ve kültürel yapıları gereğince ya merkezi idareye ağırlık vermekte ya yerinden yönetime ya da ikisi arasında denge kurma yolunu seçmektedir. Son yıllarda özellikle yerleşme akımının da etkisi ile merkeziyetçi anlayışın hâkim olduğu yönetimler farklı arayışlar içerisine girerek merkeziyetçi yapıyı hafifletmeye yerel idarelere daha fazla yetki ve görev vermeye başlamışlardır.

Türkiye de bu süreçlerden nasibini alarak aşırı merkeziyetçi yönetim anlayışından tavizler vermeye ve yerel yönetimleri yetki ve sorumluluk bakımından güçlendirmeye başlanmıştır. Türkiye de her ne kadar yetki ve sorumluluk açısından yerel yönetimler istenilen düzeyde olmasa da üzerine düşen görevleri yapma noktasında merkezi yönetime göre daha etkin ve verimli oldukları söylenebilir. Bu bakımdan ilerleyen süreçlerde de hiç şüphesiz ki yerel idareler topluma hizmet noktasında daha fazla yetki ve sorumluluk alacaklardır. Zira sürekli gelişen ve dönüşen dünya düzeninin de ülkemiz gibi coğrafi açıdan geniş bir yapıya sahip olan ülkede merkezi idarelerin etkin ve verimliliği yerel yönetimleri ne kadar güçlendirdiği ile paralel olacaktır. Çünkü vatandaşın isteklerini ve ihtiyaçları yine ona en yakın yönetim birimlerinden olan yerel yönetimlerin mümkün olan en etkin ve verimli olacak şekilde yerine getirdikleri açıkça ortadadır.

Türkiye de merkeziyetçi yapı kamu yönetiminin birçok alanında kendini göstermektedir. Bu alanlardan biriside eğitim sistemidir. Son yıllarda birçok alanda yerleşme sürecinin de etkisi ile merkezi yönetim anlayışı hafifletilerek bir takım yetki ve görevler yerel yönetimlere devredilmiş olsa da eğitim sistemimiz de özellikle de örgün eğitim alanında hâkim olan merkezi hatta aşırı merkeziyetçi yapı ne yazık ki kırılamamıştır. Ancak son yıllarda yaygın eğitim hizmetleri ile ilgili yerel yönetim birimleri daha fazla sorumluluk alarak bu alanda önemli

faaliyetler yürüterek en azından MEB' nin bu alandaki yükünü bir nebze de olsun hafifletilmişlerdir.

Aşağıdaki tabloda 2015/2016 yıllarına ait yaygın eğitim alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların istatistikleri verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere MEB yine bu hizmet alanında da ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 1 Kurum/kuruluşlara Göre Yaygın Eğitim Faaliyetleri

Kurum/kuruluş	Kurs sayısı		Katılan		Bitiren	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Bakanlık bağlı kurum/kuruluş	37358	35367	2856478	4686269	2852955	4650878
Üniversite	4671	4748	321065	415502	304262	384771
Belediye	19115	18571	1 450945	1 781471	1 346538	1 666217
Konfederasyon veya sendika	618	781	62908	85141	62847	85071
Vakıf ve dernek	9365	12700	1019720	643122	1009412	638201
Toplam	71127	72167	5711116	7611505	5526014	7425138

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>, Yaygın Eğitim Faaliyetleri Araştırması, 2016

Tablo 1'e bakıldığında yaygın eğitim kapsamında açılan kurs ve eğitim alan kursiyer bakımından nedenli önemli bir hizmet alanı olduğu daha iyi ortaya çıkmaktadır. Örgün eğitim de tek yetkili merci olan MEB yaygın eğitim alanında da bağlı kuruluşları ile beraber açtığı kurs ve eğitim alan kursiyer sayıları bakımından ilk sırayı almaktadır. Daha sonra ise eğitim hizmetlerinin sunulması noktasında özellikle de yaygın eğitim alanında önemli görevler üstlenen ve bu görevleri de başarı ile yerine getiren belediyeler yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere 2015 ve 2016 yılları itibari ile belediyeler yaygın eğitim alanında açmış oldukları 37 686 kurs ile 3 012 755 kişiye kurs vermiştir. Hiç şüphesiz ki bu istatistiki verilerde büyükşehir belediyelerinin yaygın eğitim faaliyetleri kapsamında açmış oldukları sanatsal ve mesleki kursların payının büyük olduğu söylenebilir. Zira tek başına İstanbul belediyesinin iki yüz bine yakın kursiyer başvurusu sayısına ulaşması bile bu alanın nedenli önemli bir hizmet alanı olduğunu göstermektedir.

Yaygın eğitim daha önce de değinildiği üzere örgün eğitimden hiç yararlanmamış ya da örgün eğitimin herhangi bir kademesinden ayrılmış olan bireylerin halk eğitim merkezlerinde, mesleki ve teknik eğitim merkezlerinde, çıraklık ve kalfalık eğitimlerinde, belediye eğitimlerinde vb. kendilerini geliştirmeleri ve eğitim gördükleri alanlarda sertifika alma sürecidir. Bu doğrultuda yerel idareler özellikle de belediyeler bu yönde sundukları hizmetler ile kırdan kente göç ile ortaya çıkan eğitim sorunlarını çözmeye çalışmaktadırlar. Ayrıca istihdamı artırmak, kente

uyum sorununu çözmek, eğitim kalitesini ve çeşidini artırmak, kültür-sanat-spor alanlarını desteklemek, aile ekonomisini korumak, toplum sağlığını korumak, bireyleri özellikle de gençleri kötü alışkanlıklardan uzak tutmak, vatandaşların iyi zaman geçirmelerini sağlamak, şehir kültürünü oluşturmak, teknoloji kullanımını artırmak gibi birçok amaç hedeflenmiştir(Acar, 2015: 47-48).

Bu çerçevede Belediyeler ilgili kanunların kendilerine vermiş olduğu yetki ve görevler bağlamında son yıllarda yaygın eğitim hizmetleri alanında önemli faaliyetler yürütmeye başlamışlardır. 1984 yılından sonra yönetim sistemimiz içerisine dahil olmaya başlayan Büyükşehir belediyeleri ile birlikte yaygın eğitim hizmetlerinin sunumu noktasında yerel yönetimler daha da etkin bir rol oynamaya başlamışlardır. Bu doğrultuda Büyükşehir belediyeleri organizasyon yapılarını tekrar dizayn ederek artık bünyelerinde Eğitim ve Kültür Daire Başkanlıkları ile bunlara bağlı alt kademe birimler oluşturulmaya başlanmışlar ve birçok büyükşehir belediyesi eğitim alanında çok kapsamlı ve sürekli organizasyonlar düzenler konuma gelmişlerdir. Bu bakımdan eğitim hizmetlerinde bilhassa da yaygın eğitim alanında yerel idarelere daha fazla yetki verilmesi yani yerelleşmenin ne derece önemli bir adım olduğunu/olacağını söylemek mümkündür (ASPB, 2013).

Ülkemizde 1990'lı yıllarda birkaç Büyükşehir belediyesi dışındaki çoğu belediye genel olarak klasik belediye hizmetlerinden olan; yol yapımı, asfalt, temiz su sağlama, çöplerin toplanması, atık sistemi ve piyasaların denetlenmesi gibi hizmetler yürütmektedirler. Şehirlerin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasında fazla bir yetkiye sahip olamamışlardır. Yani, eğitimden, sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesine ve yoksulluk-işsizlikle mücadeleyle gibi önemli alanlarda çok fazla bir görev alamamışlardır. 1990' lı yılların ikinci yarısından itibaren ise Büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluk alanlarında önemli derecede artış ve değişim meydana gelmeye başlamıştır. Özellikle, İstanbul ve Ankara Büyükşehir belediyeleri gibi bu alanın öncülüğünü yapmış belediyeler de kentsel hizmetlerin yanı sıra özellikle de eğitim, sağlık, konut ve sosyal politika, sosyal yardım ve sosyal hizmetler gibi alanlarda da hizmetler sunmaya başlamışlardır. Bu çerçevede yaşlı, engelli, kadın, çocuk, yoksullar ve acil yardıma ihtiyaç duyanlar gibi dezavantajlı gruplara yönelik farklı birçok hizmet sunumu yapan kurumlar oluşturulmaya başlamışlardır. Bu dönemlerde temelleri atılan bu belediyeçilik anlayışı, 2000'li yıllardan sonra ise yeni bir ivme kazanmaya başlamış ve bu doğrultuda belediyeler tarafından sunulan hizmet alanları genişlemeye başlamıştır. Belediyeçilik anlayışında yaşanan bu ivme ve değişim yaygın eğitim hizmetleri kapsamında yürütülen sanat, meslek ve beceri kazandırma faaliyetleri için de geçerli olmaya başlamıştır (ASPB, 2013).

Bu doğrultuda yaygın eğitim organizasyonları bakımından Büyükşehir belediyeleri arasında öne çıkan belediyeler mesleki ve sanatsal kursları ilk açan İstanbul ve Ankara Büyükşehir belediyeleri olmuştur. İstanbul B.B. “İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (İSMEK) ile çok geniş bir kitleye hitap ederken, Ankara B.B.’nin de bu alandaki hizmet kapsamı da diğer Büyükşehir Belediyelerine kıyasla oldukça geniştir. İstanbul ve Ankara B.B.’nin öncülüğünü yaptığı yaygın eğitim faaliyetleri günümüzde Türkiye genelinde ilçe belediyeleri de dahil olmak üzere farklı birçok belediye tarafından yaygın olarak devam ettirilir hale gelmiştir (ASPB, 2013).

Türkiye’de yaygın eğitim alanında birçok farklı kurum/kuruluş organizasyonlar düzenlemektedir. Ancak çalışmamız doğrultusunda daha çok yerel yönetimler özelinde büyükşehir belediyelerinin bu alandaki hizmetlerine değinilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede aşağıdaki tabloda ülkemizde yaygın eğitim alanında faaliyet gösteren büyükşehir belediyelerinin bazıları sıralanmıştır. Bu belediyelerin yanı sıra diğer belediyeler ve ilçe belediyeleri de bu alanda hem tek başlarına hem de halk eğitim merkezleri ile iş birliği içerisinde faaliyet göstermektedirler.

Tablo 2 Yaygın Eğitim Organizasyonları Düzenleyen Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir Belediyesi	Düzenleyen Birim/Kurum
İstanbul	İSMEK: Sanat ve Meslek edindirme Kursları İYMEK: İstihdama yönelik meslek edindirme kursları
Ankara	BELTEK: Teknik Eğitim Kursları BELMEK: Kadınlara Yönelik El Becerileri Ve Meslek Edindirme Kursları
Balıkesir	BALMEK: Meslek Edindirme Kursları
Tekirdağ	TEMEK: Meslek Edindirme Kursları
Kahramanmaraş	KAMEK: Meslek Edindirme Kursları
Malatya	MABESEM: Sanat Ve Eğitim Merkezi
Ordu	ORMEK: Meslek Ve Sanat Eğitimi Kursları
Kocaeli	KO-MEK: Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları
İzmir	İZMEB: Meslek Edindirme Ve Beceri Kursları
Bursa	BUSMEK: Sanat Ve Meslek Eğitimi Kursları

Tablo 2 (Devamı)

Sakarya	SAMEK: Sanat Ve Meslek Edindirme Kursları
Antalya	ASMEK: Sanat Ve Meslek Eğitimi Kursları
Konya	KOMEK: Meslek Edindirme Kursları
Gaziantep	GASMEK: Sanat Ve Meslek Eğitimi Kursları
Eskişehir	ESMEK: Sanat Meslek Eğitim Kursları
Erzurum	ESMEK: Sanat Ve Mesleki Eğitim Kursları
Hatay	HATMEK: Mesleki Eğitim Kursları
Manisa	MASMEK: Sanat Ve Meslek Edindirme Kursları
Kayseri	KAYMEK: Meslek Edindirme Ve Beceri Kursları

Kaynak: Belediyelerin Web Sitelerinden Derlenmiştir.

Tablo 2 de görüldüğü üzere Büyükşehir Belediyelerinin birçoğu yaygın eğitim alanında sanat ve meslek edindirme kursları açarak buldukları bölgedeki vatandaşların örgün eğitim alanındaki eksikliklerini giderme, istihdama yönelik olarak bilgili ve yetişmiş eleman fonksiyonlar ile faaliyet göstermektedirler. Sadece Büyükşehir Belediyelerimiz değil bu alanda ülkemizde gerek diğer belediyeler gerekse ilçe belediyeleri MEB taşra teşkilatı olan halk eğitim merkezleri ile ortak çalışmalar yürüterek yetişkin eğitimi kapsamında faaliyetler yürütmektedirler. Bununla birlikte KOSGEB, İŞKUR gibi kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde bu alanda organizasyonlar gerçekleştirmektedirler.

Türkiye de olduğu gibi Dünyada da birçok ülke bu alanda önemli faaliyetler yürütmektedir. Bu doğrultuda yaygın eğitim alanında OECD ülkelerinde 25 yaş ve üzeri yetişkin eğitiminde ülkemiz 2007 yılında 30. sırada yer almıştır. Bu alanda en başarılı ülkeler ise Kanada, ABD, Japonya, İsveç, Finlandiya, Danimarka, Avustralya, Norveç, Yeni Zelanda, Güney Kore olmuştur (Yayla, 2009:10).

Son yıllarda yaygın eğitim alanında özellikle de büyükşehir belediyelerinin bu alanlardaki yatırımlarının artması ile birlikte Türkiye'nin bu sıralamada daha da üst sıralara çıkması muhtemeldir. Özellikle bu alanda yürütülen faaliyetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi ile birlikte belirlenen hedef ve amaçlara ulaşıldığı zaman bu sıralamada üst sıralara çıkmamanın önünde bir engel bulunmamaktadır. Yaygın eğitim alanında son yıllarda önemli atılımlar yapan büyükşehir belediyelerinin bu eğitim hizmeti alanındaki etkinliği belirlenen amaç ve hedeflerine ulaştığı ölçüde gerçekleşecektir.

Bu çerçevede meslek ve beceri kazandırma kursları ile eğitim alanında hizmet veren tabloda sıralanmış olan bazı büyükşehir belediyelerinin stratejik hedef ve amaçları ile bu amaç-hedeflere ulaşma noktasında etkinliklerine bakmakta fayda vardır. Bu bağlamda aşağıda bazı belediyelerin bu hizmet alanındaki stratejik amaçları ve bu amaçlar doğrultusunda belirledikleri hedeflere hangi ölçüde ulaştıkları ile ilgili bilgiler ilgili belediyelerin stratejik amaç, faaliyet raporları ve performans göstergeleri çerçevesinde verilmeye çalışılacaktır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSMEK: İstanbul büyükşehir belediyesinin yaygın eğitim organizasyonu olan İSMEK 2015-2019 stratejik planında hedefini *meslek edindirme faaliyetlerini etkinleştirmek ve yaygınlaştırmak* olarak belirlemiştir (İstanbul B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). Bu çerçevede yıllar itibari ile hedefler ve performanslar aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3 İSMEK Performans Göstergeleri

Yıllar	Hedef Kurs Branşı Sayısı	Hedef Kursiyer Sayısı	Ulaşılan Kurs Branş Sayısı	Ulaşılan Kursiyer Sayısı
2015	280	230000	338	227935
2016	290	233000	399	251988
2017	300	236000	508	284948

Kaynak: İstanbul B.B. Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Meslek edindirme faaliyetlerini etkinleştirmek ve yaygınlaştırmak stratejik amaçları çerçevesinde İSMEK 2015-2019 yılları arasında belirlemiş olduğu hedeflerine 2015-2017 yılları arasında ulaştığı görülmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi BELMEK: 2015-2019 stratejik planında *Kadınlar ile ilgili kültürel, sosyal ve sportif projeler üretmek, onları meslek sahibi yapmak için kurslar açmak stratejik amacı çerçevesinde kadınlara meslek edindirme kursları açmak* stratejik hedef olarak belirlenmiştir (Ankara B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). . Bu çerçevede yıllar itibari ile hedefler ve performanslar aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4 BELMEK Performans Göstergeleri

Yıllar	Hedef Kurs Branşı Sayısı	Hedef Kursiyer Sayısı	Ulaşılan Kurs Branş Sayısı	Ulaşılan Kursiyer Sayısı
2015	32	16500	31	19480
2016	31	19000	31	18728

Kaynak: Ankara B.B. Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi KO-MEK: KO-MEK vasıtası ile *çocukların, gençlerin ve yetişkin bireylerin kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik olarak eğitim verilmesi* stratejik hedef olarak belirlenmiştir. Bu hedef doğrultusunda vatandaşlara yaygın ve ücretsiz olarak meslek eğitimlerinin sunulması amaçlanmıştır (Kocaeli B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). Bu çerçevede 2015-2019 yılları arasında toplam 215.000 kişiye yaygın eğitim alanında kurs verilmesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede yıllar itibari ile hedefler ve performanslar aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5 KO-MEK Performans Göstergeleri

Yıllar	Hedef Kursiyer Sayısı	Ulaşılan Kursiyer Sayısı
2105	41000	42207
2016	42000	48285
2017	43.000	51439

Kaynak: Kocaeli B.B. Stratejik Plan ve Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Bursa Büyükşehir Belediyesi BUSMEK: Bursa Büyükşehir Belediyesi yaygın eğitim alanında sanat ve meslek eğitim hizmetleri vermek ve verilen hizmetleri geliştirmek stratejik hedefi olarak belirlemiştir. Bu hedef doğrultusunda 2015-2019 stratejik planında eğitim hizmetleri alanında eğitim hizmetlerinden yararlanacak kişi sayısı olarak 125400 kişi 2015-2019 stratejik planında hedeflenmiştir (Bursa B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). Bu çerçevede aşağıda tabloda 2015-2019 yılları arasında bu hedefe çerçevesinde BUSMEK' ten eğitim alan kursiyer sayıları verilmiştir.

Tablo 6 BUSMEK Performans Göstergeleri

Yıllar	Hedef Kursiyer Sayısı	Ulaşılan Kursiyer Sayısı
2105	15000	16679
2016	16000	37190
2017	20000	36796

Kaynak: Bursa B.B. Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Ordu Büyükşehir Belediyesi ORMEK: Ordu B.B' nin stratejik planında stratejik amaç olarak toplumsal gelişime katkı yapmak amacı ile toplumun her kesiminden bireye hitap eden kültür, sanat, eğitim ve spor hizmetleri yürütmek olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede 2015-2019 stratejik planında yaygın eğitim hizmetleri alanında ve meslek edindirme faaliyetlerine yönelik olarak programlar oluşturmak hedeflenmiştir (Ordu B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). Bu hedef çerçevesinde aşağıda tabloda hedefler ile gerçekleşme oranları gösterilmiştir.

Tablo 7 ORMEK Performans Göstergeleri

	2015		2016		2017	
	Hedef	Gerçekleşen	Hedef	Gerçekleşen	Hedef	Gerçekleşen
Meslek Edindirmeye Yönelik Veri Tabanı Oluşturma	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100
Meslek Edindirme Kursları İle İlgili İşbirliği Yapılan Eğitim Kurumu Sayısı	2	5	5	5	5	5
İstihdama Yönelik Düzenlenen Mesleki Eğitim Kurslarında Verilen Branş Sayısı	-	54	5	5	60	65
Sertifika Alana Kursiyer Sayısı	-	414	-	3229	-	5947

Kaynak: Ordu B.B. Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi BALMEK: Balıkesir de istihdamın artırılması kapsamında faaliyetler gerçekleştirmek stratejik amaçları doğrultusunda meslek edindirme kursları olan BALMEK' te kurs çeşidi ve kursiyer sayılarının artırılması hedef olarak belirlenmiştir (Balıkesir B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). Bu amaç ve hedeflere ulaşma göstergeleri aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8 BALMEK Performans Göstergeleri

Faaliyet	2015		2016		2017	
	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme
Kurs çeşidi ve kursiyer Sayısı	% 10	% 20	% 10	% 32	% 10	% 40

Kaynak: Balıkesir B.B. Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi ESMEK: Erzurum da istihdamın artırılması bağlamında faaliyetler gerçekleştirmek stratejik amacı doğrultusunda 2015-2019 stratejik planında meslek edindirme kursları ESMEK' te kurs çeşidinin ve kursiyer sayısının artırılması hedeflenmiştir (Erzurum B.B. 2015-2019 Stratejik Planı). Aşağıda tabloda bu hedefler ve gerçekleşme oranları gösterilmiştir.

Tablo 9 ESMEK Performans Göstergeleri

Faaliyet	2015		2016		2017	
	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme
Kursiyer Sayısı	3500	4430	-	11055	6000	5400

Kaynak: Erzurum B.B. Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Yaygın eğitim hizmetleri alanında hizmet sunan Büyükşehir Belediyelerinin bazılarının stratejik amaçları ve bu amaçlar çerçevesinde belirledikleri hedeflere ulaşma dereceleri yukarıda tablolar halinde gösterilmeye çalışılmıştır. Görüldüğü üzere bu alanda faaliyet yürüten belediyelerin belirledikleri amaç ve hedeflere büyük oranda ulaştıkları veya bu amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirdikleri söylenebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESMEK EĞİTİM FAALİYETLERİNİN ETKİNLİĞİNİN ÖLÇÜMÜNE İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümünde eğitim hizmetleri alanında önemli faaliyetler gerçekleştiren belediyelerden biri olan Erzurum Büyükşehir Belediyesinin bu alanda hizmet yürüttüğü birimi olan ESMEK' in etkinliğinin irdelemek üzere yapılan alan araştırması ile araştırmadan elde edilen verilerin analiz ve değerlendirme sonuçlarına yer verilecektir. Bu kapsamda ESMEK hakkında tanıtıcı bilgilere değinildikten sonra, bu hizmet alanında yapılan bilimsel çalışmalara, araştırmanın konusu, amacı, önemi, sınırlılıkları, güvenilirliği, hipotezleri ve araştırmanın metodolojisine değinilecektir. Daha sonra alan araştırması ile elde edilen verilerin istatistiksel analizleri ve bulguları hakkında bilgiler verilecek ve bu çerçevede yorumlanacaktır.

3.1. ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SANAT VE MESLEK EDİNDİRME KURSLARI (ESMEK)

Türkiye de yaygın eğitim alanında önemli faaliyetler gerçekleştiren belediyelerden biriside 2009 yılından itibaren toplum merkezi ve meslek edindirme merkezleri açarak Erzurum da yaşayan vatandaşlara yaygın eğitim alanında hizmet vermeye başlayan Erzurum Büyükşehir belediyesidir. Erzurum B.B' nin Yaygın eğitim kursları 2014 yılından sonra ise Erzurum Sanat ve Meslek edindirme kursları adı altında istihdama yönelik kurslarının yanı sıra kültür sanat ve spor alanında yine hobi amaçlı, el sanatlarına yönelik olarak açılan kurslar ile bilişim, tasarım, dil eğitimleri ve süreli eğitimler gibi farklı alanlarda ve dallarda kurslar açarak şehirdeki vatandaşlara yönelik eğitim alanında önemli faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Yine 2015 yılında özel dersanelerin kapatılması ile birlikte belediyeler bu alanda da toplumun ihtiyaçlarına cevap vermeye başlamışlardır. Ücretsiz olarak üniversiteye hazırlık kursları açarak özellikle de maddi yönden durumu kötü olan öğrencilerin bu alandaki eksikliklerinin giderilmesinde önemli görevler icra etmektedirler (www.erzurum.bel.tr).

ESMEK kursları ile yaygın eğitim alanında hizmet veren Erzurum B.B.'nin bu kurslar sayesinde eğitime katkısı ve bu katkının kalitesinin ölçümü için bu kurslarda alan araştırması yaparak bu kursların etkinliği yani ESMEK'in belirlenen hedeflere hangi ölçüde ulaştığının

tespit edilmesine yönelik olarak bir alan araştırması yapılmıştır. Bu çerçevede ilgili belediyenin eğitim alanında ki katkısının ne denli etkin olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.1.1. ESMEK Kuruluşu ve Amacı

Erzurum büyükşehir belediyesi sanat ve mesleki eğitim kursları 01.10.2009 tarihinde yaygın eğitim alanında toplum merkezi ve meslek edindirme merkezleri açarak faaliyetlerine başlamış olup bulunduğu bölgedeki vatandaşların her geçen gün artan talepleri doğrultusunda 2014 yılından itibaren daha geniş kapsamlı bir organizasyon yapısı ile Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (ESMEK) adı altında yaygın eğitim alanında ki faaliyetlerini sürdürmüştür. ESMEK kursları; eğitime yatırım yaparak, bireyleri daha üretken ve aktif kılmak hedefi doğrultusunda, hayat boyu eğitim anlayışı çerçevesin de topluma daha modern daha kaliteli, artı değer katan eğitim olanakları sunmak misyonu ile kurulmuştur. Yine işgücüne, eğitim ve vasıf kazandırarak kaliteyi artırmak, istihdama katkıda bulunmak vizyonu ile hizmetlerine devam etmiştir. Kuruluş amaçları arasında ise Erzurum'da ki vatandaşların; kişisel bilgi birikimlerini artırmak, mesleki-sanatsal bilgi darağaçlarını geliştirmek, kent kültürü ile kentte yaşam hususunda bilgilerini artırmak, pasif tüketen konumundan çıkararak, aktif şekilde üreten bireyler konumuna gelmelerine yardımcı olmak, bireysel olarak gelir elde etmelerine katkıda sunmak, istihdam edilebilirliklerini artırmak yer almaktadır. Bu misyon, vizyon ve amaçlar ile kurulmuş ve örgün eğitimi tamamlayıcı yaygın eğitim organizasyonu olarak faaliyetlerine devam etmektedir (www.erkurum.bel.tr).

3.1.2.ESMEK Yasal Dayanakları

Mesleki ve sanatsal kurslar açan diğer kurum ve kuruluşlar da olduğu gibi ESMEK' in yasal dayanakları aşağıdaki gibidir:

- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu
- 1739 Sayılı Temel Milli eğitim kanunu
- 5544 Sayılı mesleki yeterlilik kurumu kanunu
- 3797 Sayılı Milli eğitim bakanlığı teşkilat ve görevleri hakkında kanun
- Milli eğitim bakanlığı yaygın eğitim amaçlı yönergesi

- Erzurum Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İl Halk Eğitim Müdürlüğü ile Erzurum Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan protokoller gibi kanun, yönetmelik, yönerge ve protokoller ESMEK kurslarının yasal dayanaklarını oluşturmaktadır.

3.1.3.ESMEK Eğitim İlkeleri

Erzurum Büyükşehir belediyesi sanat ve meslek edindirme kursları 2587 sayılı MEB yaygın eğitim kurumları yönetmeliğinin 5. Maddesinde sıralanan;

- *Herkese açıklık*
- *İhtiyaca uygunluk*
- *Süreklilik*
- *Geçerlilik*
- *Planlılık*
- *Yenilik ve gelişmeye açıklık*
- *Gönüllülük*
- *Her yerde eğitim*
- *Hayat boyu öğrenme*
- *Bilimsellik ve bütünlük*
- *İş birliği ve eş güdümlü.*

İlkeleri doğrultusunda Erzurum ilindeki vatandaşlara yaygın eğitim alanında hizmet etmektedir.

3.1.4.ESMEK Hedef Kitlesi

Yaşam boyu eğitim anlayışı ile yaygın eğitim alanında Erzurum ilindeki bireylere hizmet veren ESMEK' in hedef kitlesi oldukça geniş kapsamlıdır. E.B.B. Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından verilen bilgilerden hareketle, katılımcıları arasında; ev hanımları, genç kız ve erkekler, işsizler, aktif olarak çalışanlar, okuryazar olmayanlar, emekliler ve dezavantajlı (engelli, yaşlı, mahkûm) gruplar ile örgün eğitimin herhangi bir kademesinde hali hazırda eğitim gören bireyler olmak üzere toplumun her kesiminden bireyler bulunmaktadır. ESMEK kurslarından yararlanmak isteyenlerin alt yaş sınırı olarak 14 yaşını tamamlamış olmaları kursiyer olmaları için yeterli olmaktadır. Bu doğrultuda halen örgün eğitime devam eden veya herhangi bir kademesinden ayrılan bireyler ESMEK kurslarını tercih edebilmektedirler.

3.1.5.ESMEK Eğitim Süreci ve Müfredatı

E.B.B. Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı ve ESMEK koordinatörlüğünden elde edilen bilgiler ışığında; zorunlu eğitim yaşını doldurmuş olan her Erzurum' lu bireyin ESMEK kurslarından faydalanma imkânı vardır. Bu kursların eğitim dönemleri genellikle Ekim-Temmuz arasını kapsamakta ve kurslara kayıtlar Ağustos-Eylül arası alınmakta olup gerekli doluluk oranına ulaşıldığı zaman kurslar başlamaktadır. Kurslar da eğitimler her dönem farklı olmakla beraber genel itibari ile Ekim ayı sonu ile Kasım ayı başından itibaren başlamakta, Temmuz-Ağustos ayları arasında bitmektedir. ESMEK kurslarında açılan kursların ders içerikleri ve müfredatı MEB belirlemiş olduğu müfredatlar çerçevesinde yürütülmektedir. ESMEK' ler de açılan kursların süresi 3,5 ay ile 10 ay arasında kursun niteliğine göre değişmektedir. Ayrıca bazı branşlardaki kursların niteliği gereğince bir sonraki dönemde devam edebilmektedir.

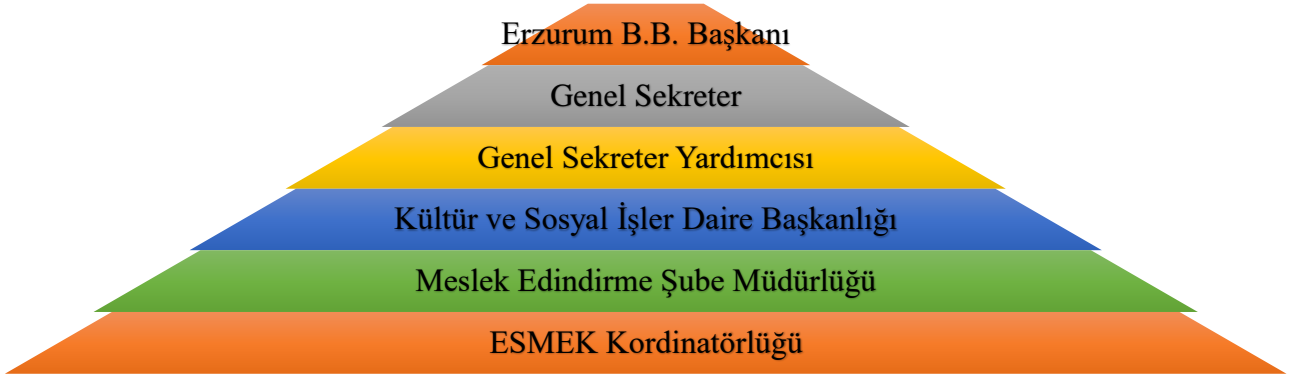
ESMEK kurs merkezlerinde açılan farklı branşlardaki kurslarda eğitim alan kursiyeler kurslara devam şartlarını yerine getirmesi ve kurs sonunda yapılan sınavlardan da başarılı olması şartı ile MEB onaylı kurs bitirme sertifikası sahibi olmaktadır. Bu sertifikaların geçerliliği tüm Türkiye'yi kapsamaktadır, hatta kimi kurslardan alınan sertifikaların uluslararası geçerliliği bile olmaktadır. Kursların devam şartını yerine getirmiş ancak sınavlarda başarılı olamayan kursiyeler ise kursa katılım belgesi almaktadırlar.

3.1.6.ESMEK Organizasyon Yapısı

ESMEK, Erzurum B.B. Kültür ve Sosyal İşler daire Başkanlığı Meslek edindirme Şube müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren yaygın eğitim organizasyonudur. 2018 yılı itibari ile Erzurum merkez ve ilçelerde olmak üzere toplam 21 farklı kurs merkezi ve bu kurs merkezlerinde her dönem açılan farklı alanlardaki kurslar ile Erzurum da vatandaşlara eğitim alanında hizmet sunmaktadır.

Erzurum B.B. Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Daire başkanlığı altında eğitim alanında faaliyet gösteren ESMEK' in organizasyon şeması aşağıdaki Şekil 1 de gösterilmiştir.

Şekil 1 ESMEK Organizasyon Şeması

Kaynak: Erzurum Büyükşehir Belediyesi, www.erkurum.bel.gov.tr

Erzurum merkez ve ilçelerinde kurs merkezleri bulunan ESMEK kurslarının personel sayısı ise aşağıdaki tabloda verilmiştir. Her dönem açılan kursların usta öğreticileri ise Erzurum Valiliği İl Milli eğitim müdürlüğüne bağlı Halk Eğitim Merkezleri tarafından açılan kurs branşlarına göre görevlendirilmektedir.

Tablo 10 ESMEK Personel Sayıları

Personel Unvanı	Personel Sayısı
Koordinatör	1
Merkez Yöneticisi	21
Kayıt Büro Elemanı	21
Kütüphane Görevlisi	21
Kat Görevlisi	40
Teknik Personel	1
Yardımcı (Kreş) Personel	1
Şoför	3
Gece Bekçisi	36
Güvenlik Görevlisi	6
Genel Toplam Personel Sayısı	144

Kaynak: ESMEK Koordinatörlüğü

Tablo 10 da Erzurum Sanat ve Meslek Edindirme kurslarında istihdam edilen personel ile ilgili veriler gösterilmektedir. Erzurum Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire başkanlığından elde edilen bilgilere göre; ESMEK kursları bir koordinatör, 21 kurs merkezi sorumlusu ile 21 kütüphane görevlisi ve 87 destek elemanı olmak üzere 144 personel ile hizmet vermekte olup yukarıda da bahsedildiği üzere açılan kursların öğreticileri ise MEB İl halk

Eğitim m¼d¼rl¼đ¼ tarafından g¼revlendirilmektedir. Bu nedenle her d¼nem açılan kurs t¼r¼ ve sayısına g¼re ¼đretici sayıları değişmektedir. ESMEK b¼nyesinde bulunan ¼niversiteye hazırlık kurslarındaki branş ¼đretmenleri ise her kurs merkezinde açılan ¼niversiteye hazırlık kursları kapsamında s¼zleřmeli olarak çalıştırılmaktadır. Mesleki eğitim guruplarındaki usta ¼đreticiler ise genel olarak İl Milli eğitim m¼d¼rl¼đ¼ tarafından talebe g¼re g¼revlendirilmektedir. Yine ESMEK kurslarında daha ¼nce mesleki kurslardan eğitim alıp, sertifika alan kursiyerlerde bu kurs merkezlerinde eğitici olarak çalışma imkanına sahiptirler. Anket alışması sırasında kurs merkezlerinde yapılan g¼zlemler ve kurs çalışanlarından elde edilen bilgiler çerçevesinde daha ¼nce ESMEK'te eğitim g¼r¼p sertifika alan kursiyerlerin eğitici olarak istihdam edildikleri tespitler arasındadır. Bu bakımdan da ESMEK kurslarının istihdam alanında ki k¼c¼kte olsa katkısı olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.1.7.Yıllar İtibari İle ESMEK Faaliyetleri

Erzurum b¼y¼křehir belediyesi yaygın eğitim alanındaki faaliyetlerine diğer b¼y¼k kent belediyelerine nazaran geç başlamış olsa da son yıllarda yaptıkları yatırımlar ile birlikte bu alanda hızla ilerleme kaydetmektedir. 2009 yılında başladığı yaygın eğitim alanındaki faaliyetlerine her geçen g¼n daha fazla yatırım yaparak vatandaşların eğitimi konusunda ¼nemli g¼revler yerine getirmektedir. Bu kapsamda gerek il merkezi gerekse ilçelerde açılan ve açılması planlanan kurs merkezleri olmak ¼zere birçok yatırımı mevcuttur. Hali hazırda 2017 itibari ile aktif olarak faaliyette olan kurs merkezlerinin sayısı 21 olup, aktif olarak kursiyer alan kurs merkezleri ise şu şekildedir;

- Toplum Merkezi
- Hilalkent Eğitim Merkezi
- Gençlik Merkezi
- Oltu 15 Temmuz şehitleri Bilgi Evi
- Tortum Eğitim Merkezi
- Hınıs Eğitim Merkezi
- Uzundere eğitim merkezi
- Nurettin Topçu Bilgi Evi
- Aziziye şehit Pehl¼l Oruk Bilgi Evi
- Kuğulu Park Eğitim Merkezi
- Aşkale Eğitim Merkezi

- Narman Eğitim Merkezi
- Pasinler Eğitim Merkezi
- Mahallebaşı Eğitim Merkezi
- YURTKUR eğitim Merkezi
- Kayakyolu Bilgi evi
- İspir eğitim Merkezi
- Prof. Dr. Rıdvan CANIM Eğitim Merkezi
- Karaçoban Eğitim Merkezi
- Karayazı Eğitim Merkezi
- Aşkale eğitim Merkezi

21 farklı kurs merkezi ve bilgi evi ile istihdama yönelik olarak açılan mesleki ve teknik eğitim kurslarının yanı sıra kültür ve sanat kursları, bilişim teknolojileri kursları ve dil kursları olmak üzere birçok farklı branşta kurslar açarak eğitim hizmetlerinin sunumunda önemli görevler icra etmektedir. Yine ESMEK kurslarında okuma yazma kursları açılarak şehirdeki okuryazar oranının artması noktasında önemli katkılar sağlamakta ve çeşitli nedenler ile örgün eğitime dahil olamayan bireylerinde bu alanda ki eksiklikleri giderilmektedir. Yine özel dershanelerin kapatılması ile birlikte YGS-LYS sınavlarına hazırlanan öğrencilere bu alanda ücretsiz kurslar açarak örgün eğitimin eksikliklerinin giderilmesi noktasında da önemli faaliyetler yapmaktadır. Talebe göre KPSS ve ALES gibi kurslar da açılmaktadır. Yine bu kurslar özellikle kültürel değerlerin canlanmasında önemli görevler icra etmektedirler. Zira “bardız kilimi”, “hereke halısı” gibi kültürel değerlerin yok olmaması için kurslar bünyesinde eğitimler verilmekte, üretilen ürünler hem iç piyasa hem de dış piyasada pazarlanmaktadır. Böylece hem gelir elde edilmekte hem de bu kültürel mirasın unutulmasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır (www.erzurum.bel.tr , E.B.B.Faaliyet Raporları).

Yine E.B.B. ESMEK kursları istihdam alanında özellikle de sadece bayanlara yönelik olarak açmış olduğu; Aşçılık, kuaförlük, Dikiş-nakış, giysi tadilatçısı, çocuk bakım elemanı, ahşap hediyelik eşya yapımcısı, halıcılık, filografi, cam boncuk ve seramik gibi kurslardan eğitim alan ve sertifika almaya hak kazanan 4605 kursiyerden 265 kişinin kendilerine istihdam alanı buldukları E.B.B. Faaliyet raporlarından hareket ile tespit edilmiştir. Bu çerçevede ESMEK’lerin bireylerin ve toplumun eğitiminin yanı sıra istihdama yönelik de önemli faaliyetler icra ettiği görülmektedir. Ayrıca Erzurum Büyükşehir Belediyesi ile Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı arasında imzalanan protokoller çerçevesinde mahkûmlar toplum yararına

hizmetler yürütmektedirler. ESMEK kurslarında boyacılık eğitimi alan mahkûmlara sertifika verilmekte ve bu mahkûmlar eğitim kurumlarının bakım ve onarımı gibi kamu yararına işler yapmaktadırlar (www.erzurum.bel.tr , E.B.B.Faaliyet Raporları).

Erzurum Büyükşehir Belediyesi özellikle dezavantajlı gruplardan olan engellilere yönelik olarak da önemli hizmetler vermektedir. ESMEK bünyesinde kurulan engelli destek birimi ile engelli bireylere yönelik olarak eğitimler verilmektedir. İşitme engelli kadın bireylere İŞKUR destekli verilen el sanatları kursu ile hem bu bireylerin gelir elde etmelerine yardımcı olunmakta hem de el sanatları konusunda eğitilmelerine katkı sağlanmaktadır. Bunun gibi engellilere yönelik olarak birçok faaliyet gerçekleştirmektedir. Yine ESMEK koordinatörlüğünde engellilere yönelik olarak sosyal destek programları düzenleyerek topluma karışmaları yönünde de önemli görevler icra edilmektedir (www.erzurum.bel.tr , E.B.B.Faaliyet Raporları).

Tablo 11 ESMEK Kurs Branşları

Kurs Adı		
Hasta Kabul İşlemleri	Diksiyon	El Sanatları
Kreş Ve Sübyan Eğitimi	Satranç	Ahşap Boyama
Engelli Bakım Elemanı	Tiyatro	Bayan Kuaförlüğü
Büro Yönetimi Ve Sekreterlik	Fitness	Çocuk Gelişimi
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	Karakalem	Makine Nakışı
LYS-YGS Kursları	Osmanlıca	Bahçe Bakımı
Katı Sıvı Doğalgaz	İlk Yardım	Müzik Kursları
İş Sağlığı Ve Güvenliği	Yabancı Dil	Seramik
Özürlü Bakım Elemanı	KPSS Kursu	Ebru Sanatı
Yağlı Boya Ve Resim	Ahşap Yakma	Giyim Kursu
Kuran-I Kerim	Girişimcilik	Hat Sanatı
Çağrı Merkezi Elemanı	Oltutaşı İşlemciliği	Okuma Yazma
Bilgisayarlı Muhasebe	İşaret Dili	Ön Muhasebe
Adli Takip Elemanı	Mefruşat	Halk Oyunları
Bilg. Operatörlüğü	Fotoğrafçılık	Arıcılık
Hızlı Klavye	Dikiş-Nakış	Kilim Dokuma
Aile İçi Eğitim	Aşçılık	Halıcılık
Seracılık	ALES Kursu	Tezhip
Emlak Danışmanlığı	Sihhi Tesisat	Doğal Gaz

Kaynak: (www.erzurum.bel.tr , E.B.B.Faaliyet Raporları).

Tablo 11 de görüldüğü üzere istihdama yönelik mesleki kurslardan hobi amaçlı olarak açılan kurslara kadar birçok farklı alanda kurslar açılmaktadır. Kursların açılmasında talep ve belli bir doluluk oranına ulaşması gerekmektedir. Gerekli olan doluluk oranı sağlandığı zaman kurslar açılmaktadır.

2009 yılında toplum merkezi ve meslek edindirme merkezinde açtığı kurslar ile eğitim faaliyetlerine başlayan ESMEK' ler toplum merkezi bünyesinde kuruluşundan 2013 yılına kadarki süreçte 193 farklı alanda kurs açarak toplam 4600 kişinin eğitim almasını sağlamıştır. Her geçen gün faaliyetlerini artırarak devam ettiren ESMEK, 2014/2015 eğitim döneminde 9 kurs merkezinde 60 farklı branşta açmış olduğu 168 kurs ile 4430 kişinin eğitim almasını sağlamıştır. 2015/2016 eğitim döneminde yeni yatırımlar ile birlikte 13 kurs merkezinde 516 kurs açarak 11055 kursiyere eğitim verilmiştir. 2016/2017 eğitim döneminde ise 15 farklı kurs merkezinde açmış olduğu 217 farklı kurs ile 5273 kursiyerin ESMEK kurslarından faydalanmasını sağlamıştır. 2017/2018 eğitim döneminde ise hali hazırda bulunan kurs merkezi sayısına yenileri de eklenerek 21 farklı kurs merkezinde açılan 220 kurs programından 5273 kursiyerin kayıt yaptırmıştır (www.erzurum.bel.tr , E.B.B.Faaliyet Raporları).

Tablo 12 Yıllar İtibari İle ESMEK Faaliyetleri

Yıllar	Kurs Merkezi Sayısı	Açılan Kurs sayısı	Kursiyer sayısı
2010-2013	6	193	4600
2014-2015	9	168	4430
2015-2016	13	516	11055
2016-2017	15	217	5273
2017-2018	21	220	5598
Toplam		1294	30956

Kaynak: EBB Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir.

Yaygın eğitim alanındaki faaliyetleri her geçen gün artan ESMEK kurulduğu tarihten itibaren yaptığı yatırımlarla da birlikte her geçen gün hem kurs merkezleri hem açtığı kurslar hem de kursiyer sayılarında artışlar olmuştur. Tablo 12 incelendiğinde de ESMEK kurslarında yaşanan gelişmeler görülmektedir. 2017 yılı itibari ile 15 olan kurs merkezleri yapımı tamamlanan ve teslim edilen kurs merkezinin de eklenmesi ile 21 e çıkmış ve 2017-2018 eğitim döneminde aktif olarak faaliyet göstermeye başlamışlardır. Tabloda 12 de görüldüğü üzere 2017/2018 eğitim öğretim yılında şuan itibari ile Erzurum merkez ve ilçeler dahil olmak üzere 21 kurs

merkezinde 220 kurs açılarak 5598 kursiyer bu kurslara kayıt yaptırmıştır. ESMEK' ler bünyesinde açılan kursların eğitim süreleri farklı olduğu için kursiyer sayılarının eğitim dönemi sonuna kadar artması beklenmektedir. Zira E.B.B. Kültür ve Sosyal İşler Daire başkanlığının 2017/2018 eğitim döneminde beklentisi ESMEK' ler bünyesinde yaklaşık on sekiz bin kursiyere yaygın eğitim alanında eğitim vermektir. Eğitim alanında hizmet vermeye başladığı günde bugüne kadar ise yaklaşık 1294 branşta kurs açarak otuz binin üzerinde kursiyerin mesleki, kültürel, sanat, spor gibi alanlarda eğitim almalarını sağlamıştır. Yine mesleki, teknik ve sanatsal eğitimlerin yanı sıra her kurs merkezi bünyesinde bulunan kütüphaneler ile hem çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılmakta, hem sınavlara hazırlanan öğrenciler için ortam hazırlanmaktadır. Bu bağlamda da ESMEK'in önemli bir işlevinin olduğunu söylemek mümkündür.

3.1.8.ESMEK' in Diğer Faaliyetleri

Mesleki, teknik ve sosyal-kültürel alanlarda gelişimi noktasında ücretsiz kurslar açarak hizmet vermekte olan ESMEK' ler bu eğitimlerin yanı sıra eğitim süreçlerini destekleyici ve tamamlayıcı faaliyetlerde gerçekleştirmektedirler. Ücretsiz olarak sunulan bu faaliyetleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür; sergi ve fuarlar, seminerler, yayınlar, kursiyer eserleri satışı, yarışmalar, bilgilendirme toplantıları, konferanslar gibi ücretsiz faaliyetler de gerçekleştirmektedir. Ayrıca Erzurum BB. ESMEK' ler aracılığı ile sınavlara hazırlanan öğrenciler için ücretsiz denem sınavları düzenlenmektedir (Erzurum B.B. Faaliyet Raporları).

Yine eğitim alanında Erzurum Büyükşehir Belediyesi, şehirdeki 7 bin öğrenciye LYS öncesi soru bankası seti dağıtmıştır. Yine hiçbir ayırım gözetmeksizin, Erzurum'da LYS'ye girecek olan 7 bin öğrenciye kitap setleri hazırlayarak 20 ilçedeki öğrencilere ulaştırılmıştır (Erzurum B.B. Faaliyet Raporları).

3.2. LİTERATÜR

Yerelleşme akımı ile birlikte eğitim hizmetlerinin yerinden yönetimi yada yerel yönetimler görev ve yetki verilmesi ile ilgili gerek ülkemizde gerek yurt dışında çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde bu yöndeki çalışmalar daha çok yaygın eğitim hizmetleri ve yerel yönetimler bağlamında kendisini göstermektedir. Bu çerçevede literatürde eğitimin yerinden yönetimi ve

yerel yönetimlerin eğitim hizmetleri ile ilişkisini inceleyen çalışmaların bazılarında değinmekte fayda vardır.

Köksal (1997) çalışmasında 9 il ve 18 ilçede eğitim yöneticileri ve denetçileri, kamu yöneticileri, yerel yöneticiler ve öğrenci velilerine uygulamış olduğu anket çalışması ile “Eğitimin Yerinden Yönetimi” model önerisini sınamıştır. Verileri SPSS yardımı ile analiz eden Köksal (1997) modele önerisinin Türkiye de %98 oranında uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Galiani (2002), çalışmasında ortaöğretimdeki okul yerelleşmesinin eğitim kalitesine yaptığı etkiyi ölçmüştür. Bu çerçevede İspanya da merkezi hükümet tarafından yapılan matematik ve İspanyolca testlerinden aldıkları puanlar kullanılmıştır. Bu doğrultuda merkezi hükümetçe yönetilen okullardaki öğrencilerin aldıkları test puanları ile yerel idarelerce yönetilen okullardaki öğrencilerin test puanları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda, ortaöğretimdeki yerelleşmenin öğrenci performansına olumlu etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber genel olarak karar verme gücünün hizmetin muhatabına yaklaştırıldıkça hizmet kalitesi ve performansı artsa da, yerel yönetimlerin teknik kapasitelerinin yetersiz olduğu durumlarda, güçsüz kaldığını söylemiştir. Ekonomik açıdan iyi yönetilen şehirlerde, yerelleşmenin test skorları üzerinde ki etkisi istatistiki olarak olumlu olmakla birlikte ekonomik açıdan kötü durumda olan şehirlerde bu skorlar merkezi hükümetçe idare edilen okulların tamamından daha düşük çıkmıştır.

Triesman (2002) 154 ülkeyi kapsayan çalışmasında yerelleşme değişkenleri olarak belirlediği bir takım değişkenler ile algılanan yozlaşma, kamu sağlığı hizmeti, eğitim hizmeti arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 2002 yılındaki zor koşullar nedeni ile eğitimin kalitesini dar bir çerçevede değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda karar verme sürecindeki yerelleşmenin eğitimin kalitesini büyük oranda artırdığını tespit etmiştir.

Wöman (2003) çalışmasında OECD verilerini kullanarak 39 ülkenin üçüncü uluslararası matematik ve bilim testindeki International Test of Mathematics and Science (TIMSS) performanslarını değerlendirmiştir. Değerlendirme sonucunda ülkelerin eğitim alanındaki kurumsal açıdan farklı yapıları ve test başarılarının arasındaki ilişkiyi yakalamaya çalışmıştır. Sonuç olarak öğrenci performanslarını, eğitim standartlarının, müfredat dizaynının, okul bütçe büyüklüğünün, okul düzeyinde karar verme süreçlerinin ve eğitim yönetimi gibi değişkenlerin etkilediğini söylemiştir.

Sesveren (2004) çalışmasında Ankara B.B. BELMEK kurslarını incelemiştir. Bu çerçevede BELMEK personelleri, kursiyerleri ve idarecileri ile görüşmeler yapılmıştır. BELMEK faaliyet raporları, MEB istatistikleri ve Ankara B.B rapor ve verileri derlenerek değerlendirmelere yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler ve elde edilen veriler sonucunda BELMEK kurslarına katılan ve bu kurslardan aldığı eğitimi gelir getirici bir işte değerlendiren ve değerlendirmek isteyen kadınların sayısının yadsınamayacak derecede çok olduğunu tespit etmiştir.

Tepe (2007) araştırmasında Avrupa Birliği (AB) yaygın eğitim programı olan Grundtvig çerçevesinde AB'nin yerleşme politikalarının eğitim hizmetleri alanına yansımalarını tespit etmeye çalışmıştır. Bu bağlamda İSMEK' in 1996-2006 yılları arasındaki faaliyetlerini incelemiştir. Çalışma sonucunda İSMEK' in bu alanda yürüttüğü faaliyetlerin yeterli olduğunu tespit etmiştir. İSMEK' in bu alanda büyük başarılar imza attığını söylemiştir. Türkiye de bir takım yasal ve mali düzenlemeler ile birlikte merkezi idareden belediyelere doğru yetki ve sorumluluk verilmesi doğrultusunda yapılacak yeniden yapılandırma çerçevesinde toplumsal kalkınmanın sağlanmasına önemli katkıların olacağı bu açıdan bu hususun önemli bir gereklilik olduğunu söylemiştir.

Yapıcı (2010) çalışmasında İ.B.B İSMEK kurslarında verilen bilgisayar eğitiminin değerlendirilmesi amacıyla 2008-2009 eğitimi bahar döneminde bilgisayar eğitimine alan kursiyerler üzerinde anket uygulaması yapmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS programı yardımı ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda İSMEK' in vermiş olduğu bilgisayar eğitimini kursiyerler genel olarak olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerden kurslara ev hanımlarının, öğrencilerin, ekonomik olarak da orta ve alt gelire grubuna dahil kişilerin katıldığını tespit edilmiştir.

Eser (2010) çalışmasında, İSMEK'in kuruluşunda itibaren faaliyetlerini İSMEK'in faaliyet raporları ve yayınlanmamış verilerini derleyerek incelemiştir. Eser (2010) İSMEK'in mesleki yaygın eğitim alanında ciddi bir hizmet yürüttüğünü, kurumsal yapısı açısından da diğer belediyelere örnek teşkil edeceğini söylemiştir. Yine bu hizmet alanında belediyelerin merkezi yönetimler ve diğer kurum/kuruluşlara kıyasla çok daha başarılı olduklarını söylemiştir. Zira mesleki yaygın eğitimin ülkemizde sosyal, kültürel ve ekonomik durumlar göz önüne alındığında öncelikli konulardan biridir. Kırdan kente göçlerin yaşanması ile bireylerin kente uyum süreçlerinin hızlanmasında eğitimin yerinin büyük olduğunu söylemiştir. Bu eğitiminde zorunlu eğitim dışında kalan kişilere verileceği için en uygun eğitim türü yaygın eğitimdir. Yaygın eğitimin tek başına merkezi idarece verilmesinin bir takım sorunlar ortaya çıkaracağını

söylemiştir. Bu sorunların en başında da kırdan kente göçü ortaya çıkaracağı sorunları merkezi idarenin tespit edip müdahale etmesinin zaman alması ve doğru tespit edememesi gelmektedir. Bu bakımdan yerel yönetimler vatandaşa en yakın hizmet birimleri olarak toplumun ihtiyaçlarını zamanında ve doğru bir şekilde tespit ederek hızlıca cevap vermektedirler. Bu çerçevede İSMEK'in 1996 dan beri yaygın eğitim alanında başarılı sonuçlar ortaya koyduğunu tespit etmiştir.

Özer (2010) çalışmasında İSMEK'in faaliyetleri ve kurslara katılan kursiyer analizleri yaparak meslek ve beceri kazandırmada yerel yönetimlerin rolünü incelemeye çalışmıştır. Bu çalışmasını İSMEK özelinde yaparak değerlendirmeler yapmıştır. Değerlendirmeler sonucunda, yerel yönetimlerin sunduğu yetişkin eğitiminin bireysel gelişim ve toplumsal kalkınmanın sağlanmasında gerekli olduğunu söylemiştir. Bu çerçevede yetişkin eğitimi alanında yapılacak hukuki ve mali düzenlemeler ile merkezi idareden yerel yönetimlere yetki ve sorumluluk devrini içeren yeniden yapılandırmanın gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Güney (2010) çalışmasında yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerine katkılarını inceleme amacıyla Türkiye, Çanakkale belediyesi ile Almanya Osnabrueck belediyelerinin örgün ve yaygın eğitim alanlarındaki faaliyetlerini incelemek için tarama niteliğinde tanımlayıcı bir araştırma yapmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda halk eğitim hizmetlerinde Çanakkale belediyesi doğrudan sorumlu olmamakla beraber önemli roller üstlenmiştir. Osnabrueck belediyesi ise halk eğitimi alanında doğrudan sorumludur. Örgün eğitim alanında da Türkiye de devlet Almanya da ise belediyenin finanse ettiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Meriç (2011) çalışmasında Ankara Keçiören belediyesi tarafından düzenlenen meslek edindirme kurslarında düzenlenen takı tasarım ders programını incelemiştir. Bu kapsamda 2010-2011 eğitim döneminde meslek edindirme kursuna katılan kursiyerlere anket uygulaması yapılmış ve elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda, takı tasarım ders programının kursiyerlerce beğenildiği tespit edilmiştir. Kullanılan araç-gereçlerin günün teknolojisine ayak uydurmadığını, kullanılan tekniklerin yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Piyasadaki gelişmelerin ürünlere kısmen de olsa yansıtıldığı, ders saatlerinin yeterli olduğu ve dersin kısmen de olsa amacına ulaştığı tespit edilmiştir.

Çelik (2011) çalışmasında İstanbul B.B. ne bağlı İSMEK bünyesinde faaliyet gösteren 3 ilçedeki kurs merkezlerindeki resim branşına ait derslerdeki çalışmalarını incelemiştir. Bu çerçevede 3 ilçedeki kurs merkezinde anket uygulaması yaparak bu kurs merkezlerinde açılan resim kurslarının yeterlilik düzeyini tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda, Çelik (2011)

yerel yönetimlerin bu yönde göstermiş olduğu faaliyetlerin bugün çok daha önem kazandığını, İstanbul da yaşayan vatandaşlara hizmet veren İSMEK' e vatandaşın yoğun bir talebinin olduğunu, bireylerin İSMEK' in kendilerine sağlamış olduğu imkânlardan son derece memnun olduklarını tespit etmiştir. Ancak resim kurslarının belirlenen hedeflere tam olarak ulaşamadığını, bu çerçevede fiziki ortamlarının (derslik-atölye) sanat eğitimleri için yeterli seviyede olmadığını, yine verilen sanat eğitimlerinin kurallara uygun verilemediği, kursiyerlerin boş vakitlerini geçirmek ve hobi amaçlı katıldıkları, yetişkin bireylere yönelik verilen meslek edindirme ve sanat kurslarının sanatçı yetiştiremediği ve bireylere meslek kazandıramadığı gibi sonuçlara da ulaşılmıştır.

Gürbey (2012) çalışmasında eğitim hizmetleri alanında yerel idarelerin rolünü araştırmak amacıyla, İstanbul İl Özel idaresi, İstanbul B.B ve Bağcılara, Bakırköy, Büyükçekmece, Gaziosmanpaşa ve Fatih ilçe belediyeleri örneğinde örgün eğitim faaliyetlerine yaptıkları katkıları incelemiştir. İncelemesinde bu kurumların 2005-2009 yılları arasındaki faaliyet raporları, özgün projelerini değerlendirmeye alarak tablolar halinde sunmuştur. Çalışma sonucunda İstanbul İl özel idaresinin okullarda depreme karşı güçlendirme yapmak, il merkezine uzak ilçelerde yeni okullar yapmak, yeni okul ve derslikler yapmak gibi yatırım çalışmaları ile cari giderlerin finanse edilmesine yönelik harcamalar ile örgün eğitime yüksek oranda katkı sağladığını tespit etmiştir. İstanbul B.B. ve ilçe belediyeleri ise örgün eğitim hizmetlerine yönelik olarak maddi destekler sağladıkları, mevzuatta zorunlu olmamasına rağmen eğitimin kalitesini olumlu yönde etkileyecek bir takım katkılar sağladıklarını ve bu tür harcamaları her yıl tekrarladıklarını tespit etmiştir. Örnek olarak seçilen ilçe belediyelerinin eğitime önemli derecede katkı sağladıkları ve örnek teşkil edecek özgün projeler yürüttüklerini tespit etmiştir.

Ayçiçek (2012) çalışmasında belediyelerin yaygın eğitim çalışmalarını Şişli belediyesi özelinde incelemiştir. İncelemesinde Şişli belediyesine bağlı eğitim kurslarında eğitim alan kursiyerler ve kurs branşlar üzerinden incelemeler yaparak Şişli Belediyesinin yaygın eğitim çalışmalarının özellikleri ve gerekçeleri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda Şişli belediyesinin yaygın eğitim uygulamasının deneysel ve örnek teşkil edebilecek nitelikte faaliyetler yaptığı, bu faaliyetlerinin küçük çaplı ancak hedeflerinin belirlenmiş olması ve bu doğrultuda da etkin ve başarılı uygulamalar olarak belediyelerin yaygın eğitim alanındaki öznel örnekleri arasında yer aldığını söylemiştir.

Arslan (2013) çalışmasında yerel yönetimler ve eğitim hizmetleri ilişkisini yasal mevzuat çerçevesinde incelemiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, eğitimde yerel yönetimlerin

katkısına daha fazla gereksinim duyulduğunu ve bunun temel amacının toplumun refah düzeyinin artırılması, vatandaşın eğitim taleplerinin bire bir olarak yerine getirilmesi ve merkezi düzeyde ortaya çıkan bürokratik engellerin ve aksaklıkların önüne geçilmesi olduğunu söylemiştir. Yerel yönetimlerin eğitim etkinliklerine daha fazla katılımının, eğitim sisteminin karşı karşıya kaldığı sorunların çözülmesi için iyi bir yol olduğunu söylemiştir. Ancak bunun için yerel yönetimlerinde gerçek manada yerel yönetim statüsüne kavuşmaları gerektiğini ileri sürmüştür.

Karadağ (2013) çalışmasında eğitimde yerel yönetimlerin yeri ve katkısını İstanbul ili 3 ilçe (Şişli, Bakırköy ve Bağcılar) belediyesi özelinde incelemiştir. İlçe belediyelerinin eğitim hizmetlerine yönelik olarak yürüttükleri faaliyetleri incelemiştir. Yapılan incelemeler sonucunda belediyelerde eğitim faaliyetleri ile ilgili olarak okul yöneticileri ve yerel yönetim birimlerinin üst yöneticilerinin eğitim hizmetlerinin fiziksel sorunlarının çözümü dışında çok fazla sorumluluk almadıklarını tespit etmiştir. Bu çerçevede eğitimde yerelleşmenin tam olarak gerçekleşmediğini ve bir takım bilgi eksikliklerini olduğunu söylemiştir. Yerel yönetimlerin eğitimdeki yeri ve katkısının merkezi idarenin kaynak yetersizliği nedeni ile zorunlu olarak etkilendiği alanlar ve küreselleşmenin etkisi ile değişen yeni eğitim anlayışı çerçevesinde yaygın eğitim alanı ile sınırlı kaldığı söylemiştir. Karar alma mekanizmalarının yerelden merkeze doğru güçlendirilmesi, bölge kurulları ve okul işletmeciliğinin ön plana çıkması gibi çalışmaların da devam ettiğini tespit etmiştir. Karadağ(2013) eğitim hizmetlerinde yerel ölçekte çözüm önerilerinin Eğitim Bölgesi danışma kurullarının eşgüdümü ile akademisyenler ile ortak çalışmaların yürütülmesi, bölgesel farklılıkların incelenerek, toplumsal grupların ve eğitimcilerin eğitimde yerelleştirme görüşlerini kapsayacak şekilde geliştirilmesinin faydalı olacağını söylemiştir.

Hayran (2013) çalışmasında İzmit B.B meslek edindirme kursların (İZMEK)'da eğitim alan 1122 kadın kursiyere yönelik olarak anket uygulaması yapmıştır. Anket uygulaması ile yerel yönetimlerin kadın istihdamı konusundaki hizmetlerini incelemeye çalışmıştır. Bu hizmetlerin en önemlilerinden olan meslek edindirme kurslarının istihdam konusundaki gerekliliğini alan araştırması ile destekleyerek vurgulamaya çalışmıştır. Çalışma sonucunda belediyelerin meslek edindirme kurslarının kadın istihdamının artırmada önemli fonksiyonlarının olduğunu söylemiştir. Her ne kadar kadınların kurslardan istihdam konusunda yararlanmalarının çok düşük seviyelerde kalmış olmasına rağmen bu konudaki beklentilerin küçümsenemeyecek derecede büyük olduğu, bu beklentilerinde yaş, eğitim düzeyi gibi faktörlere göre değiştiğini tespit etmiştir.

Tekdere (2013) çalışmasında eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinin Türkiye de uygulanabilirliğini araştırmak maksadı ile mevcut teoriler ile dönüşümün uluslararası örneklerinden elde edilen sonuçları birleştirmiştir. Bu çerçevede eğitimde yerleşme neticesinde ortaya çıkabilecek olumlu, olumsuz sosyal, siyasal ve ekonomik sonuçları ortaya koymaya çalışmıştır. Bu bağlamda Türkiye de eğitim hizmetlerinin yerleşmesi için gerekli yasal zeminden, siyasi ortama, yerel yönetim birimlerinin teknik, idari ve ekonomik kapasitelerinde, rant durumları ve eşitlik endişesine kadar farklı bir takım faktörler çerçevesinde yerleşmenin alt yapısının varlığını incelemiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, dünya da bir yerleşme akımının olduğunu ancak Türkiye özelinden bakıldığı zaman eğitim hizmetlerinin yerleşmesinin Türkiye de mevcut olan koşullar altında sakıncalı olacağını söylemiştir. Bu bakımdan Tekdere (2013) eğitim hizmetlerinde merkezi idarenin varlığına vurgu yaparak, pilot şehir ya da bölge uygulamaları ile eğitimde bu dönüşümün olası sonuçlarının iyi analiz edilmesi önerisinde bulunmuştur.

Guimaraes vd.(2014) yetişkinlere eğitimi veren eğitimcilerin bu alandaki eğitim-öğretim politikalarını nasıl inşa ettikleri ve AB'nin hayat boyu öğrenme rehberlerinde Portekiz de 1999 da başlayan iki programın nasıl öğrenci yetiştirdiği değerlendirmiştir. 1999' dan 2010 yılına kadar yürütülen yetişkin eğitimleri ve bu eğitim politikaları analiz edilmiş ve yürürlükte olan iki programın dezavantajlarını ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda bu iki programın Portekiz'deki iş piyasasının özelliklerini dikkate almadığı, verilen eğitimlerin sosyal ve ekonomik koşullara uyum sağlayamadığını tespit edilmiştir. Bu çerçevede de düzenleme yapılması gerekliliğini tespit etmişlerdir.

Sarıdiken (2014) çalışmasında hükümlü ve tutukluların meslek edindirme faaliyetlerinin iş yaşamlarına etkisini incelemek üzere Maltepe ceza infaz kurumunda bulunan ve denetimli serbestlikten faydalanan hükümlü ve tutukluların tutumlarını belirlemek üzere alan araştırması yapmıştır. Bu çerçevede 196 hükümlü ve 266 tutuklu ya anket uygulamış, anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler SPSS programı yardımı ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, cezaevinde bulunan hükümlü ve tutukluların meslek edindirme faaliyetlerine ilişkin orta düzeyde tutum geliştirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların bazı demografik ve cezaevine ilişkin tanımlayıcı özelliklerine göre meslek edindirme faaliyetlerine ilişkin tutumlarında farklılaşmanın olduğunu saptamıştır.

Kalaycı (2014) çalışmasında İstanbul B.B ne bağlı İSMEK kurslarında verilen ciltleme dersini incelemiştir. Bu çerçevede 2012-2013 eğitim döneminde İSMEK kurslarında verilen ciltleme dersine devam eden ve mezun olan kursiyerlere anket uygulaması yapılmış ve sonuçları analiz

edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda İSMEK bünyesinde verilen ciltleme dersinin amacına ulaştığını tespit etmiştir. Kursta katılan kursiyerlerin kurstan pozitif katkıları sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Acar (2015) çalışmasında KO-MEK kurslarının verimliliğini tespit etmek amacıyla Kocaeli B.B bünyesinde yaygın eğitim faaliyeti yürüten KO-MEK kurslarındaki kursiyerlere anket uygulaması yapmıştır. Elde edilen verileri SPSS programı yardımı ile analiz eden Acar yaptığı analizler sonucunda KO-MEK kurslarında eğitim alan kursiyerlerin genel olarak memnun olduklarını, eksikliklerin ise gerekli yatırımların yapılması ile beraber ortadan kalkacağı sonucuna ulaşmıştır.

Zavotçu (2015) çalışmasında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Yaygın Eğitim Şube Müdürlüğü'ne bağlı kısa adı KO-MEK olan Meslek ve Sanat Eğitimi kurslarının toplam kalite yönetimine verdiği önem ve toplam kalite yönetiminin uygulanabilirliği ölçülmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede Zavotçu İzmit ilinde bulunan 12 kurs merkezindeki 100 kurs personeli ile 420 kursiyere memnuniyet anketi uygulamıştır. Anket sonuçlarını analiz eden Zavotçu, İzmit bölgesinde bulunan KO-MEK kurs merkezlerinin kursiyer memnuniyetlerinin personele oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Eksikliklerin giderilmesi ile ve isteklerin yerine getirilmesi ile toplam kalite yönetiminin uygulanmasının daha başarılı bir şekilde yürütüleceğini ve memnuniyet oranının da daha üst seviyelere çıkacağını söylemiştir.

Yakut (2015) çalışmasında kadınların istihdamında meslek edindirme kurslarının yerini incelemiştir. Bu kapsamda İstanbul özelinde İstanbul' da ki bazı ilçe belediyeleri ile görüşmeler yaparak, broşür, dergi, rapor, faaliyet raporları, kataloglar gibi verileri incelemiştir. Yine İstanbul'daki 39 ilçenin web sitelerini inceleyerek kurs branşları tablolar haline getirilmiştir. Toplanan veriler ışığında yapılan değerlendirmeler sonucunda Yakut, kursların daha çok kadınların sosyalleşmesine katkı sağladığını, istihdamın ikinci planda kaldığını, kurs branşlarının belirlenmesinde cinsiyetçi bir ayrım olmamasına rağmen toplumsal kalıplar nedeni ile kadın-erkek işi ayrımı çerçevesinde kurs branşlarının seçildiğini tespit etmiştir. Yine kurslara katılan kadınların kursların bitmesi ile evinin yolunu tuttuğunu ve öğrendiklerini ürettikleri el ürünleri ile kayıt dışı, ev eksenli şekilde sattıkları bilgilerine ulaşmıştır.

Soykan (2016) çalışmasında Türkiye' deki belediyelerin açmış oldukları mesleki ve beceri edindirme kurslarının bireylerin istihdam edilebilirliklerine yaptıkları etkiyi Bursa B.B. bünyesindeki BUSMEK örneği ile incelemeye çalışmıştır. Bu kapsamda meslek ve beceri edindirme kursları açan belediyelerin bu faaliyetlerini web sitelerinden elde ettiği veriler ile

değerlendirmiştir. Örneklem olarak seçilen Bursa B.B. BUSMEK' in 2013-2016 yılları arasındaki faaliyetlerini incelemiştir. İnceleme sonucunda 16 ana dalda 156 farklı kurs açarak eğitim veren BUSMEK' te bu dönemler arasında eğitim alan kursiyerlerin ne kadarının işe yerleştiğini tespit etmeye çalışmıştır. Bu bağlamda yapılan değerlendirmeler sonucunda 2013-2016 döneminde 268 kursiyerin işe yerleştiğini tespit etmiştir. Toplam kurs alan kursiyer ve işe yerleştirilen kursiyer sayılarına bakıldığında istihdam edilebilirlik üzerinde çok anlamlı bir etkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bağlan (2017) çalışmasında Sakarya B.B bünyesinde yaygın eğitim faaliyetleri yürüten SAMEK kurslarında verilen giyim dersinin etkinliğinin tespitine yönelik olarak alan araştırması yapmıştır. SAMEK' te verilen giyim dersini alan kursiyerlere yönelik olarak anket uygulaması yapılmış veriler SPSS programı yardımı ile analiz edilerek sonuçları yorumlanmıştır. Bağlan çalışma sonucunda SAMEK te verilen giyim kursunun ve kurstan beklenen etkinliğin sağlandığını tespit etmiştir.

Köksal (2017) çalışmasında yerel yönetimlerin toplumun eğitimi ve hayat boyu öğrenme faaliyetlerini araştırmıştır. Bu çerçevede İstanbul İl'i Avcılar İlçesinde mevcut okul ve çeşitli kurumların yöneticileri ile yine İstanbul İl'i Avcılar İlçesi Halk Eğitimi Merkezi, yönetici, 59 öğretmen ve bu kurumdan hizmet alan vatandaşlardan ankete gönüllü katılmak isteyen kişilere anket uygulaması yapmıştır. Elde edilen verileri SPSS programı yardımı ile analiz etmiş ve yapılan gözlemler, istatistiki veriler ve anket sonuçlarının analizinden elde ettiği bulgular; Yerel yönetimlerin hayat boyu öğrenme faaliyetlerini hakkıyla yaptığını ve toplumun eğitimi için STK (Sivil Toplum kuruluşları) dahil tüm kurum ve kuruluşlar ile birlikte çalışmalar yapması gerektiğini söylemiştir. Köksal araştırma sırasında gerçekte yapılan eğitimlerin çoğunu günü birlik olarak tüketildiğini ve hedefi uzun vadede geri dönüşümü olan çalışmalar ile bireylerin asıl beklentilerinin sistemin istekleri ile çatıştığını ve yetişkin eğitiminde yerel yönetimlerin belli büyük nüfuslu bölgeler hariç pek de etkili olmadıklarını söylemiştir.

3.3.ARAŞTIRMANIN KONUSU

Eğitim, insanın doğumundan ölümüne hayatının her alanında doğrudan yada dolaylı olarak etkili bir kavram olarak birey ve bireyler aracılığı ile de toplumların gelişiminde ve değişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle de üzerinde çokça durulan ve tartışılan kavramlardan olmuştur. Bu doğrultuda eğitim hizmetlerinin topluma en etkin ve verimli şekilde sunulması da başlı başına bir sorun olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Özellikle de Türkiye gibi genç bir

nüfus yapısına sahip olan ülkeler açısından bu sorun daha da önemli olmakta ve üzerinde çokça durulan konuların başında gelmektedir.

Bu bağlamda son yıllarda özellikle de yerelleşme eğilimleri ile beraber eğitim hizmetlerinin topluma sunulması konusunda tartışmalar iyice hız kazanmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de de kamu yönetimindeki yerelleşme eğilimleri özellikle de yaygın eğitim hizmetleri alanında kendini göstermeye başlamıştır. Özellikle de Büyükşehir Belediyeleri ilgili kanunlarında kendilerine verdiği yetki ve görevler bağlamında meslek ve beceri kazandırma kursları ile yaygın eğitim hizmetleri alanında büyük atılımlar gerçekleştirmişlerdir. Öyle ki öncülüğünü İstanbul ve Ankara büyükşehir belediyelerinin çektiği bu yerel yönetim birimleri yaygın eğitim alanında MEB’ nın Halk eğitim merkezleri aracılığı ile uzun sürelerden beri başaramadıklarını çok kısa süreler içerisinde başarmışlardır. Bu bakımdan bu hizmetlerin topluma mümkün olan en etkin şekilde sunulması önem arz eden konuların başında gelmektedir.

Bu doğrultuda çalışmanın konusu, vatandaşa en yakın yönetim birimlerinde olan Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetleri Sunumundaki Etkinliği: Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat Ve Meslek Kursları Örneği çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır.

3.4. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Örgün eğitim sistemi içerisine hiç dahil olmamış veya herhangi bir kademesinden ayrılmış olan bireylere hayat boyu eğitim anlayışı çerçevesinde farklı süre ve düzeylerde verilen eğitim, üretim, rehberlik ve uygulama faaliyetleri şeklinde tanımlanan yaygın eğitimin temel amacı bireylerin bilgi ve beceri bakımından gelişimlerine katkı sağlayarak topluma adapte olmalarını sağlamaktır. Bu doğrultuda toplum için gerekli bilgi ve beceri bakımından gelişmiş, teknolojik gelişmelere ayak uydurabilen bireyler yetiştirmektir. Zira bilim ve teknoloji çağında örgün eğitim kapsamında verilen bilgi ve eğitimlerin kısa sürede güncelliğini kaybetmesi bunu gerektirmektedir. Bu nedenle hayat boyu eğitim anlayışı ile yürütülen mesleki ve beceri kazandırma eğitim hizmetleri giderek daha da önemli bir hizmet alanı haline gelmeye başlamıştır. Özellikle de bireylerin bilgi ve becerilerinin artırılmasından, nesiller arası iletişime, yeni bilgi ve teknolojilere ayak uydurmadan, istihdamın artırılmasına kadar gerek bireysel açıdan gerek toplumsal açıdan çok önemli işlevlerinin olduğu açıktır. Bu bakımdan da bu hizmetin etkinliği yani belirlenen hedeflere ulaşması noktasında, eğitim için gerekli olan araç-gereçlerden, fiziki ortama, kurslara katılma nedenlerinden, elde edilen faydaya, derslerin saatlerinden, müfredatlara, eğitmenlerden, kurs çalışanlarına kadar belli bir standarttan

yakalanmış olması gerekmektedir. Bu doğrultuda Büyükşehir belediyelerinin eğitim hizmetleri üzerindeki etkinliği Erzurum B.B. ESMEK kursları örneği çerçevesinde değerlendirilmiştir. Yani belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşamadığı, belli bir standartın yakalanıp yakalanmadığının tespit edilmesi çalışmanın amaçlarından biridir. Yine bu kurslarda eğitim alan kursiyerlerin genel olarak beklentilerini karşılanıp karşılanmadığı, karşılandı ise hangi düzeylerde karşılandığını tespit etmek, sonuçları istatistiki olarak yorumlamak araştırmanın amaçları arasındadır.

Son yıllarda hayat boyu öğrenme anlayışı ile belediyelerin yaygın eğitim organizasyonu olan meslek edindirme kurslarının sayısında, kurs branşlarında, ayrılan bütçelerde önemli artışlar olmuştur. Buna paralel olarak bu hizmet alanı için ayrılan kaynakların etkin olarak kullanılması önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. Bu açıdan çalışmanın ESMEK kurslarının etkinliğine katkı yapması bakımından önemli olduğu ifade edilebilir. Yani kurumun hangi konumda olduğunu görmesi açısından önemli bir çalışma olacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra yapılan literatür taraması sonucunda Büyükşehir Belediyelerinin yaygın eğitim hizmetleri ile ilgili olarak bir çok çalışma olmakla beraber Erzurum Büyükşehir Belediyesi ESMEK ile ilgili detaylı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle literatürdeki bu eksikliğin giderilmesine yönelik olarak da katkı yapacağı düşünülmektedir.

3.5.ARAŞTIRMANIN METEDOLOJİSİ

Bu bölümde Erzurum Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire başkanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren Erzurum B.B. Sanat ve Meslek Edindirme Kurslarının (ESMEK) yaygın eğitim alanında yürüttüğü faaliyetler ile ilgili olarak yapılan alan araştırmanın metodolojisi ile ilgili bilgiler verilecektir. Sırasıyla araştırmanın veri toplama yöntemi, sınırlılıkları, hipotezleri, güvenilirliği hakkında bilgiler verilecektir.

3.5.1.Araştırmanın Veri Toplama Yöntemleri

Çalışmanın veri toplama yöntemi olarak çeşitli kitap, dergi, internet sitelerinden elde edilen; makale, bildiri, tezler ve ESMEK ile ilgili broşür, rapor, faaliyet raporları vb. incelenmiştir. Ayrıca ESMEK yöneticileri ile görüşmelerden elde edilen veriler ve ESMEK kursiyerlerine yapılan anket çalışması, çalışmanın veri toplama yöntemleri arasındadır. Bunlardan farklı

olarak araştırmada kullanılan yöntemler ve metotlar alt başlık halinde detaylı olarak aşağıda anlatılmaya çalışılmıştır.

3.5.1.1.Evren ve rneklem

Bilimsel araştırmalarda temel esas doğru karar verebilmek ve doğru bilgi sahibi olabilmektir. Bu nedenle mümkün olan en doğru bilgiye ulaşmak ve elde edilen bilgileri genele yaymak ihtiyaı ortaya çıkmaktadır (Arıkan, 2004:129). Bu doğrultuda bir alanda yada konuda yapılan araştırmanın sonuçları ne kadar çok genellenebiliyor ise o araştırmanın bilimsel açıdan değeri de o oranda yüksek olacaktır. Bu bakımdan yapılan araştırmalarda geniş bir yelpazede genellenebilirliği olan bilgileri elde etmek önem arz etmektedir (Karasar, 2005:109–110).

Araştırmanın evreni ve örneklemine ilişkin bilgiler vermeden önce kısaca örneklem ve örneklem büyüklüğünün tespit edilme yöntemine değinmekte fayda vardır.

Bir araştırmanın evreni, sonuçlarının genellenebildiği gerçek ya da varsayımsal kişi, olay veya nesnelerin bütünü olarak ifade edilmektedir. Başka bir ifade ile bir araştırmada sorulan soruların cevaplanması noktasında ihtiyaç duyulan verilerin toplandığı, canlı-cansız varlıklardan oluşan büyük küme olarak ifade edilebilir (Başaran, 2017:482). Bu doğrultuda evren araştırılmak istenen konu ile ilgili olarak tüm elemanları kapsamaktadır (zen&Gl,2007:395).

Araştırma örneklemini ise, belli bir takım kurallar çerçevesinde belirli bir evrenden seçilen, seçildiği evrenin temsil yeterliliğine sahip olduğu düşünülen kk grup olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırma genel olarak örneklem gruplar üzerinden yapılmakta ve araştırmaya ilişkin elde edilen sonuçlar genellenmektedir (Karasar,2005:110–111). En önemli özelliği yansız ve temsili olması olan örneklem evrenin bir parçası olarak yapılan araştırma ve istatistiksel açıdan önem arz etmektedir (Kaptan,1983:135). Araştırma örnekleminin seçilmesi ise “rnekleme” olarak ifade edilmektedir. Araştırmanın evreninden seçilen örneklemden elde edilen bilgiler ışığında araştırmanın evreni konusunda en doğru bilgiye ulaşılmaya çalışılmaktadır (Arıkan,2004:129-130). Bu bakımdan “rnekleme” araştırma konusunu oluşturan evrenin tüm özelliklerini yansıtan bir parçanın seçilmesi işlemidir. Kısaca rneklem bütün içerisinden seçilen kk bir parça, bu parçanın seçilmesi işlemi de örnekleme olarak ifade edilmektedir. Bu şekilde bir araştırma zaman ve maliyet yönünden hem ekonomik hem de tüm evrenin incelenmesi ile elde edilecek olan sonuçlar kadar geçerli ve güvenilir olabilir (Gökçe,1988:77-78).

Araştırmada *örnekleme yöntemi* olarak anket araştırmaları için en uygun yöntem olduğu düşünülen *olasılıklı örnekleme* yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin temelinde evrenin her bir üyesinin örnekleme dahil olma ihtimalinin bilinmesi gelmektedir. Yani bir takım özel durumlar hariç evrende yer alan her üyenin örnekleme dahil olma olasılığı aynıdır (Baş,2008:34). Bu çerçevede araştırmada olasılıklı örneklem tekniklerinden biri olan “*basit tesadüfi örnekleme*” tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çerçevede araştırma evreninde yer alan her eleman eşit ve bağımsız olarak seçilme şansına sahiptir. Yani evrendeki her eleman örnekleme eşit seçilme şansına sahiptir, birinin seçilmesi diğerinin seçilmesine engel teşkil etmemektedir. Bu örnekleme tekniği literatürde ideal teknik olarak ifade edilmektedir (Altunışık vd., 2005:127). Bu bağlamda araştırma evreni olan ESMEK’ in tüm kurs merkezlerindeki kursiyerleri eşit ve bağımsız seçilme şansına sahiptir.

Bu bağlamda bir araştırmada örneklemin belirlenmesi sürecinde ana nokta örneklemin seçildiği evreni temsil etmesidir. Bu nedenle evreni temsil edecek olan örneklemin büyüklüğünün ne olması gerektiği de önemli hususların başında gelmektedir (Başaran,2017:492)

Bu bakımdan araştırmada kullanılan örneklemin büyüklüğü Cochran (1962)’nin önerdiği aşağıdaki formül yardımı ile hesaplanmıştır (Başaran,2017:493).

$$n = \frac{t^2(PQ)/d^2}{1 + \left(\frac{1}{N}\right)t^2(PQ)/d^2}$$

Bu formülde, *N*: evren büyüklüğü; *n*:örnekleme büyüklüğünü; *d*:tolerans düzeyi (0.05 veya 0.01); *t*:güven düzeyinin tablo değeri (1.96 veya 2.58); *PQ*=(0.5*0.5)=0.25 maksimum örnekleme büyüklüğü için örnekleme yüzdesi’ ni ifade etmektedir (Başaran,2017:493).

Bu doğrultuda çalışmada Erzurum B.B. ne bağlı olarak faaliyet gerçekleştiren 21 farklı Erzurum Sanat Ve Meslek Edindirme Kurs Merkezindeki farklı kurs (220) branşlarına 2017/2018 eğitim-öğretim döneminde kayıt yaptıran 5598 (Bu sayı E.B.B. ESMEK koordinatörlüğünden verilen kayıt yapan kursiyer sayısıdır) kursiyer araştırma evrenini oluşturmaktadır. Anket uygulaması yapılacak olan örnekleme büyüklüğü ise yukarıdaki örnekleme büyüklüğü formülünden yararlanılarak;

$$n = \frac{1.96^2(0.5*0.5)/0.05^2}{1 + \left(\frac{1}{5598}\right)1.96^2(0.5*0.5)/0.05^2} \cong 357 \text{ olarak hesaplanmıştır.}$$

Araştırmanın minimum örneklem büyüklüğü belirlendikten sonra kurs çeşitliliği, kursiyer yoğunluğu gibi nedenlerden dolayı aşağıda tabloda sıralanan kurs merkezleri seçilmiş bu kurs merkezlerinde tesadüfi olarak seçilen kurs ve kursiyerlere anket uygulaması yapılmıştır. Bu kurs merkezlerine belirlenen gün ve saatlerde anket uygulaması yapılmak üzere gidilmiştir. Tabloda yer alan kurs merkezlerinde toplamda 1100 adet anket dağıtılmış olup, hata ve eksiklikler nedeni ile 320 adet anket analize dahil edilmemiştir.

Tablo 13' te hangi kurs merkezinde kaç adet anket dağıtılmış ve bu anketlerin yüzde oranına ilişkin veriler gösterilmektedir.

Tablo 13 Araştırma Örneklemine İlişkin Sayı ve Yüzdeler

	Sayı (Adet)	Yüzde
Toplum Merkezi	62	7,9
Mahallebaşı ESMEK	86	11,0
Hilalkent ESMEK	35	4,5
Aziziye Şehit Pehlül Oruk Bilgi Evi	57	7,3
Ahmet Hamdi Tanpınar Bilgi Evi	25	3,2
Palandöken ESMEK	100	12,8
Nurettin Topçu Bilgi Evi	89	11,4
15 Temmuz Şehitleri Bilgi Evi	52	6,7
Pasinler Bilgi Evi	36	4,6
Çaykara Gençlik Eğitim Merkezi	238	30,5
Toplam	780	%100

Anket uygulamasına başlamadan önce bir kurs merkezinde 20 kişi ile soruların anlaşılabilirliği açısından pilot uygulama yapılmıştır.

3.5.1.2. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasına 2017/2018 Eğitim Öğretim yılı güz dönemi başında başlanılmış ve dönem sonuna kadar devam edilmiştir. ESMEK kursiyerleri ile bire bir görüşülerek bu kurslara gelmeden önceki beklentileri ve geldikten sonraki algıları yüz yüze görüşülerek anket uygulaması tamamlanmıştır. Anket uygulamasına katılan kursiyerlere demografik sorularda dahil olmak üzere toplamda 53 soru sorulmuştur. Ayrıca anket formunun en sonunda kursiyerlerin talep ve şikâyetlerini yazabileceği alan ayrılmıştır. Bu şekilde kursiyerlerin ayrıca belirtmek istedikleri talep ve şikâyetleri de tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.5.1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama yöntemi olarak uygulanan anket uygulaması 4 ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kursiyerlerin demografik özelliklerinin tespiti için 5 soru (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek ve gelir durumları) sorulmuştur. İkinci bölümde kursiyerlerin ESMEK kurslarına daha önce katılıp katılmadıklarının tespiti, kursiyerlerin kendilerinin ve tanıdıklarının bu kurslar sayesinde gelir elde edip etmediklerinin tespiti, ESMEK hakkında nasıl bilgiye ulaştıkları, hangi kurs merkezinde kurs aldıkları ve hangi branşta kurs aldıklarının tespitine yönelik sorular sorulmuştur. Üçüncü bölümde ise ESMEK de eğitim almış veya almakta olan kursiyerlerin bu kurslardan beklediklerinin ve beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığının tespitine yönelik olarak 4 bölümde 42 soru sorulmuştur. Bireysel fayda başlığı altında 12 soru, toplumsal fayda başlığı altında 10 soru, kurs verimliliği başlığı altında 14 soru, çalışan verimliliği başlığı altında 6 soru sorulmuştur. Son bölümde ise ayrıca belirtmek istenebilecek talep ve şikayetlerinin olup olmadığı hakkında soru sorulmuştur.

Soruların cevaplandırılmasında 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan 5'li likert ölçeği için kursiyerlerin verilen önermelere ilişkin görüşlerini en olumludan en olumsuzaya kadar sıralanmış olan seçeneklerden biri ile belirtmeleri istenmiştir. Bu doğrultuda; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Fikrim Yok, (4) katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum seçeneklerinden oluşan ölçek kullanılmıştır.

3.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

ESMEK 2017-2018 eğitim-öğretim dönemine 21 kurs merkezinde 220 farklı branşta 5598 kursiyer sayısı ile eğitimlerine başlayan ESMEK hakkında, kuruluşu, amacı, yasal dayanakları, eğitim süreci, hedef kitlesi, kurs merkezleri, yaygın olarak açılan kurs branşları ile yıllar itibari ile ESMEK faaliyetleri hakkında bilgiler verildikten sonra açılan farklı kurs branşları, kurs çeşitliliği, zaman ve ekonomik kısıt nedeni tüm kurs merkezlerinde anket uygulaması yapılmamış olup, Erzurum merkezde yer alan ve kurs çeşitliliği en fazla olan 8 ayrı kurs merkezi ile 2 ilçe kurs merkezlerinde anket uygulaması yapılmıştır.

Yine anket uygulaması yapılırken mesleki kurslarda büyük çoğunlukta kadınların olması ve eğitim seviyeleri bakımından anket sorularının anlaşılabilirliği, sorulara verilen cevapların samimi ve doğru olduğu varsayımları da bir başka sınırlılıktır.

3.7.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın hipotezleri şu şekildedir;

H₀: ESMEK benim için faydalıdır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁: ESMEK özgüvenimi artırmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂: ESMEK iş bulmamı kolaylaştıracaktır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃: ESMEK gelir elde etmeme yardımcı olacaktır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₄: ESMEK' e hobi olarak gelmekteyim ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₅: ESMEK' e kariyerimi artırmak için gelmekteyim ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₆: ESMEK' e boş zamanlarımı değerlendirmek için gelmekteyim ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₇: ESMEK' e aileme ve yakınlarıma yardımcı olmak için gelmekteyim ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₈: ESMEK' e kişisel gelişimimi artırmak için geliyorum ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₉: ESMEK çevre edinmemi sağlamaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₀: ESMEK teknik ve mesleki bilgilerimi artırmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₁: ESMEK becerimi ve yeteneklerimi geliştirmektedir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₂: ESMEK' ten alacağım/aldığım sertifikalar iş bulmam da yardımcı olacaktır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₃: ESMEK günceldir ve iş piyasasına hitap etmektedir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₄: ESMEK' ten alınan sertifikalar iş piyasasında kabul edilmektedir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₅: ESMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₆: ESMEK toplum için faydalıdır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₇: ESMEK kentleşmeye yardımcı olmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₈: ESMEK göç problemlerini azaltmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₉: ESMEK gençleri kötü alışkanlıklar ve mekânlardan korumaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₀: ESMEK kültürel değerleri canlandırma, yayma ve aktarma işlevine sahiptir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₁: ESMEK sayesinde nesiller arası iletişim artmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₂: ESMEK eğitim alanları ve dalları yeterli çeşitliliktedir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₃: ESMEK eğitim süreleri yeterlidir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₄: ESMEK eğitim mekânları kaliteliştir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₅: ESMEK eğitim mekânları temizdir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₆: ESMEK vatandaşlar açısından ulaşılabilir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₇: ESMEK' in web sitesinden yararlanmaktayım ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₈: ESMEK' i twiter ve facebooktan takip etmekteyim ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₉: ESMEK' in spor kurslarını yeterli bulmaktayım ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₀: ESMEK' in sanat kurslarını yeterli bulmaktayım ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₁: ESMEK' in eğitim araç-gereç ve donanımını yeterli bulmaktayım ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₂: ESMEK' in eğitim gün ve saatleri yeterlidir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₃: ESMEK' te sınıflar kursiyerlerin bilgi düzeylerine göre oluşturulmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₄: ESMEK eğitimleri kalitelidir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₅: ESMEK sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyerden oluşmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₆: ESMEK çalışanları etkin ve verimli çalışmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₇: ESMEK eğitmenleri verimli ve etkin görev yapmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₈: ESMEK yönetimi etkin ve verimli çalışmaktadır ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₉: ESMEK sadece hak eden kursiyerlere sertifika vermektedir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₄₀: ESMEK kursiyer memnuniyetine önem vermektedir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₄₁: ESMEK hakkında vatandaşlar yeterli düzeyde bilgilendirilmiştir ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

Hipotezlerin test edilmesinde anlamlılık $\alpha = 0.05$ seviyesi olarak kabul edilecektir.

3.8.GÜVENİLİRLİK

Güvenilirlik bir test veya ölçek ile ölçülmek istenen şeyin istikrarlı ve tutarlı bir şekilde ölçülme derecesi olarak tanımlanmaktadır. Bu bakımdan bir test ya da ölçek ne kadar güvenilir ise bu ölçek veya test sonucundan elde edilen veriler de o derece güvenilirdir. Yani aynı kişilere farklı zamanlarda uygulanan bir testin ortaya çıkan sonuçları farklı ise, bu sonuçlara göre yorum yapmak imkânsız olacaktır. Dolayısıyla da güvenilir olmayan bir ölçek ile elde edilen verilerin faydasız olduğu ifade edilebilir (Altunışık vd., 2007:113).

İçsel tutarlılığın ölçümünde en sık olarak kullanılan teknik Cronbach Alfa olarak bilinen α alfa katsayısıdır. Bu katsayı 0-1 arasında değerler almakla birlikte makul olarak kabul edilebilecek düzeyler araştırmacılara ya da araştırma yapılan alana göre değişiklik gösterebilmektedir (Bağlan, 2017:34).

Bu çerçevede en sık olarak kullanılan Cronbach's Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde ki kriterleri Özdamar (2004) şu şekilde kabul etmiştir (Özdamar, 2004:58);

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Bu doğrultuda araştırma verileri öncelikli olarak Cronbach's Alfa katsayısı ile güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Bu bağlamda araştırma ölçeğinde yer alan 42 sorunun Cronbach's Alfa katsayısı 0,956 olarak bulunmuştur. Bu bakımdan kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. Araştırma ölçeğinin detaylı olarak yani kurslara başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonrası güvenilirlik analizleri ise aşağıdaki gibidir:

Kursiyerlerin kurslara başlamadan önceki fikirlerinin değerlendirildiği 42 sorunun güvenilirliği; Tablo 14 de görüldüğü üzere 0,948 olarak ölçülmüştür. Dolayısıyla kursiyerlerin bu kurslardan beklentisini ölçmede kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğu ifade edebilir.

Tablo 14 Kurslara başlamadan önceki ölçeğin güvenilirliği

	Sayı	%	Cronbach's Alpha	Soru sayısı
Geçerli Sayı	780	% 100	0,948	42
Geçersiz Sayı	0	0		
Toplam	780	% 100		

Tablo 15 de Kursiyerlerin kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerinin (algı) değerlendirildiği 42 sorunun güvenilirliği ise; 0,953 olarak ölçülmüştür. Dolayısıyla kursiyerlerin algısını ölçmede kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Tablo 15 Kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki ölçeğin güvenilirliği

	Sayı	%	Cronbach's Alpha	Soru sayısı
Geçerli Sayı	780	% 100	0,953	42
Geçersiz Sayı	0	0		
Toplam	780	% 100		

3.7.İSTATİSTİKSEL ANALİZLER VE BULGULAR

Bu bölümde alan araştırması neticesinde elde edilen veriler SPSS paket programı yardımı ile analiz edilmiş ve tablolar halinde düzenlenerek yorumlanmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiki yöntemlerden (sayı, yüzde, ortalama) yararlanılmıştır. Bu çerçevede ilk önce araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin incelenmesi amacıyla frekans analizi yapılmıştır. Daha sonra kurslar hakkında katılımcıların nasıl haberdar oldukları, hangi kurs

merkezine gittikleri, bu kurslar sayesinde kendilerinin ya da tanıdıklarının gelir elde edip etmedikleri ve bu kurslar dan daha önce yararlanıp yararlanmadıklarının tespiti için frekans analizleri yapılmıştır.

Daha sonra araştırmaya katılan kursiyerlerin kurslara başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonraki (ön test-son test) beklenti ve algılamalarının ölçümü için yöneltilen sorulara verdikleri cevapların sonuçları analiz edilmiştir. Bu analizde yüzde ve ortalamalardan yararlanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında kullanılan analiz yöntemi ise bir değişkenin iki farklı durumda gözlemlenen değerlerinin karşılaştırılması için kullanılan teknik olan bağımlı örneklem testi (Paired Sample T test) dir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığı ve %5 anlamlılık seviyeleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

3.7.1.Kursiyerlerin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Aşağıda tablo 16 da ankete katılan kursiyerler ile ilgili olarak demografik özellikler; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, gelir durumu ile ilgili bulgular yer almaktadır.

Tablo 16 Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

		Sıklık	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	615	78,8
	Erkek	165	21,2
	Toplam	780	100,0
Yaşınız	20 Yaş Altı	367	47,1
	20-35 Yaş Arası	297	38,1
	36-45 Yaş Arası	65	8,3
	45 Yaş Üstü	51	6,5
	Toplam	780	100,0
Eğitim Durumu	Okur Yazar	39	5,0
	İlkokul	54	6,9
	Ortaokul	75	9,6
	Lise	456	58,5
	Üniversite Ve Üstü	156	20,0
	Toplam	780	100,0

Tablo 16 (Devamı)

Mesleğiniz	Çalışmıyor	250	32,1
	Öğrenci	488	62,6
	Memur	18	2,3
	İşçi	10	1,3
	Diğer (Emekli Vb.)	14	1,8
	Toplam	780	100,0
Ailenizin Toplam Geliri	0-1000 TL	117	15,0
	1001-2000 TL	289	37,1
	2001-3000	215	27,6
	3001-4000	109	14,0
	4001 Ve Üzeri	50	6,4
	Toplam	780	100,0

Ankete katılan ve sorulan sorulara doğru ve samimi olarak cevap verdiği düşünülen 780 kursiyerin demografik özellikleri şu şekildedir;

- Ankete katılan kursiyerlerin %78,8 i kadınlardan, %21,2 si ise erkeklerden oluşmaktadır.
- Ankete katılan kursiyerlerin %47,1'i 20 yaş ve altı, %38,1, 20-35 yaş arası, %8,3'ü 36-45 yaş arası ve %6,5'i 45 yaş ve üstü.
- Ankete katılanların kursiyerlerin %5'i okur-yazar, %6,9'u ilkokul, %9,6'sı ortaokul, %58,5'i lise ve %20'sinin üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip oldukları tespit edilmiştir.
- Ankete katılan kursiyerlerin %32,1'nin çalışmayan, %62,1'nin öğrenci, %2,3'ünün memur, %1,3'ünün işçi ve %1,8'inin ise emekli vb. Oldukları tespit edilmiştir.
- Ankete katılan kursiyerlerin, %15'inin 0-1000 TL, %37,1'inin 1001-2000 TL, %27,6'sının 2001-3000 TL, %14'ünün 3001-4000 TL ve %6,4'ünün ise 4001 TL ve üzeri bir gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.

3.7.2.ESMEK' Ten Nasıl Haberdar Oldunuz

ESMEK' ten eğitim alan kursiyerlerin bu kurslar, kurs branşları vb. hakkında nasıl bilgiye ulaştıkları veya bu kurslardan nasıl haberdar oldukları ile ilgili bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 17 ESMEK Hakkında Bilgiye Nasıl Ulaştınız?

	Sıklık	Yüzde (%)
İnternet	38	4,9
Gazete	3	,4
Eş, Dost, Akraba, Arkadaş tavsiyesi	580	74,4
Belediyenin duyurusu	151	19,4
Sosyal medya	8	1,0
Total	780	100,0

Tablo 17 de ESMEK hakkında bilgiye nasıl ulaşıldığı hususunda sorulan soruya cevap veren kursiyerlerin % 74,' ü (580) “Eş, dost, akraba, arkadaş tavsiyesi” cevabını vermiştir. Kursiyerlerin %19,4'ü ise Belediyenin duyurusu ile haberdar olduklarını söylemişlerdir. Bu çerçevede ESMEK’ in yeterince tanıtılmadığını ve bu alanda bir eksikliğin olduğu elde edilen bulgular arasındadır. Özellikle de sosyal medya internet ve gazete duyurusu gibi alanlarda büyük eksikliğin olduğu elde edilen bulgular arasındadır.

3.7.3. ESMEK Hakkında

Ankete katılan kursiyerlerin, daha önce herhangi bir kursa katılıp katılmadıkları, bu kurslar sayesinde kendilerinin gelir elde edip etmedikleri ve herhangi bir tanıdığının gelir elde edip etmediğine dair istatistiksel bilgiler tablolar halinde aşağıda düzenlenmiştir.

Tablo 18 ESMEK Kurslarından Daha Önce Yararlandınız Mı?

	Sıklık	Yüzde (%)
İlk Defa Katılıyorum	583	74,7
Daha Önce Bir Kurs Gittim	140	17,9
Daha Önce Birden Fazla Kurs Gittim	57	7,3
Total	780	100,0

Tablo 18 de Ankete katılan kursiyerlerin %74,7 si yani 583 kişi ESMEK kurslarına ilk defa katıldığını söylemiştir. Daha önce ESMEK’ in düzenlemiş olduğu herhangi bir kurs yada kurslara katılan kursiyerlerin oranı ise %25,2 yani 197 kişidir.

Tablo 19 ESMEK Sayesinde Gelir Elde Eden Tanıdığınız Var Mı?

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	143	18,3
Hayır	637	81,7
Total	780	100,0

Tablo 19 da Ankete katılan kursiyerlerin ESMEK kursları sayesinde gelir elde eden tanıdıklarının olup olmadığına dair soruda; ankete katılanların %18,3'ü yani 143 ü ESMEK sayesinde gelir elde eden tanıdıklarının olduğu, %81,7' si yani 637' si ise gelir elde eden tanıdıklarının olmadığını söylemişlerdir.

Tablo 20 ESMEK Sayesinde Kendiniz Gelir Elde Ediyor Musunuz?

	Sıklık	Yüzde (%)
Gelir Elde ettim	53	6,8
Hala Gelir Elde Ediyorum	47	6,0
Gelir Elde Etmiyorum	680	87,2
Total	780	100,0

Tablo 20 de ESMEK sayesinde gelir elde etmiş olan ya da halen gelir elde eden kursiyer sayılarına bakıldığında ankete katılanların %6,8 inin (53) gelir elde ettiği, %6,0 nın (47) ise halen gelir elde ettiği tespit edilmiştir. Bu bakımdan istihdam ve gelir elde etme konusunda çok anlamlı olmasa da kursların etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

3.7.4. Kursların Etkinlik Değerlendirilmesi

ACAR (2015) çalışmasında KO-MEK kurslarının verimliliğini ölçmeye yönelik olarak uyguladığı anket çalışmasında ölçeğini 6 ana başlıkta (*bireysel fayda, toplumsal fayda, kurs verimliliği, çalışan verimliliği, etkinliklerin verimliliği, kurstan beklentiler*) toplamıştır. Yine Bağlan (2017) çalışmasında SAMEK kurslarında verilen giyim dersinin etkinliğini ölçmeye yönelik olarak hazırladığı soruları 6 başlıkta (*İşlevsellik, katılım, dersler, eğitmenler, kişisel fayda ve toplumsal fayda*) toplamıştır. Bu çerçevede çalışmada veri toplama yöntemi olarak kullanılan ankette sorulan sorular 4 ana başlıkta (bireysel fayda, toplumsal fayda, kurs verimliliği ve çalışan verimliliği) 42 soru olarak yöneltilmiştir. Ankete katılan kursiyerler 5'li likert ölçeği kullanılarak sorulan sorulara *kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum* seçeneklerinden birini seçerek cevaplandırmışlardır.

Kursiyerler bu sorulara kurslara başlamadan önceki fikirleri ve başladıktan sonraki fikirleri olarak cevap vermişlerdir. Yani kursiyerler sorulara “beklenen” ve “gerçekleşen” “*bireysel fayda, toplumsal fayda, kurs verimliliği ve çalışan verimliliği*” ana başlıklarını değerlendirecek şekilde cevaplandırmışlardır.

ESMEK kurslarının kursiyer tarafından kurslara başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonraki düşüncelerinin değerlendirilmesinde kullanılan 42 sorunun 4 ana başlıkta istatistik verileri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 21 Kursların Bireysel Faydasının Değerlendirilmesi

Kurslara Başlamadan Önceki/Başladıktan Sonraki Düşünceleri										
	Kesinlikle Katılmıyorum (%)		Katılmıyorum (%)		Fikrim yok (%)		Katılıyorum (%)		Kesinlikle Katılıyorum (%)	
	*	**	*	**	*	**	*	**	*	**
ESMEK benim için faydalıdır	7,1	5,9	3,1	3,3	14,6	2,8	39,9	36,3	35,4	51,7
ESMEK özgüvenimi artırmaktadır	7,2	6,8	8,2	8,3	24,7	11,5	38,5	38,7	21,4	34,6
ESMEK iş bulmamı kolaylaştıracaktır	9,5	9,2	10,6	11,3	37,6	27,6	27,6	30,6	14,7	21,3
ESMEK gelir elde etmeme yardımcı olacaktır	11,9	12,4	13,1	14,1	35,5	24,6	25,9	28,3	13,6	20,5
ESMEK 'e hobi olarak gelmekteyim	25,9	26,4	26,5	23,3	9,5	8,3	24,1	24,1	14,0	17,8
ESMEK 'e kariyerimi artırmak için gelmekteyim	12,6	13,8	17,2	16,9	16,9	10,8	33,1	31,3	20,3	27,2
ESMEK 'e boş zamanlarımı değerlendirmek için gelmekteyim	25,4	24,6	22,9	19,9	8,2	7,4	27,7	25,5	15,8	22,6
ESMEK 'e aileme ve yakınlarıma yardımcı olmak için gelmekteyim	23,3	23,6	23,5	20,6	15,1	11,8	25,4	25,8	12,7	18,2
ESMEK 'e kişisel gelişimimi artırmak için geliyorum	8,5	8,7	9,4	9,2	17,6	10,6	39,9	37,1	24,7	34,4
ESMEK çevre edinmemi sağlamaktadır	7,6	7,1	10,9	9,5	16,8	10,3	39,9	38,7	24,9	34,5
ESMEK teknik ve mesleki bilgilerimi artırmaktadır	10,3	9,4	9,6	9,6	22,8	12,9	37,7	33,5	22,6	34,6
ESMEK özgüvenimi artırmaktadır	7,2	6,8	8,2	8,3	24,7	11,5	38,5	38,7	21,4	34,6
ESMEK becerimi ve yeteneklerimi geliştirmektedir	9,0	7,6	7,3	8,7	19,2	10,4	35,1	33,1	29,4	40,3

* : Kursiyerlerin Kurslara başlamadan önceki fikirlerine ait istatistik veriler

** : Kursiyerlerin Kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerine ait istatistik veriler

Tablo 21 de ESMEK 'in bireysel fayda yönünden değerlendirilmesi için kursiyerlere sorulan 12 adet soruya kursiyerler ESMEK' e başlamadan önce ve başladıktan/ bitirdikten sonraki

fikirlerini yansıtacak şekilde cevap vermişlerdir. Bu 12 sorunun Cronbach Alfa katsayısı kurslara başlamadan öncesi için 0,856 olarak bulunmuştur. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonrası için ise 0,875 olarak bulunmuştur. Ankete katılan kursiyerlerin ESMEK 'in bireysel fayda açısından değerlendirilmesine yönelik olarak verdikleri cevaplara ilişkin istatistiksel veriler şu şekildedir;

- *ESMEK benim için faydalıdır* ifadesine kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %7,1 kesinlikle katılmıyorum, %3,1 katılmıyorum, %14,6 fikrim yok, %39,9 katılıyorum, %35,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %5,9 kesinlikle katılmıyorum, %3,3 katılmıyorum, %2,8 fikrim yok, %36,3 katılıyorum, %51,7 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK özgüvenimi artırmaktadır* ifadesine kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %7,2 kesinlikle katılmıyorum, %8,2 katılmıyorum, %24,7 fikrim yok, %38,5 katılıyorum, %21,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %6,8 kesinlikle katılmıyorum, %8,3 katılmıyorum, %11,5 fikrim yok, %38,7 katılıyorum, %34,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK iş bulmamı kolaylaştıracaktır* ifadesine, kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %9,5 kesinlikle katılmıyorum, %10,6 katılmıyorum, %37,6 fikrim yok, %27,6 katılıyorum, %14,7 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %9,2 kesinlikle katılmıyorum, %11,3 katılmıyorum, %27,6 fikrim yok, %30,6 katılıyorum, %21,3 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK gelir elde etmeme yardımcı olacaktır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %11,9 kesinlikle katılmıyorum, %13,1 katılmıyorum, %35,5 fikrim yok, %25,9 katılıyorum, %13,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %12,4 kesinlikle katılmıyorum, %14,1 katılmıyorum, %24,6 fikrim yok, %28,3 katılıyorum, %20,5 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK ' e hobi olarak gelmekteyim* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %25,9 kesinlikle katılmıyorum, %26,5 katılmıyorum, %9,5 fikrim yok, %24,1 katılıyorum, %14,0 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %26,4 kesinlikle katılmıyorum, %23,3 katılmıyorum, %8,3 fikrim yok, %24,1 katılıyorum, %17,8 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK ' e kariyerimi artırmak için gelmekteyim* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %12,6 kesinlikle katılmıyorum, %17,2 katılmıyorum, %16,9 fikrim yok, %33,1 katılıyorum, %20,3 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara

- başladıktan/bitirdikten sonra ise; %13,8 kesinlikle katılmıyorum, %16,9 katılmıyorum, %10,8 fikrim yok, %31,3 katılıyorum, %27,2 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK ' e boş zamanlarımı değerlendirmek için gelmekteyim* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %25,4 kesinlikle katılmıyorum, %22,9 katılmıyorum, %8,2 fikrim yok, %27,7 katılıyorum, %15,8 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %24,6 kesinlikle katılmıyorum, %19,9 katılmıyorum, %7,4 fikrim yok, %25,5 katılıyorum, %22,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
 - *ESMEK ' e aileme ve yakınlarıma yardımcı olmak için gelmekteyim* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %23,3 kesinlikle katılmıyorum, %23,5 katılmıyorum, %15,1 fikrim yok, %25,4 katılıyorum, %12,7 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %23,6 kesinlikle katılmıyorum, %20,6 katılmıyorum, %11,8 fikrim yok, %25,8 katılıyorum, %18,2 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
 - *ESMEK ' e kişisel gelişimimi artırmak için geliyorum* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %8,5 kesinlikle katılmıyorum, %9,4 katılmıyorum, %17,6 fikrim yok, %39,9 katılıyorum, %24,7 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %8,7 kesinlikle katılmıyorum, %9,2 katılmıyorum, %10,6 fikrim yok, %37,1 katılıyorum, %34,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
 - *ESMEK çevre edinmemi sağlamaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %7,6 kesinlikle katılmıyorum, %10,9 katılmıyorum, %16,8 fikrim yok, %39,9 katılıyorum, %24,9 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %7,1 kesinlikle katılmıyorum, %9,5 katılmıyorum, %10,3 fikrim yok, %38,7 katılıyorum, %34,5 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
 - *ESMEK teknik ve mesleki bilgilerimi artırmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %10,3 kesinlikle katılmıyorum, %9,6 katılmıyorum, %22,8 fikrim yok, %37,7 katılıyorum, %22,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %9,4 kesinlikle katılmıyorum, %9,6 katılmıyorum, %12,9 fikrim yok, %33,5 katılıyorum, %34,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
 - *ESMEK becerimi ve yeteneklerimi geliştirmektedir* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin ; %9,0 kesinlikle katılmıyorum, %7,3 katılmıyorum, %19,2 fikrim yok, %35,1 katılıyorum, %29,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %7,6 kesinlikle katılmıyorum, %8,7 katılmıyorum, %10,4 fikrim yok, %33,1 katılıyorum, %40,3 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.

Tablo 22 Kursların Toplumsal Faydasının Değerlendirilmesi

Kurslara Başlamadan Önceki/Başladıktan Sonraki Düşüncelerine Ait İstatistiksel Veriler										
	Kesinlikle Katılmıyorum (%)		Katılmıyorum (%)		Fikrim yok (%)		Katılıyorum (%)		Kesinlikle Katılıyorum (%)	
	*	**	*	**	*	**	*	**	*	**
ESMEK ten alacağım aldığım sertifikalar iş bulmamda yardımcı olacaktır	10,3	9,4	7,6	9,2	32,7	25,3	28,7	31,3	20,8	24,9
ESMEK kursları günceldir ve iş piyasasına hitap etmektedir	6,4	5,8	6,8	9,6	40,8	30,1	30,6	34,5	15,4	19,9
ESMEK'ten alınan sertifikalar iş piyasasında kabul edilmektedir	7,6	7,4	6,9	8,3	41,7	32,3	27,2	29,6	16,7	22,3
ESMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır	5,8	5,6	6,2	4,6	18,8	13,3	43,5	41,3	25,8	35,1
ESMEK toplum için faydalıdır	6,2	5,1	3,3	4,1	11,5	6,9	44,6	40,4	34,4	43,5
ESMEK kentleşmeye yardımcı olmaktadır	7,2	6,4	6,0	6,8	31,0	24,2	35,0	36,0	20,8	26,4
ESMEK göç problemlerini azaltmaktadır	11,7	11,9	10,5	11,3	50,9	41,2	18,3	20,0	8,6	15,5
ESMEK gençleri kötü alışkanlıklar ve mekânlardan korumaktadır	7,6	7,2	6,7	6,5	28,6	21,5	37,2	37,3	20,0	27,4
ESMEK kültürel değerleri canlandırma yayma ve aktarma işlevine sahiptir	6,7	6,7	5,6	6,3	27,8	19,9	40,6	42,3	19,2	24,9
ESMEK sayesinde nesiller arası iletişim artmaktadır	9,0	9,2	9,7	9,9	40,1	31,9	26,5	29,7	14,6	19,2

* : Kursiyerlerin Kurslara başlamadan önceki fikirlerine ait istatistiksel veriler

** : Kursiyerlerin Kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerine ait istatistiksel veriler

Tablo 22 de ESMEK'in toplumsal fayda yönünden değerlendirilmesi için kursiyerlere sorulan 10 adet soruya kursiyerler ESMEK' e başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerini beyan edecek şekilde cevap vermişlerdir. Bu 10 sorunun Cronbach Alfa katsayısı kurslara başlamadan öncesi için 0,896 olarak bulunmuştur. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonrası için ise 0,903 olarak bulunmuştur. Ankete katılan kursiyerlerin ESMEK'in toplumsal fayda açısından değerlendirilmesine yönelik olarak verdikleri cevaplara ilişkin istatistiksel veriler şu şekildedir;

- ESMEK'ten alacağım aldığım sertifikalar iş bulmamda yardımcı olacaktır ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %10,3 kesinlikle katılmıyorum, %7,6 katılmıyorum, %32,7 fikrim yok, %28,7 katılıyorum, %20,8 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %9,4 kesinlikle katılmıyorum, %9,2 katılmıyorum, %25,3 fikrim yok, %31,3 katılıyorum, %24,9 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.

- *ESMEK kursları günceldir ve iş piyasasına hitap etmektedir* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %6,4 kesinlikle katılmıyorum, %6,8 katılmıyorum, %40,8 fikrim yok, %30,6 katılıyorum, %15,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %5,8 kesinlikle katılmıyorum, %9,6 katılmıyorum, %30,1 fikrim yok, %34,5 katılıyorum, %19,9 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK' ten alınan sertifikalar iş piyasasında kabul edilmektedir* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %7,6 kesinlikle katılmıyorum, %6,9 katılmıyorum, %41,7 fikrim yok, %27,2 katılıyorum, %16,7 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %7,4 kesinlikle katılmıyorum, %8,3 katılmıyorum, %32,3 fikrim yok, %29,6 katılıyorum, %22,3 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %5,8 kesinlikle katılmıyorum, %6,2 katılmıyorum, %18,8 fikrim yok, %43,5 katılıyorum, %25,8 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %5,6 kesinlikle katılmıyorum, %4,6 katılmıyorum, %13,3 fikrim yok, %41,3 katılıyorum, %35,1 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK toplum için faydalıdır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %6,2 kesinlikle katılmıyorum, %3,3 katılmıyorum, %11,5 fikrim yok, %44,6 katılıyorum, %34,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %5,1 kesinlikle katılmıyorum, %4,1 katılmıyorum, %6,9 fikrim yok, %40,4 katılıyorum, %43,5 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK kentleşmeye yardımcı olmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %7,2 kesinlikle katılmıyorum, %6,0 katılmıyorum, %31,0 fikrim yok, %35,0 katılıyorum, %20,8 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %6,4 kesinlikle katılmıyorum, %6,8 katılmıyorum, %24,2 fikrim yok, %36,0 katılıyorum, %26,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK göç problemlerini azaltmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %11,7 kesinlikle katılmıyorum, %10,5 katılmıyorum, %50,9 fikrim yok, %18,3 katılıyorum, %8,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %11,9 kesinlikle katılmıyorum, %11,3 katılmıyorum, %41,2 fikrim yok, %20,0 katılıyorum, %15,5 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK gençleri kötü alışkanlıklar ve mekânlardan korumaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %7,6 kesinlikle katılmıyorum, %6,7 katılmıyorum, %28,6 fikrim yok, %37,2 katılıyorum, %20,0 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.

Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %7,2 kesinlikle katılmıyorum, %6,5 katılmıyorum, %21,5 fikrim yok, %37,3 katılıyorum, %27,4 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.

- *ESMEK kültürel değerleri canlandırma, yayma ve aktarma işlevine sahiptir* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %6,7 kesinlikle katılmıyorum, %5,6 katılmıyorum, %27,8 fikrim yok, %40,6 katılıyorum, %19,2 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %6,7 kesinlikle katılmıyorum, %6,3 katılmıyorum, %19,9 fikrim yok, %42,3 katılıyorum, %24,9 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.
- *ESMEK sayesinde nesiller arası iletişim artmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin %9,0 kesinlikle katılmıyorum, %9,7 katılmıyorum, %40,1 fikrim yok, %26,5 katılıyorum, %14,6 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ise; %9,2 kesinlikle katılmıyorum, %9,9 katılmıyorum, %31,9 fikrim yok, %29,7 katılıyorum, %19,2 kesinlikle katılıyorum olarak cevap vermiştir.

Tablo 23 Kurs Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Kurslara Başlamadan Önceki/Başladıktan Sonraki Düşüncelerine ait istatistiksel veriler										
	Kesinlikle Katılmıyorum (%)		Katılmıyorum (%)		Fikrim yok (%)		Katılıyorum (%)		Kesinlikle Katılıyorum (%)	
	*	**	*	**	*	**	*	**	*	**
ESMEK eğitim alanları ve dalları yeterli çeşitliliktedir	5,9	6,0	10,1	9,9	24,7	9,0	41,0	46,9	18,2	28,2
ESMEK eğitim süreleri yeterlidir	6,2	6,9	10,6	9,0	21,8	6,7	43,1	50,4	18,3	27,1
ESMEK eğitim mekânları kalitelidir	4,9	5,3	5,9	6,7	20,6	5,4	45,1	47,7	23,5	35,0
ESMEK eğitim mekânları temizdir	7,7	8,1	6,8	8,6	19,9	5,1	42,1	43,3	23,6	34,9
ESMEK vatandaşlar açısından ulaşılabilir	4,7	5,9	5,1	7,4	20,3	8,8	45,0	44,2	24,9	33,6
ESMEK web sitesinden yararlanmaktayım	18,3	23,7	27,2	28,7	31,2	20,4	14,5	15,9	8,8	11,3
ESMEK twitter ve facebook'tan takip etmekteyim	24,4	30,9	32,2	32,3	25,0	15,8	10,6	11,9	7,8	9,1
ESMEK spor kurslarını yeterli bulmaktayım	10,4	11,4	12,8	14,1	51,9	41,0	15,6	18,3	9,2	15,0
ESMEK sanat kurslarını yeterli bulmaktayım	7,3	7,3	8,1	9,7	47,4	36,4	24,9	27,3	12,3	19,2
ESMEK eğitim araç-gereç ve donanımını yeterli bulmaktayım	9,2	9,2	10,6	12,7	29,1	13,8	35,0	40,8	15,9	23,5
ESMEK eğitim gün ve saatleri yeterlidir	5,4	5,3	5,9	7,2	20,1	7,8	45,6	48,5	22,9	31,3
ESMEK'te sınıflar kursiyerlerin bilgi düzeylerine göre oluşturulmaktadır	7,4	8,3	9,2	12,8	36,9	21,5	30,6	34,7	15,8	22,6

Tablo 23 (Devamı)

ESMEK eğitimleri kalitelidir	3,8	4,1	5,3	7,4	25,9	10,9	42,7	45,1	22,3	32,4
ESMEK sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyerden oluşmaktadır	5,6	6,7	5,3	7,2	31,3	13,2	36,8	41,0	21,0	31,9

* : Kursiyerlerin Kurslara başlamadan önceki fikirlerine ait istatistiki veriler

** : Kursiyerlerin Kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerine ait istatistiki veriler

Tablo 23 de ESMEK'in verimlilik yönünden değerlendirilmesi için kursiyerlere sorulan 14 adet soruya, kursiyerler ESMEK'e başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerini beyan edecek şekilde cevap vermişlerdir. Bu 14 sorunun Cronbach Alfa katsayısı kurslara başlamadan öncesi için 0,890 olarak bulunmuştur. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonrası için ise 0,873 olarak bulunmuştur. Ankete katılan kursiyerlerin ESMEK'in verimliliğinin değerlendirilmesine yönelik olarak verdikleri cevaplara ilişkin istatistiksel veriler şu şekildedir;

- *ESMEK eğitim alanları ve dalları yeterli çeşitliliktedir* ifadesine; kurslara başlamadan önce kursiyerlerin; %5,9 kesinlikle katılmıyorum, %10,1 katılmıyorum, %24,7 fikrim yok, %41,0 katılıyorum, %18,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %6,0 kesinlikle katılmıyorum, % 9,9 katılmıyorum, %9,0 fikrim yok, %46,9 katılıyorum, % 28,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.
- *ESMEK eğitim süreleri yeterlidir* ifadesine, kurslara başlamadan önce; %6,2 kesinlikle katılmıyorum, %10,6 katılmıyorum, %21,8 fikrim yok, %43,1 katılıyorum, %18,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %6,9 kesinlikle katılmıyorum, %9,0 katılmıyorum, %6,7 fikrim yok,%50,4 katılıyorum, %27,1 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.
- *ESMEK eğitim mekânları kalitelidir* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %4,9 kesinlikle katılmıyorum, %5,9 katılmıyorum, %20,6 fikrim yok, %45,1 katılıyorum, %23,5 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %5,3 kesinlikle katılmıyorum, %6,7 katılmıyorum, %5,4 fikrim yok,%47,7 katılıyorum, %35,0 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK eğitim mekânları temizdir* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %7,7 kesinlikle katılmıyorum, %6,8 katılmıyorum, %19,9 fikrim yok, %42,1 katılıyorum, %23,6 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %8,1 kesinlikle katılmıyorum, %8,6 katılmıyorum, %5,1 fikrim yok,%43,3 katılıyorum, %34,9 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK vatandaşlar açısından ulaşılabilir* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %4,7 kesinlikle katılmıyorum, %5,1 katılmıyorum, %20,3 fikrim yok, %45,0 katılıyorum, %24,9

kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %5,9 kesinlikle katılmıyorum, %7,4 katılmıyorum, %8,8 fikrim yok,%44,2 katılıyorum, %33,6 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir

- *ESMEK* web sitesinden yararlanmaktayım ifadesine; kurslara başlamadan önce; %18,3 kesinlikle katılmıyorum, %27,2 katılmıyorum, %31,2 fikrim yok, %14,5 katılıyorum, %8,8 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %23,7 kesinlikle katılmıyorum, %28,7 katılmıyorum, %20,4 fikrim yok,%15,9 katılıyorum, %11,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK* *twiter ve facebook' tan takip etmekteyim* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %24,4 kesinlikle katılmıyorum, %32,2 katılmıyorum, %25,0 fikrim yok, %10,6 katılıyorum, %7,8 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %30,9 kesinlikle katılmıyorum, %32,3 katılmıyorum, %15,8 fikrim yok,%11,9 katılıyorum, %9,1 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK spor kurslarını yeterli bulmaktayım* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %10,4 kesinlikle katılmıyorum, %12,8 katılmıyorum, %51,9 fikrim yok, %15,6 katılıyorum, %9,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %11,4 kesinlikle katılmıyorum, %14,1 katılmıyorum, %41,0 fikrim yok,%18,3 katılıyorum, %15,0 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK sanat kurslarını yeterli bulmaktayım* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %7,3 kesinlikle katılmıyorum, %8,1 katılmıyorum, %47,4 fikrim yok, %24,9 katılıyorum, %12,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %7,3 kesinlikle katılmıyorum, %9,7 katılmıyorum, %36,4 fikrim yok,%27,3 katılıyorum, %19,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK eğitim araç-gereç ve donanımını yeterli bulmaktayım* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %9,2 kesinlikle katılmıyorum, %10,6 katılmıyorum, %29,1 fikrim yok, %35,0 katılıyorum, %15,9 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %9,2 kesinlikle katılmıyorum, %12,7 katılmıyorum, %13,8 fikrim yok,%40,8 katılıyorum, %23,5 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK eğitim gün ve saatleri yeterlidir* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %5,4 kesinlikle katılmıyorum, %5,9 katılmıyorum, %20,1 fikrim yok, %45,6 katılıyorum, %22,9 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %5,3 kesinlikle katılmıyorum, %7,2 katılmıyorum, %7,8 fikrim yok,%48,5 katılıyorum, %31,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir

- *ESMEK te sınıflar kursiyerlerin bilgi düzeylerine göre oluşturulmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %7,4 kesinlikle katılmıyorum, %9,2 katılmıyorum, %36,9 fikrim yok, %30,6 katılıyorum, %15,8 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %8,3 kesinlikle katılmıyorum, %12,8 katılmıyorum, %21,5 fikrim yok,%34,7 katılıyorum, %22,6 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK eğitimleri kalitelidir* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %3,8 kesinlikle katılmıyorum, %5,3 katılmıyorum, %25,9 fikrim yok, %42,7 katılıyorum, %22,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %4,1 kesinlikle katılmıyorum, %7,4 katılmıyorum, %10,9 fikrim yok,%45,1 katılıyorum, %32,4 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir
- *ESMEK sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyerden oluşmaktadır* ifadesine; kurslara başlamadan önce; %5,6 kesinlikle katılmıyorum, %5,3 katılmıyorum, %31,3 fikrim yok, %36,8 katılıyorum, %21,0 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %6,7 kesinlikle katılmıyorum, %7,2 katılmıyorum, %13,2 fikrim yok,%41,0 katılıyorum, %31,9 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 24 Çalışan Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Kurslara Başlamadan Önceki/Başladıktan Sonraki Düşüncelerine ait istatistiki veriler										
	Kesinlikle Katılmıyorum (%)		Katılmıyorum (%)		Fikrim yok (%)		Katılıyorum (%)		Kesinlikle Katılıyorum (%)	
	*	**	*	**	*	**	*	**	*	**
ESMEK çalışanları etkin ve verimli çalışmaktadır	7,1	7,8	4,9	6,5	29,6	9,9	35,1	41,9	23,3	33,8
ESMEK eğitmenleri verimli ve etkin görev yapmaktadır	4,4	5,6	5,5	6,3	26,9	6,5	36,7	43,6	26,5	37,9
ESMEK yönetimi etkin ve verimli çalışmaktadır	5,3	6,3	4,9	7,3	31,5	12,7	35,8	40,5	22,6	33,2
ESMEK sadece hak eden kursiyerlere sertifika vermektedir	6,3	6,0	5,6	7,4	41,3	26,9	28,3	31,8	18,3	27,8
ESMEK kursiyer memnuniyetine önem vermektedir	6,8	7,6	5,8	9,6	36,4	18,7	31,4	35,6	19,6	28,5
ESMEK hakkında vatandaşlar yeterli düzeyde bilgilendirilmiştir	6,8	7,4	9,9	10,3	32,3	18,6	32,8	36,7	18,2	27,1

* : Kursiyerlerin Kurslara başlamadan önceki fikirlerine ait istatistiki veriler

** : Kursiyerlerin Kurslara başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerine ait istatistiki veriler

Tablo 24 de ESMEK’te çalışan personellerin verimlilik yönünden değerlendirilmesi için kursiyerlere sorulan 6 adet soruya, kursiyerler ESMEK’e başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonraki fikirlerini beyan edecek şekilde cevap vermişlerdir. Bu 6 sorunun Cronbach Alfa katsayısı kurslara başlamadan öncesi için 0,898 olarak bulunmuştur. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonrası için ise 0,889 olarak bulunmuştur. Ankete katılan kursiyerlerin ESMEK’te çalışan personellerin verimliliğinin değerlendirilmesine yönelik olarak verdikleri cevaplara ilişkin istatistiksel veriler şu şekildedir;

- *ESMEK çalışanları etkin ve verimli çalışmaktadır*, ifadesine; kurslara başlamadan önce; %7,1 kesinlikle katılmıyorum, %4,9 katılıyorum, %29,6 fikrim yok, %35,1 katılıyorum, %23,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %7,8 kesinlikle katılmıyorum, %6,5 katılmıyorum, %9,9 fikrim yok, %41,9 katılıyorum, %33,8 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.
- *ESMEK eğitmenleri verimli ve etkin görev yapmaktadır*, ifadesine; kurslara başlamadan önce; %4,4 kesinlikle katılmıyorum, %5,5 katılıyorum, %26,9 fikrim yok, %36,7 katılıyorum, %26,58 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %5,6 kesinlikle katılmıyorum, %6,3 katılmıyorum, %6,5 fikrim yok, %43,6 katılıyorum, %37,9 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.
- *ESMEK yönetimi etkin ve verimli çalışmaktadır*, ifadesine; kurslara başlamadan önce; %5,3 kesinlikle katılmıyorum, %4,9 katılıyorum, %31,5 fikrim yok, %35,8 katılıyorum, %22,6 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %6,3 kesinlikle katılmıyorum, %7,3 katılmıyorum, %12,7 fikrim yok, %40,5 katılıyorum, %33,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.
- *ESMEK sadece hak eden kursiyerlere sertifika vermektedir*, ifadesine; kurslara başlamadan önce; %6,3 kesinlikle katılmıyorum, %5,6 katılıyorum, %41,3 fikrim yok, %28,3 katılıyorum, %18,3 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %6,0 kesinlikle katılmıyorum, %7,4 katılmıyorum, %26,9 fikrim yok, %31,8 katılıyorum, %27,8 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.
- *ESMEK kursiyer memnuniyetine önem vermektedir*, ifadesine; kurslara başlamadan önce; %6,8 kesinlikle katılmıyorum, %5,8 katılıyorum, %36,4 fikrim yok, %31,4 katılıyorum, %19,6 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten

sonra; %7,6 kesinlikle katılmıyorum, %9,6 katılmıyorum, %918,7 fikrim yok, %35,6 katılıyorum, %28,5 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.

- *ESMEK hakkında vatandaşlar yeterli düzeyde bilgilendirilmiştir*, ifadesine; kurslara başlamadan önce; %6,8 kesinlikle katılmıyorum, %9,9 katılıyorum, %32,3 fikrim yok, %32,8 katılıyorum, %18,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Kurslara başladıktan/bitirdikten sonra; %7,4 kesinlikle katılmıyorum, %10,3 katılmıyorum, %18,6 fikrim yok, %36,7 katılıyorum, %27,1 kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.

3.7.6.Hipotez Testleri

Çalışmamızın hipotezleri test edilirken parametrik analiz yöntemlerinden olan Bağımlı örneklem T testi tekniğinden yararlanılmıştır.

Bağımlı (ilişkili) örneklem t testi; bağımlı iki örneklemden elde edilen iki farklı ortalama arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla kullanılan parametrik analiz tekniğidir (Büyüköztürk vd., 2012:165). Yani herhangi bir değişken ile ilgili olarak elimizde öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerine ait verilerin test edilmesinde bağımlı örneklem t test yöntemi kullanılmaktadır. Dikkat edilmesi gereken husus veri seti oluşturulurken yapılan ölçümlerin aynı denekler için belli aralıklar ile tekrar edilmesidir. Bu bakımdan gruplar birbirine bağımlıdır. Veri seti aynı denek üzerinde ilk test ve son test olacak şekilde iki defa ölçülmektedir. Yapılan uygulama sonucunda uygulama olumlu ise son test ölçümünün ön test ölçümüne göre yüksek çıkması beklenmektedir (Sipahi vd., 2010: 134-135). Sonuç olarak bağımlı örneklem t testi, farklı koşullar altında tespit edilen sonuçların farklı olup olmadığının araştırılması için kullanılan bir tekniktir. Deneğin iki farklı koşul altında ki performansı eşleştirilmektedir (Altunışık vd., 2007: 179)

Bu bağlamda ESMEK' te eğitim alan kursiyerler kurslara başlamadan önceki ve başladıktan/bitirdikten sonraki düşüncelerini yansıtacak şekilde anket uygulamasına katılmışlardır. Aynı denekler üzerinde farklı şartlar altında yapılan (kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra) ölçümlerden elde edilen veri seti bağımlı örneklem t test yardımı ile analiz edilmiş ve hipotezler sınanmıştır. Yani ESMEK' e kayıt olan kursiyerlerin kurslara başlamadan önceki düşünceleri ve başladıktan/bitirdikten sonraki düşüncelerinin arasındaki farkın manidarlığı test edilmiştir. Test sonucunda son test ölçümleri ön test ölçümlerinden yüksek çıkmış ise bu uygulamanın olumlu olduğu söylenebilecektir.

Hipotezler test edilirken anlamlılık derecesinin ölçümünde signifance (sig.) değeri dikkate alınmaktadır. Signifance (sig.) değeri literatürde genel olarak kabul gören “0.05” (*bulunan sig. Değeri <0.05*) değerinden küçük ise bulunan değerler arasında anlamlı bir fark olduğu söylenmektedir. Yine tabloda yer alan sig.(2-tailed) değerleri ise ölçümler arasındaki farkın istatistiki olarak anlamlı olup olmadığını göstermektedir. Bu doğrultuda alan araştırması yolu ile elde edilen veriler bağımlı örneklem t test yardımı ile %95 güven aralığı ve 0,05 anlamlılık derecesi çerçevesinde analiz edilmiş ve aşağıda tablo halinde düzenlenerek araştırmanın hipotezleri bu sonuçlar ışığında test edilmiştir. Elde edilen test sonuçlarına göre yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tablo 25 Hipotez test sonuçları

Ölçek	N	Sig.	Mean	Sig.(2-tailed)
ESMEK benim için faydalıdır	780	0,00	-0,310	0,00
ESMEK özgüvenimi artırmaktadır	780	0,00	-0,273	0,00
ESMEK iş bulmamı kolaylaştıracaktır	780	0,00	-0,160	0,00
ESMEK gelir elde etmeme yardımcı olacaktır	780	0,00	-0,142	0,00
ESMEK 'e hobi olarak gelmekteyim	780	0,00	-0,099	0,008
ESMEK 'e kariyerimi artırmak için gelmekteyim	780	0,00	-0,097	0,004
ESMEK 'e boş zamanlarımı değerlendirmek için gelmekteyim	780	0,00	-0,160	0,00
ESMEK 'e aileme ve yakınlarıma yardımcı olmak için gelmekteyim	780	0,00	-0,137	0,00
ESMEK 'e kişisel gelişimimi artırmak için geliyorum	780	0,00	-0,160	0,00
ESMEK çevre edinmemi sağlamaktadır	780	0,00	-0,205	0,00
ESMEK teknik ve mesleki bilgilerimi artırmaktadır	780	0,00	-0,246	0,00
ESMEK becerimi ve yeteneklerimi geliştirmektedir	780	0,00	-0,212	0,00
ESMEK'ten alacağım/aldığım sertifikalar iş bulmam da yardımcı olacaktır	780	0,00	-0,109	0,00
ESMEK kursları günceldir ve iş piyasasına hitap etmektedir	780	0,00	-0,114	0,00
ESMEK'ten alınan sertifikalar iş piyasasında kabul edilmektedir	780	0,00	-0,126	0,00
ESMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır	780	0,00	-0,183	0,00
ESMEK toplum için faydalıdır	780	0,00	-0,153	0,00
ESMEK kentleşmeye yardımcı olmaktadır	780	0,00	-0,134	0,00
ESMEK göç problemlerini azaltmaktadır	780	0,00	-0,140	0,00
ESMEK gençleri kötü alışkanlıklar ve mekânlardan korumaktadır	780	0,00	-0,159	0,00

Tablo 25 (Devamı)

ESMEK kültürel değerleri canlandırma, yayma ve aktarma işlevine sahiptir	780	0,00	-0,123	0,00
ESMEK sayesinde nesiller arası iletişim artmaktadır	780	0,00	-0,118	0,00
ESMEK eğitim alanları ve dalları yeterli çeşitliliktedir	780	0,00	-0,259	0,00
ESMEK eğitim süreleri yeterlidir	780	0,00	-0,249	0,00
ESMEK eğitim mekânları kalitelidir	780	0,00	-0,241	0,00
ESMEK eğitim mekânları temizdir	780	0,00	-0,213	0,00
ESMEK vatandaşlar açısından ulaşılabiliridir	780	0,00	-0,121	0,00
ESMEK web sitesinden yararlanmaktayım	780	0,00	0,060	0,070
ESMEK twitter ve facebooktan takip etmekteyim	780	0,00	0,094	0,004
ESMEK spor kurslarını yeterli bulmaktayım	780	0,00	-0,173	0,014
ESMEK sanat kurslarını yeterli bulmaktayım	780	0,00	-0,146	0,00
ESMEK eğitim araç-gereç ve donanımını yeterli bulmaktayım	780	0,00	-0,189	0,00
ESMEK eğitim gün ve saatleri yeterlidir	780	0,00	-0,185	0,00
ESMEK te sınıflar kursiyerlerin bilgi düzeylerine göre oluşturulmaktadır	780	0,00	-0,123	0,00
ESMEK eğitimleri kalitelidir	780	0,00	-0,200	0,00
ESMEK sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyerden oluşmaktadır	780	0,00	-0,221	0,00
ESMEK çalışanları etkin ve verimli çalışmaktadır	780	0,00	-0,246	0,00
ESMEK eğitmenleri verimli ve etkin görev yapmaktadır	780	0,00	-0,264	0,00
ESMEK yönetimi etkin ve verimli çalışmaktadır	780	0,00	-0,215	0,00
ESMEK sadece hak eden kursiyerlere sertifika vermektedir	780	0,00	-0,209	0,00
ESMEK kursiyer memnuniyetine önem vermektedir	780	0,00	-0,165	0,00
ESMEK hakkında vatandaşlar yeterli düzeyde bilgilendirilmiştir	780	0,00	-0,199	0,00

➤ *H₀: ESMEK kursları benim için faydalıdır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₀ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₀* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,310'luk bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_1 : *ESMEK özgüvenimi artırmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_1 hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_1 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,273'lük bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_2 : *ESMEK iş bulmanı kolaylaştıracaktır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_2 hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_2 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,160'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₃: ESMEK gelir elde etmeme yardımcı olacaktır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,142'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₄: ESMEK' e hobi olarak gelmekteyim* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₄ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₄* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,008 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,008 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,099'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₅: ESMEK' e kariyerimi artırmak için gelmekteyim* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₅ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₅* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,004 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,004 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,097'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₆: ESMEK' e boş zamanlarımı değerlendirmek için gelmekteyim* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₆ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₆* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,160'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₇: ESMEK' e aileme ve yakınlarıma yardımcı olmak için gelmekteyim* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₇ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₇* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,137'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₈: ESMEK' e kişisel gelişimimi artırmak için geliyorum* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₈ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₈* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,160'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_9 : *ESMEK çevre edinmemi sağlamaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_9 hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_9 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,205'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_{10} : *ESMEK teknik ve mesleki bilgilerimi artırmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_{10} hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_{10} hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,246'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_{11} : *ESMEK becerimi ve yeteneklerimi geliştirmektedir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_{11} hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_{11} hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,212'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_{12} : *ESMEK' ten alacağım/aldığım sertifikalar iş bulmam da yardımcı olacaktır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_{12} hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_{12} hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,109'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₃: ESMEK kursları günceldir ve iş piyasasına hitap etmektedir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₃ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₃* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,114'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₄: ESMEK' ten alınan sertifikalar iş piyasasında kabul edilmektedir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₄ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₄* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değerine bakıldığında ise bize kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasındaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. Çünkü sig.(2-tailed)= 0,00 olarak bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) den küçük olduğu için aradaki fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise bize öncesi ve sonrası ölçümleri arasında -0,126'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₅: ESMEK sayesinde toplumun eğitim seviyesi artmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₅ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₅* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,183'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₆: Esmek toplum için faydalıdır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₆ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₆* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,153'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₇: Esmek kentleşmeye yardımcı olmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₇ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₇* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,134'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₈: Esmek göç problemlerini azaltmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₈ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₈* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,140'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₁₉: Esmek gençleri kötü alışkanlıklar ve mekânlardan korumaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₁₉ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₁₉* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,159'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₀: Esmek kültürel değerleri canlandırma, yayma ve aktarma işlevine sahiptir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₀ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₀* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,123'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₁: Esmek sayesinde nesiller arası iletişim artmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₁ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₁* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,118'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₂: Esmek eğitim alanları ve dalları yeterli çeşitliliktedir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₂ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₂* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,259'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₃: Esmek eğitim süreleri yeterlidir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₃ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₃* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,249'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₄: Esmek eğitim mekânları kalitelidir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₄ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₄* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,241'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₅: Esmek eğitim mekânları temizdir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₅ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₅* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,213'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₆: Esmek vatandaşlar açısından ulaşılabilir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₆ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₆* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,121'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₇: Esmek web sitesinden yararlanmaktayım* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₇ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₇* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,070 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,070 > 0,05$) ten büyük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlıdır. Tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında ki anlamlı farkın 0,060 olarak bulunduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₈: Esmek twiter ve facebook'tan takip etmekteyim* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₈ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₈* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-

tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,004 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,004 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında 0,094'lük bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₂₉: Esmek spor kurslarını yeterli bulmaktayım* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₂₉ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₂₉* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,014 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,014 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,173'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₃₀: Esmek sanat kurslarını yeterli bulmaktayım* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₀ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₀* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-

tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,146'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₃₁: Esmek eğitim araç-gereç ve donanımını yeterli bulmaktayım* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₁ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₁* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,189'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ *H₃₂: Esmek eğitim gün ve saatleri yeterlidir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₂ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₂* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-

tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,185'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

- *H₃₃: Esmekte sınıflar kursiyerlerin bilgi düzeylerine göre oluşturulmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₃ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₃* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,123' lük bir farkın olduğunu göstermektedir.

- *H₃₄: Esmek eğitimleri kalitelidir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₄ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₄* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-

tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,200'lük bir farkın olduğunu göstermektedir.

- *H₃₅: Esmek sınıfları sağlıklı eğitim yapılabilecek yeterlilikte kursiyerden oluşmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₅ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₅* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,221'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

- *H₃₆: Esmek çalışanları etkin ve verimli çalışmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₆ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₆* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-

tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,246'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

- *H₃₇: Esmek eğitmenleri verimli ve etkin görev yapmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₇ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₇* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,264'lık bir farkın olduğunu göstermektedir.

- *H₃₈: Esmek yönetimi etkin ve verimli çalışmaktadır* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H₃₈ hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) *H₃₈* hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 ($0,00 < 0,05$) ten küçük olduğu için

yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,215'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_{39} : *Esmek sadece hak eden kursiyerlere sertifika vermektedir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_{39} hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_{39} hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,209'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_{40} : *Esmek kursiyer memnuniyetine önem vermektedir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_{40} hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_{40} hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için

yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,165'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

➤ H_{41} : *Esmek hakkında vatandaşlar yeterli düzeyde bilgilendirilmiştir* ifadesinin kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra ki ölçümleri arasında anlamlı fark yoktur.

H_{41} hipotezi test edilmiş ve yapılan test neticesinde sig.=0,00 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değer kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Yapılan test sonucunda elde edilen sig. Değeri anlamlılık düzeyi olarak kabul edilen 0,05'den küçük olarak tespit edildiği için (sig.0,00<0,05) H_{41} hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 25 de kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın varlığını veya yokluğunu gösteren sig.(2-tailed) değeri yapılan ölçümler sonucunda sig.(2-tailed)= 0,00 bulunmuştur. Elde edilen sig.(2-tailed) değeri anlamlılık derecesi olarak kabul gören 0,05 (0,00<0,05) ten küçük olduğu için yapılan ölçümler neticesinde ortaya çıkan fark istatistiki olarak anlamlı değildir. Ancak yine tabloda yer alan ortalama sütunundaki değer ise kurslara başlamadan önce ve kurslara başladıktan/bitirdikten sonra yapılan ölçümler arasında -0,199'lik bir farkın olduğunu göstermektedir.

3.7.7.Kursiyerlerin Talep ve Şikâyetleri

Ankete katılan kursiyerlerin Erzurum Büyükşehir belediyesinden eğitim alanında ve ESMEK' ten talep ve şikâyetleri ise anket uygulamasının son bölümünde talep ve şikâyetler kısmından elde edilen bulgular ise ağırlıklı olarak şu şekilde sıralayabiliriz;

- Özellikle üniversiteye hazırlık kurslarında eğitim veren öğretmenlerin alanlarında daha tecrübeli ve donanımlı olmaları talep edilmektedir.
- Ağırlıklı olarak bütün kurs merkezlerindeki kursiyerler eğitim aralarında vakit geçirebilecekleri kantin, kafeterya vb. sosyal alanların oluşturulması talep edilmektedir.
- Spor kurslarının bütün kurs merkezlerinde aktif olarak hizmet vermesi talep edilmektedir.

- ESMEK kurs merkezi yöneticilerinin istek ve şikâyetler konusunda daha hassas davranması.
- Çocuklu kursiyerlerin çocukları ile beraber gelmelerini sağlamak amacıyla kreş vb. Olanakların sağlanması talep edilmektedir.
- Üniversiteye hazırlık kurslarının olduğu merkezlerde fotokopi makinası vb. Araç-gereçlerin olmaması şikâyetler arasındadır.
- İŞKUR destekli (ücretli) mesleki kursların daha fazla olması talep edilmektedir.
- Mesleki kurslarda kursiyerlerin yapmış olduğu ürünlerin satış ve pazarlanmasında destek verilmesi talepler arasındadır.
- Meslek edindirme kurslarından sertifika alan/alacak kursiyerlerin daha fazla istihdam edilebilirliğinin artırılması yönünde adımlar atılması talepler arasındadır.
- Vatandaşların ESMEK hakkında daha detaylı bilgi edinebileceği kendine özgün tanıtıcı web sitesi talepler arasındadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Vatandaşların istek ve taleplerine daha hızlı cevap verilebilmesi, sunulacak hizmetlerin en yakın birim tarafından yerine getirilmesi, daha etkin ve verimli bir yönetim anlayışı sergilenmesi gibi gerekçelerle ortaya çıkan yerel yönetimlere kamu yönetimi sistemi içerisinde çeşitli roller verilmiştir. Özellikle vatandaşa en yakın birimlerden olan belediyelerden yol yapımı, içme suyu, temizlik hizmetlerinin yanı sıra ekonomik büyüme ve kalkınmadan, kültürel ve sanatsal faaliyetlerden eğitim ve sağlık hizmetlerine kadar birçok alanda vatandaşlara hizmet sunması beklenmektedir. Bu bağlamda belediyeler tarafından herkesin yararlanabileceği, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara uygun, hayat boyu öğrenmeyi destekleyici, kalkınma planları hedefleri ile örtüşen kurs merkezleri kurulmuştur. Bu bağlamda Erzurum Büyükşehir Belediyesi bünyesinde toplum merkezi ve meslek edindirme adıyla 2009 yılında merkez kurulmuştur. 2014 yılında ise Erzurum Sanat ve Meslek Edindirme Kursları adı altında istihdama yönelik kursların yanı sıra spor, kültür, sanat, bilişim, tasarım, dil eğitimleri ve süreli eğitimler gibi farklı alanlarda kurslar açılarak Erzurum ilinde yaşayan vatandaşlara yönelik önemli eğitsel faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Bu çerçevede çalışmada Erzurum Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak yaygın eğitim görevini üstlenen ESMEK' in eğitim hizmetlerinin etkinliği incelenmiştir. ESMEK kurslarında mesleki-teknik kurslar, üniversiteye hazırlık kursları, sanat-spor kursları, okuma-yazma kursları, kültürel ve yöresel ürün kursları gibi farklı branş ve kategorideki kurslarda eğitim alan kursiyerler üzerinde derinlemesine incelemeler yapılmıştır. Bu kurslardan eğitim almak üzere kayıt yaptıran kursiyerlerin kurslara başlamadan önce ve başladıktan/bitirdikten sonraki beklenti ve algılarını ölçmek üzere ön test-son test uygulaması şeklinde aynı denekler üzerinde farklı şartlar altında anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulaması ile ESMEK kurslarını bireysel ve toplumsal fayda, kurs ve çalışan verimliliği açısından değerlendirilmek hedeflenmiştir. Bu çerçevede ESMEK koordinatörlüğüne bağlı olarak Erzurum merkez ve ilçelerde olmak üzere 21 kurs merkezinden kurs çeşitliliği ve çeşitli kısıtlar sebebi ile 10 kurs merkezinde 1100 adet anket dağıtılmış olup, bu anketlerden 780'ni analize dahil edilmiştir. 320 adet anket hata ve eksiklikler nedeni ile analize dahil edilmemiştir.

Bir hizmetin etkinliği belirlenen hedefe ve anaçlara ulaşılp ulaşılamadığı ve bu amaç doğrultusunda sunulup sunulamadığı ile değerlendirildiğinden ESMEK kurslarının elde edilen bulgular ışığında genel olarak etkin bir şekilde hizmetlerini yürüttüğu ifade edilebilir. Bu kursların eğitim ve araç gereçlerinden eğitimlerine, fiziki ortamlarından, ders müfredatlarına, kurs çalışanlarından eğitimlerine kadar belirlenen hedef ve amaçlara uygunluk açısından bir standart yakaladığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle Erzurum B.B' nin eğitim hizmetleri alanında yürütmüş olduğu hizmetlerin hem yaygın eğitimin hem de ESMEK' in amaçlarına ulaşığı, bu açıdan da söz konusu hizmet alanında etkinliğin sağlandığı ifade edilebilir. Özellikle ESMEK' in, bireylerin bilgi ve birikimlerinin artırılması, mesleki-teknik ve sanatsal bilgi düzeylerinin geliştirilmesi, pasif tüketici bireyler olmaktan çıkarılıp aktif üretken bireyler olmaları ve bireysel açıdan gelir elde etmelerine katkıda bulunmak gibi hedeflere ulaşığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda ankete katılan kursiyerlerin talep ve şikayetlerinden elde edilen bulgular ve yapılan gözlemler çerçevesinde Erzurum Büyükşehir Belediyesi'ne önerilerimiz şunlardır:

- Daha donanımlı ve nitelikli eğitimler,
- Bölgedeki işverenler ile yapılacak protokoller ile hem kursiyerlerin aldıkları kursları gelire dönüştürme imkânları artırılabilir hem de işverenlerin ihtiyacı olan kalifiye eleman yetiştirilebilir.
- İŞ-KUR destekli verilen iş başı eğitimlerin daha yaygın ve sürekli hale getirilmesi ile hem bölgesel hem de ulusal kalkınmanın artırılması sağlanabilir.
- ESMEK kurslarında üretilen ürünlerin pazarlanmasına yönelik olarak daha fazla çalışmanın yapılması, önemli katkılar sağlayabilecektir.
- ESMEK kurslarının vatandaşa daha detaylı tanıtılması amacı ile sosyal medyanın aktif kullanımını, ESMEK'e ait kurumsal bir web sitesinin kurulması ve bu site üzerinde açılacak olan kurslar, kurs merkezleri gibi tanıtımlar yapılabilir. Böylece Bu site sayesinde online olarak ön başvuru alınarak plan ve program daha sağlıklı düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

ACAR, H. Ç. (2015). *Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Verimlilik Analizi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi KO-MEK Örneği)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI.(2013). Apl & Career Planning Centersin Social Services For Sentenced Women: Türkiye de Yaygın Eğitim. Ağustos 28, 2017 tarihinde <http://www.apltransfer.gov.tr/data/550acc79369dc52488d41be4/Turkiyede%20Yag%C4%b1n%20Egitim.pdf> adresinden alındı

AKDEMİR, A., & ULUSOY, T. (2001). *Mahalli İdareler*. Ankara: Seçkin Yayınları.

AKYAR, F. K. (2008). *Kamu Hizmetlerinin Desantralizasyonu Sürecinde Türkiye'de Belediye Hizmetleri ve Gelirleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

AKYILMAZ, B. (2004). *İdare Hukuku*. Konya: Saram Yayıncılık.

AKYÜZ, Y. (1989). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:160.

ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R., BAYRAKTAROĞLU, S., & YILDIRIM, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)*. (Gen.5.baskı) Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

-----*Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)*. (Gen.3.baskı) Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

ALTUNTAŞ, S. (2007). Eğitimin Temel Kavramları. Z. CAFOĞLU içinde, *Eğitim Bilimine Giriş (Temel Kavramlar)* (s. 13-44). Ankara: Grafiker Yayınları.

ANKARA.B.B. STRATEJİK PLANI (2015-2019). 15.03.2018 tarihinde http://www.ankara.bel.tr/files/5714/1407/2221/stratejik_plan_2015_2019.pdf adresinden alındı

ANKARA.B.B.FAALİYET RAPORLARI (2011-2017).15.03.2018 tarihinde

<https://www.ankara.bel.tr/stratejik-yonetim/mali-faaliyet-raporu> adresinden alındı

ARIKAN, R.(2004). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama. (2. Baskı) Ankara: Nobel Yayıncılık.

ARSLAN, A. (2002). Kamu Harcamalarında Verimlilik, Etkinlik ve Denetim. *Maliye Dergisi* (140).

ARSLAN, Y. (2013). *Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri İlişkisi*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ASLAN, G. (2013). Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı. (Edit.) A. SAĞLAM içinde, *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (s. 1-34). Ankara: Maya Akademi.

AYÇİÇEK, K. (2012). *Belediyelerin Yaygın Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Şişli Belediyesi*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

AYDIN, A. H. (2009). *Türk Kamu Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

AYDIN, A. H. (2013). *Kamu Yönetimine Giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

AYTAÇ, T. (2000). *Eğitim Yönetiminde Yeni Paradigmalar Okul Merkezli Yönetim*. Ankara: Neoliberal yayınları.

BAĞLAN, D. (2017). *Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği: SAMEK Örneği*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

BARANSEL, A. (1993). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi* (Cilt 1). İstanbul: İ.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

BALIKESİR B.B. STRATEJİK PLANI (2015-2019). 11.03.2018 tarihinde

http://www.balikesir.bel.tr/documents/file/bb_StrategicPlanFiles/Dosya_1-4ea95334-71ae-47bf-b41e-9fab3fcc73de.pdf adresinden alındı

BALIKESİR B.B. FAALİYET RAPORLARI (2011-2017). 11.03.2018 tarihinde <http://www.balikesir.bel.tr/butce-ve-strateji/faaliyet-raporlari> adresinden alındı

BAŞ, M., & ARTAR, A. (1990). *İşletmelerde Verimlilik Denetimi, Ölçme ve Değerlendirme Modelleri.* Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.

BAŞ, T. (2008). *Anket Nasıl Hazırlanır, Uygulanır, Değerlendirilir?* (5.Baskı) Ankara: Seçkin Yayınları,

BAŞARAN, İ. E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi.* İstanbul: Yargıcı Matbaası.

BAŞARAN, Y.K. (2017). *Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 5(47), 480-495.

BAYRAKÇI, E. (2016). *Yerel Yönetimler.* Konya: Dizgi Ofset.

BURSA.B.B. STRATEJİK PLANI (2015–2019). 10.03.2018 tarihinde https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/yayinlar/180521012109_2015-2019.pdf adresinden alındı

B.B.B. FAALİYET RAPORLARI (2011-2017). 10.03.2018 tarihinde <https://www.bursa.bel.tr/?sayfa=yayinlar#tab-5> adresinden alındı

BELEDİYE KANUNU (2005). T.C. Resmi Gazete,25874,13.07.2005

BOZKURT, Ö., & ERGUN, T. (1998). *Kamu Yönetimi Sözlüğü.* Ankara: TODAİE Yayınları.

BUCAK, E. B. (2000). *Eğitimde Yerelleşme.* Ankara: Detay Yayıncılık.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇOKLUK, Ö., & KÖKLÜ, N. (2012). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik.* Ankara: Pegem Akademi.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE KANUNU (2004).T.C. Resmi Gazete,25531,23.07.2004

CELEP, C. (2003). *Halk Eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.

ÇAKILI, Y. (2007). *Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar.* (Edit.) K. KESKİNKILIÇ içinde, *Eğitim Bilimine Giriş* (s. 1-34). Ankara: Pagem A Yayıncılık.

ÇELİK, E. F. (2011). *Yerel Yönetimlerin Sanat Eğitimindeki Yeri ve Önemi: (İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSMEK Örneği)*. Konya: Selçuk Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi.

ÇELİKKAYA, H. (2006). *Eğitim Bilimlerine Giriş: Eğitimcilik ve Öğretmenlik*. İstanbul: Alfa Yayınları.

ÇETİNKAYA, Ö. (2012). *Mahalli İdareler Maliyesi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

ÇUKURÇAYIR, M. (2011). *Yerel Yönetimler (Kuram Kurum ve Yeni Yaklaşımlar)*. Konya: Çizgi Kitabevi.

DENİZ, M. (2001). *Milli Eğitim Şuralarının Tarihçesi ve Eğitim Politikalarına Etkileri*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

DUMAN, A. (2007). *Yetişkinler Eğitimi (Genişletilmiş 2. b.)*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

ERDEN, M. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Akım Yayınları.

ERGUN, T. (1997). Postmodernizm ve Kamu Yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 30(4), 1-13.

ERTÜRK, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.

ERYILMAZ, B. (2010). *Kamu Yönetimi (Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar)*. Ankara: Okutman Yayıncılık.

ERZURUM B.B. STRATEJİK PLANI (2015-2019). 05.02.2018 tarihinde https://www.erzurum.bel.tr/DOSYA/Stratejik_plan_2015_2019.pdf adresinden alındı

ERZURUM B.B. FAALİYET RAPORLARI (2011-2017). 05.02.2018 tarihinde https://www.erzurum.bel.tr/IcerikDetay-faaliyet_raporlari/16/D.html adresinden alındı

ESER, A. (2010). *Belediyelerin Mesleki Yaygın Eğitimdeki Rolü: İSMEK Örneği*. İstanbul: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

GALIANI, S., & SCHARGRODSKY, E. (2002). Evaluating the Impact of School Decentralization on Education Quality. Aralık 15, 2017 tarihinde

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?Doi=10.1.1.194.8223&rep=rep1&type=pdf>

adresinden alındı

GENÇ, T. (1998). *Kamu Yönetimi*. Ankara: Başkent Matbaacılık.

GÖKÇE, B. (1988). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Savaş Yayınları

GÖKÇE, O., GÖKKUŞ, M., KUTLU, Ö., & ŞAHİN, A. (1998). *Kamu Yönetimi Ders Notları*.

Konya: Dizgi Ofset Matbaacılık.

GÖZÜBÜYÜK, A. (1987). *Yönetim Hukuku*. Ankara: Sevinç Matbaası.

GUÍMARAES, P., CAVACO, N., & MARQUES, M. (2014). Is Adult Education And Training Policy (1999-2011) In Portugal Based On A Dilemma? The Critical Construction Of The Employable Learner”. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* (116), 4145-4149.

GÜMÜŞTEKİN, G. E. (1998). *İşletmenin Örgütsel Etkinliğini Arturmada Yönetim Bilgi Sistemleri*.

Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi İ.İ.B.F .

GÜNEY, S. (2010). *Yerel Yönetimlerin Eğitime Katkıları (Türkiye, Çanakkale Belediyesi ile Almanya, Osnabrueck Belediyesi Örneği)*. İstanbul: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

GÜRBEY, S. (2012). *Eğitim Hizmetlerinin Sunumunda Yerel Yönetimlerin Rolü: İstanbul Örneği*.

İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

HAYRAN, N. (2013). *Yerel Yönetimlerde Kadın İstihdam Politikaları: İzmit Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (İZMEK) Örneği*. Yalova: Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

HEYWOOD, A. (2014). *Siyaset (14 b.)*. (B. B. ÖZİPEK, B. ŞAHİN, M. YILDIZ, Z. KOPUZLU, A. YAYLA, & B. SEÇKİN, Çev.) Ankara: Liberte Yayınları.

İL ÖZEL İDARE KANUNU (2005). T.C. Resmi Gazete,25745,04.03.2005

İSTANBUL B.B. STRATEJİK PLANI (2015-2019). 01.03.2018 tarihinde.

<http://www.ibb.gov.tr/tr>

[TR/kurumsal/Birimler/StratejikPlanlamaMd/Documents/2010_2014/stratejikplan15_19.pdf](http://www.ibb.gov.tr/tr/TR/kurumsal/Birimler/StratejikPlanlamaMd/Documents/2010_2014/stratejikplan15_19.pdf)

adresinden alındı

İSTANBUL B.B. FAALİYET RAPORLARI (201-2017). 01.043.2018 tarihinde

<https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/176> adresinden alındı

KALABALIK, H. (2005). *Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yönetim Hukuku (Teori-Uygulama)*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

KALAYCI, S. (2014). *(İSMEK) İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kurslarında Verilen Ciltleme Dersinin İncelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

K.H.K. (2012). T.C. Resmi Gazete,28489,06.12.2012

KAPTAN, S. (1983). *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri*. Ankara: Tekışık Matbaası

KARADAĞ, İ. (2013). *Eğitimde Yerel Yönetimlerin Yeri ve Katkısı. İstanbul*. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KARASAR, N.(2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

KARAKILIÇ, Y. (2016). *Yerel Yönetimler*. Ankara. Seçkin Yayıncılık.

KARAKÖSE,T.(2014). Türk Eğitim Sisteminin Yapısı ve Özellikleri. (Edit.)H.B.MEMDUHOĞLU&K.YILMAZ içinde, *Eğitim Bilimine Giriş* (s.227-251).Ankara

KOCAELİ B.B. STRATEJİK PLANI (2015-2019). 25.02.2018 tarihinde

<http://www.kocaeli.bel.tr/webfiles/userfiles/files/plan-raporlar/2015->

[2019_STRATEJK_PLANI_Guncellenen.pdf](http://www.kocaeli.bel.tr/webfiles/userfiles/files/plan-raporlar/2015-2019_STRATEJK_PLANI_Guncellenen.pdf) adresinden alındı

KOCAELİ B.B. FAALİYET RAPORLARI (2011-2017). 25.02.2018 tarihinde <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/faaliyet-raporlari/33> adresinden alındı

KELEŞ, R. (1992). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınları.

KESGİN, B. (2015). Etkinlikle Demokratiklik Arasında Belediyeler. *International Journal of economic and Administrative*, 7(14), 157-176.

KESKİN, N. E. (2008). Dünya Bankası ve Eğitimde Yerelleşme: Kamu Okullarında İşletmecilik. *Küreselleşme ve Demokratikleşme Uluslararası Sempozyumu* (s. 617-624). Antalya: Akdeniz Üniversitesi İİBF Yayınları.

KILAVUZ, R. (2000). Etkililik-Verimlilik Kavramlarının Analizi ve Kamusal Mal-Hizmet Sunumunda Etkililik. *Türk İdare Dergisi* (428).

KILIÇ, E. (1981). *Halk Eğitiminde Kuram ve Uygulama*. Ankara: TODAİE Yayınları.

KOYUNKAYA, M. Y. (----). Eğitimin Temel Kavramları. Ekim 25, 2017 tarihinde Melike Yigit Koyunkaya, Ph.D.: http://melikeyigit.weebly.com/uploads/1/2/4/7/12475408/1_hafta-egitimin_temel_kavramlari.pdf adresinden alındı

KÖKSAL, K. (1997). *Türkiye`de Eğitim Hizmetlerinin Yerelleşmesi: Bir Model Önerisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

KÖKSAL, S. (2017). *Yerel Yönetimlerde Halkın Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme Faaliyetleri*. İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KÖY KANUNU (1924). T.C. Resmi Gazete,68,07.04.1924

KURT, T. (2006). Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 61-72.

MAHALLÎ İDARELER İLE MAHALLE MUHTARLIKLARI VE İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMİ HAKKINDA KANUN (1984). T.C. Resmi Gazete,18285,18.01.1984

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2011). Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi. Mayıs 2017 tarihinde, http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_sistemi_2011/Turk_Egitim_Sistemi_nin_Orgutlenmesi_2011.pdfm adresinden alındı

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYGIN EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ (2010).

T.C. Resmi Gazete,27587,21.05.2010

MEMDUHOĞLU, H. B. (2013). Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı. (Edit.) H. B. MEMDUHOĞLU, & K. YILMAZ içinde, *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (s. 1-24). Ankara: Pagem Akademi.

MERİÇ, H. (2011). *Ankara Keçiören Belediyesi Meslek Edindirme Kurs Merkezleri'nde Düzenlenen Takı Tasarımı Ders Programının İncelenmesi.* Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

MÜSİAD. (1994). *2000' li Yıllara Doğru Türkiye' de Yerel Yönetimler :Sorunlar Çözümler.* İzmir: MÜSİAD.

NADAROĞLU, H. (2001). *Mahalli İdareler.* İstanbul: Beta Yayınevi.

ORAL, İ. O. (2014). *Demokratikleşme ve Ekonomik Özgürlüklerin Temel Makroekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkisi.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ORDU B.B. STRATEJİK PLANI (2015-2019) 27.02.2018 tarihinde <https://www.ordu.bel.tr/uploads/planlar/1.pdf> adresinden alındı

ORDU B.B. FAALİYET RAPORLARI (2011-2017). 27.02.2018 tarihinde <https://www.ordu.bel.tr/PlanProgramVeRaporlar> adresinden alındı

ODABAŞ, H., TEKDERE, M., & AKTEPE, E. (2016). Eğitim Hizmetlerinin Yerelleşmesinin Muhtemel Etkileri: Türkiye de Uygulanabilirliği. *Üçüncü Uluslararası Ekonomi Konferansı.* Barcelona:barcelona2016.econworld.org.http://barcelona2016.econworld.org/papers/Odabas_Tekdere_Aktepe_Possible.pdf Erişim: Kasım 2017

ÖKMEN, M., & PARLAK, B. (2013). *Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler*. Ankara: Orion Kitabevi.

ÖRNEK, A. (1994). *Kamu Yönetimi*. İstanbul : Meram Yayıncılık.

ÖZDAMAR, K. (2004). *Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

ÖZDEMİR, S., YALIN, H., & SEZGİN, F. (2012). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

ÖZEN, Y. & GÜL, A. (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren-Örneklem Sorunu. *K.K.E.F. Dergisi* (15), 394-422

ÖZER, F. (2010). *Meslek ve Beceri Kazandırmada Büyükşehir Belediyelerinin Rolü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları: İSMEK*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÖZGEN, V. (2011). *Eğitim Hizmetlerinde Yerelleşme ve Hizmet Kalitesi*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÖZGÜR, H., & YAVUZÇEHRE, P. S. (2016). Türkiye'nin Büyükşehir Belediyesi Sistemi:1982-2015. *Çankırı Karatekin Üniversitesi SBE Dergisi*, 7(1), 903-926.

ÖZTEKİN, A. (2002). Katılımcı Kamu Yönetimi. *İ.Ü.SBFD* (26), 129-143.

ÖZMÜŞ, L.(2005). *Desantralizasyon (Yerelleşme) Ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı*.10. Türkiye Harita Ve Bilimsel Ve Teknik Kurultayı. Ankara

PARLAK, B. (2001). *Yönetim Bilimi*. İstanbul: Melisa Matbaası.

PEHLİVAN, H. (2006). *Eğitimde Temel Kavramlar: Sözlük*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

PEKTAŞ, E. K. (1997). *Büyük Kent Belediyelerinin Eğitim ve Kültür Hizmetlerine Siyasal Parti İdeolojilerinin Yansımaları*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

POLATOĞLU, A. (2001). *Kamu Yönetimi*. Ankara: Metu Press.

SAKLI, A. R. (2013). Kamu Yönetimi Disiplinin Kökenleri: Prusya Ekolü. *Ege Akademik Bakış*, 13(3), 285-294.

SARIDİKEN, M. (2014). *Hükümlü ve Tutukluların Meslek Edindirme Faaliyetlerinin İş Yaşamlarına Etkisi: Maltepe Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde Örnek Çalışma*. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

SESVEREN, Z. (2004). *Yetişkin Kadın Eğitiminde Mesleki Eğitim Kurslarının İstihdam Açısından Etkileri: BELMEK Örneği*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

SEZGİNER, M., KAYA, C., & AKYILMAZ, B. (2011). *Türk İdare Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

SİPAHİ, B., YURTOKUR, E., & ÇİNKO, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS' le Analiz*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

SİVEREKLİ, E. D. (2001). Yerelleşme ve Yerel Demokrasi. *Türk İdare Dergisi* (431), 122-133.

SOYKAN, A. (2016). *Belediyeler Tarafından Düzenlenen Meslek ve Beceri Edindirme Kurslarının İstihdam Edilebilirlik Üzerine Etkisi: BUSMEK Örneği*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ŞİMŞEK, S. (2012). Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar. (Edit.) N. SAYLAN içinde, *Eğitim Bilimine Giriş* (s. 1-18). Ankara: Anı Yayıncılık.

T.C. ANAYASASI (1982). T.C. Resmi Gazete,17863,09.11.1982

TEKDERE, M. (2013). *Eğitim Hizmetlerinin Yerelleşmesinin Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Boyutları: Türkiye'de Uygulanabilirliği*. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TEPE, A. (2007). *İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulaması: İSMEK*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

TERZİ, A. R. (2010). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık.

TODAİE. (1992). *Yerel Yönetimler Araştırma Raporu (KAYA)*. Ankara: TODAİE.

TORTOP, N., AYKAÇ, B., YAYMAN, H., & ÖZER, M. (2008). *Mahalli İdareler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

TOPRAK, Z.(1996). *Yerel Yönetimler*. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir

TREİSMAN, D. (2002). Decentralization and the Quality of Government. Aralık 02, 2017 tarihinde, <https://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/DecandGovt.pdf> adresinden alındı

TUİK (2016). *Yaygın Eğitim Faaliyetleri Araştırmaları*, <http://www.tuik.gov.tr>, Erişim: Mayıs,15,2017

TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ (TDK). www.tdk.gov.tr."eğitim" Mayıs 25, 2017 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?Option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5ae01f403a7751.39738835 adresinden alındı

TÜRKOĞLU, İ. (2009). *Yerel Yönetimlerde Mali Reform Arayışları: Türkiye de Belediyelerde Mali Özerklik ve Belediye Başkanlarının Mali Özerklik Algılaması*. Ankara: Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

TÜRKOĞLU, N. (2004). *İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Toplumsal İletişim, Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar*. İstanbul: Babil Yayınları.

TÜSİAD. (1995). *Yerel Yönetimler (Sorunlar, Çözüm Önerileri)*. İstanbul: Ajans Medya Reklamcılık.

USLUEL, K. Y. (1995). *Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü Yöneticilerinin Yerelleşme Konusundaki Görüşleri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.

WILSON, W. (1887). The Study Of Administration. *Political Science Quarterly*, 2(2), 197-22.

WÖBMANN, L. (2003). Schooling Resources, Educational Institutions and Student Performance: the International Evidence. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 65(2), 117-170.

YAKUT, G. (2015). *Türkiye'de Kadın İstihdamı, Meslek Edindirme Kursları Ve Yerel Yönetimler: İstanbul'da Bazı İlçe Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

YAPICI, B. (2010). *Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Kapsamında Verdiği Bilgisayar Eğitimlerinin Değerlendirilmesi (İSMEK Örneği)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

YAYLA, D. (2009). *Türk Yetişkin Eğitimi Sisteminin Değerlendirilmesi*. Ankara: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED).

YILMAZ, K. (2014). Eğitimin Temel Kavramları. (Edit.)H. B. MEMDUHOĞLU, & K. YILMAZ içinde, *Eğitim Bilimine Giriş* (s. 1-20). Ankara: Pagem Akademi.

ZAVOTÇU, M. (2015). *Kocaeli'nde Yaygın Eğitim Kurumları ve İzmit KO-MEK Kurs Merkezlerinde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliği*. Kocaeli: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

Ek-1

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı Soyadı : Durkaya CEYLAN
Doğum Yeri ve Tarih : Erzurum 10.10.1988

Eğitim Durumu

Lisans öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Maliye-2011
Yüksek Lisans Öğrenimi : Ardahan Üniversitesi-Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi-2014-

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Ardahan Üniversitesi –Bilg.İşletmeni-devam ediyor

İletişim

E-posta Adresi : durkayacyln1453@hotmail.com

Ek-2

ANKET

ANKET FORMU

Değerli Katılımcılar;
Bu anket Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı, "Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Sunumundaki Rolü: Erzurum B. B. Sunar ve Meslek Edindirme Kursları (ESMEK)" örneği adı tez çalışması için hazırlanmıştır. Anketimizi doldurduğunuz için teşekkür ederim. Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz. İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

A. Lütfen aşağıdaki tabloya kişisel bilgilerinizi giriniz.

Dr.Öğr.Üyesi İbrahim Orkun ORAL

Cinsiyet	Bayan ☐		Erkek ☐		
Yaşınız	20 yaş altı ☐	20-35 arası ☐	36-45 arası ☐	45 yaş üstü ☐	
Eğitim Durumunuz	Okur-yazar ☐	İlkokul ☐	Ortaokul ☐	Lise ☐	Üniversite ve üstü ☐
Mesleğiniz	Çalışmıyor ☐	Öğrenci ☐	Memur ☐	İşçi ☐	Diğer (Emekli vb) ☐
Ailenizin Toplam Geliri	0-1000 TL ☐	1001-2000TL ☐	2001-3000TL ☐	3001-4000TL ☐	4000 tl üzeri ☐

B. Lütfen aşağıdaki sorulara sizin için uygun olan cevabı veriniz.

1) ESMEK'ten daha önce yararlandınız mı? (Bir veya birden fazla kursa gittiyseniz isimlerini yazınız)

Hayır, ilk defa katılıyorum.

Evet, daha önce bir kursa gittim (.....)

Evet, daha önce birden fazla kursa gittim (.....)

2) Devam ettiğiniz kursların alan adlarını tablodaki kutucuklara (X) ile işaretleyiniz.

☐ Hırsız Kabul İşlemleri	☐ Kneş ve Stübyan Eğitimi	☐ Engelli Bakım Elemanı	☐ Özürlü Bakım Elemanı
☐ Büro Yönetimi ve Sekreterlik	☐ Hasta ve Yaşlı Refeksiyonu	☐ Üniversite Hazırlık Kursları (YGS-LYS)	☐ Kati-Sıvı Doğalgaz
☐ İş Sağlığı ve Güvenliği	☐ Yağlı Boya ve Resim - Kursu	☐ Kurum-İ Kurum	☐ Çağrı Merkezi Elemanı
☐ Bilgisayarlı Muhasebe	☐ Adli Takip Elemanı	☐ Bilgisayar Operatörlüğü	☐ Hızlı Klavye
☐ Aile içi Eğitim	☐ Arıcılık	☐ Hahretlik	☐ Kiliim Dokuma
☐ El Sanatları	☐ Ahşap Boyama	☐ Bayan Kuvvetlilik	☐ Çocuk Gelişimi
☐ Okuma - Yazma	☐ Ön Muhasebe	☐ Halk Oyunları	☐ Müzik Kursu
☐ Mazine Nakış	☐ Bahçe Bakım	☐ Fotoğrafçılık	☐ Dikiş-Nakış
☐ Aşçılık	☐ ALES Kursu	☐ Seramik	☐ Tezhip
☐ Seramik	☐ Ebru Sanatı	☐ Giyim Kursu	☐ Hal Sanatı
☐ Karakalem	☐ Osmanlıca	☐ İlk Yardım	☐ Yabancı Dil
☐ KPSS	☐ Ahşap Yakma	☐ Girişimcilik	☐ Oflu Taşı İşleme
☐ İşaret Dili	☐ Melbuşa	☐ Disksiyon	☐ Satranç
☐ Tiyatro	☐ Fitness	☐ Osmanlıca	☐ Rusça
☐ Filograf	☐ Sihir Tesilat	Diğer.....	

3) ESMEK sayesinde gelir elde eden tanıdığınız var mı?

Evet

Hayır

4) ESMEK sayesinde kendiniz gelir elde ediyor musunuz?

Gelir elde ettim

Hala gelir elde ediyorum

Gelir elde etmiyorum.

5) ESMEK hakkında bilgiye nasıl ulaştınız?

İnternet

TV

Radyo

Gazete

Eş, dost, akraba, arkadaş tavsiyesi

Belediyenin duyurusu(El İlan, Broşür, Belediyenin Web Sitesi)

Sosyal Medya (Facebook, Twitter, Vb.)

6) Hangi Kurs Merkezinde Kurs Almaktasınız

Toplum Merkezi

Mahallebaşı ESMEK

Hilalkent ESMEK

Azizye Şehit Pehlivi Orak Bilgi Evi

Palandöken ESMEK

Nuretin Topçu Bilgi Evi

Ahmet Hamdi Tanpınar Bilgi Evi(Kaykyolu)

Çaykara gençlik Eğitim Merkezi

Diğer

